प्रद्युम्नशिखरासीनां मातृचक्रोपिशोभिताम् ।
पीठेश्वरीं शिलारूपां शारिकां प्रणमाम्यहम् ॥

स्तोत्र संग्रह

प्रकाशक

श्री श्री जगदम्बा शारिका चक्रेश्वर संस्था
हारी पर्वत श्रीनगर-काश्मीर

785

90

R

90 مئی سے 92 دسمبر تک

19320/-
600
19920 1-1-93
600
20520

20520

1345

19-2-85

श्रीनगर कश्मीरः

श्री त्रैलोकी नाथ जी से

प्राप्त

1-4-93

146

श्री श्री जगदम्बा शारिका चक्रेश्वर संस्था

हारी पर्वत, श्रीनगर, काश्मीर ।

स्तोत्र संग्रह

Published by:-

Shri Shri Jagatamba Sharika,
Chakreshwar Sanstha,

Hari Parvat, Srinagar Kashmir.

January, 1981

Second revised Edition

विषय सूचिका

जेतुं यस्त्रिपुरं हरेण हरिणा व्याजाद्बलेबन्धने
स्रष्टुं वारिरुहोद्भवेन विधिना शेषेण धर्तुं धराम् ।
पार्वत्या महिषासुर प्रमथने सिद्धाधिपैर्मुक्तये
ध्यातः पञ्चशरेण लोक विजये पायात्सनागाननः ॥

ध्यायेन्नित्यं महेशं रजत गिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं
रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नम् ।
पद्मासीनं समन्तात् स्तुतमऽमर गणै र्व्याघ्रकृत्तिं वसानं
विश्वाद्यं विश्ववन्द्यं निखिल भयहरं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रम् ॥

देवि त्र्यम्भकपत्नि पार्वति सति त्रैलोक्यमातः शिवे
शर्वाणि त्रिपुरे मृडानिवरदे रुद्राणि कात्यायनि ।
भीमे भैरवि चण्डि शर्वरिकले कालक्षये शूलिनि
त्वत्पाद प्रणतानऽनन्यमनसः पर्याकुलान्पाहिनः ॥

लक्ष्मीं राजकुले जयां रणभुवि क्षेमङ्करीमध्वनि
क्रव्याद द्विपसर्पभाजि शबरीं कान्तार दुर्गे गिरौ ।
भूत प्रेत पिशाच जम्बुकभये स्मृत्वा महाभैरवीं
व्यामोहे त्रिपुरां तरन्ति विपदस्तारां च तोयप्लवे ॥

सौन्दर्य विभ्रमभुवो भुवनाधिपत्य सम्पत्ति कल्पतरवस्त्रि-पुरे जयन्ति । एते कवित्व कुमुद प्रकरावबोध पूर्णेन्द-वस्त्वयि जगज्जननि प्रणामा: ।।

देवि:तुतिव्यतिकरे कृतबुद्धयस्ते वाचस्पतिप्रभ्रतयोपि जडी भवन्ति । तस्मान्निसर्ग जडिमा कतमोऽहमत्र स्तोत्रं तव त्रिपुरतापन पत्नि कर्तुम् ।

ब्रह्मेन्द्र रुद्र हरिचन्द्र सहस्ररश्मि स्कन्दद्विपानन हुताशन वन्दितायै । वागीश्वरि त्रिभुवनेश्वरि विश्वमातरन्त-र्बहिश्च कृतसंस्थितये नमस्ते ।।

अम्ब स्तवेषु तव तावदऽकर्तृ कारिण कुण्ठी भवन्ति वचसामऽपि गुम्फनानि । डिम्बस्य मे स्तुतिरसावऽस-मञ्जसाऽपि वात्सल्यनिघ्न हृदयां भवतीं धिनोति ।।

आविर्भवत्पुलकसन्ततिभि: शरीरैर्निठयन्दमान सलिलै-र्नयनैश्चनित्यम् । वाग्भिश्च गद्गदाभिरुपासतेये पादौ तवाम्ब भुवनेषु त एव धन्या: ।।

वक्त्रं यदुद्यतमऽभिष्टुतये भवत्यास्तुभ्यं नमो यदपि देवि शिर: करोति । चेतश्च यत्त्वयि परायणम्ब तानि कस्यापि कैरपि भवन्ति तपोविशेषै: ।। यावत्पदं पदसरो-जयुगं त्वदीयं नाङ्गी करोति हृदयेषु जगच्छरण्ये । ता-वद्विकल्पजटिला: कुटिलप्रकारास्तर्कग्रहा: समयिनां प्रलयं न यान्ति ।।

॥ अथ गणेशस्तोत्रम् ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ बिभ्रद्दक्षिणहस्तपद्मयुगले दन्ताक्षसूत्रे शुभे वामे मोदकपूर्णपात्रपरशू नागोपवीती त्रिदृक् । श्रीमान्सिंहयुगासनः श्रुतियुगे शङ्खौ बहन्मौलिमान्दिश्यादीश्वरपुत्र एष भगवांल्लम्बोदरः शर्म नः ॥ शुक्लाम्बरधरं देवं शशिवर्णं चतुर्भुजम् । प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वं विघ्नोपशान्तये ॥ अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि । सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥ गणानामधिपश्चण्डो गजवक्त्रस्त्रिलोचः प्रसन्नो भवतान्नित्यं वरदाता विनायकः ॥ सुमुखश्चैकदन्तश्च कपिलो गजकर्णकः । लम्बोदरश्च विकटो विघ्नराजो विनायकः ॥ धूम्रकेतुर्गणाध्यक्षो भालचन्द्रो गजाननः । द्वादशैतानि नामानि गणेशस्य समाहितः ॥ यः पठेत्तु शिवोक्तानि स लभेत्सिद्धिमुत्तमाम् । विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा । संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥ ओं ॥ चिदचित्पदगम्भीरं गमागमपदोज्झितम् । गहनाकाशसंकाशं वन्दे देवं गणेश्वरम् ॥ श्रीसनत्कुमार उवाच ॥ शङ्कराद्ब्रह्मणा प्राप्तं पद्मयोनेर्भया प्रभोः । । तदहं कीर्तयिष्यामि स्तोत्रं परमदुर्लभम् ॥ षष्ठ्यां चतुर्थ्यामष्टम्यां चतुर्दश्यां च भक्तितः । पूजयेच्च गणाध्यक्षं श्रद्धाभक्ति-

समन्वितः ।। अर्घैः पुष्पैस्तथा धूपैर्दीपैर्माल्यैश्च चामरैः। वस्त्रैः कुण्डलकेयूरैर्मौलिभिश्चि वितानकैः ।। भक्ष्यैर्भोज्यै रपूपैश्च मत्स्यैर्मांसैश्च मोदकैः पानकैः फलमूलैश्च होमैर्मन्त्रादिभिस्तथा ।। गंगाहृदे तु गांगेयं श्रीशैले तु गणेश्वरम् । वाराणस्यां गजमुखं गयायां टङ्कधारिणम् ।। प्रयागे तु गणाध्यक्षं केदारे विवटाननम् । लम्बोदरं कुरुक्षेत्रे नैमिषे च मदोत्कटम् ।। जम्बकं दण्डकारण्ये लोकेशं हिमवद्गिरौ । विष्वक्सेनं च बिन्ध्याद्रौ मलये हेमकुम्भकम् ।। नायकं पुष्करद्वीपे विघ्नेशंशलमलौ स्थितम् । इलावृते विश्वरूपं हरिवर्षे घटोदरम् । त्रिनेत्रं सिंहलद्वीपे श्वेतद्वीपे तु वामनम् । उज्जयिन्यां तु लम्बोष्टं मालवे शूर्पकर्णकम् ।। सौराष्ट्रे वरदं नित्यं काश्मीरे भीमरूपिणम् । सिन्धुसागरयोर्मध्ये विज्ञेयं मन्त्रनायकम् ।। हर्यक्षं यक्षभवने कैलासे परमेश्वरम् । महोदरं तु लुम्पायां चम्पायां शिखिवाहनम् ।। पाशहस्तं त्रिकूटेषु पूजयेत्सर्वसिद्धिदम् । बलमग्निगुहायां तु पाटले सिंहवाहनम् । पौण्ड्रे रौद्रमुखं चापि कलापिग्रामके जयम् । मेरुपृष्ठे कामरूपं नन्दनं नन्दने वने ।। विजयं वै गन्धवने देवदारुवने गणम् । आर्तानां विघ्नहरणं गङ्गासागरसंगमे । महापथे विरूपाक्षं चित्रसेनं तु पुष्करे । दुर्जयं यमनातीरे स्तम्भनं गन्धमादने ।। अम्बरीषं भद्रवटे मोहनं हस्तिनःपुरे। किष्किन्धायामुग्रकेतुं लंकायां तु विभीषणम् ।। कलिंगे

वरुणं चैव विन्ध्यपादे मदोत्कटम् । अश्वत्थं च तुरुष्केषु चोनेषु त्रिशिखायुधम् ॥ वज्रहस्तं कोसलेषु दाक्षिणात्येषु लोहितम् । शूलोद्धतकरं चैव मध्यदेशे प्रकीर्तितम् ॥ एकदंष्ट्रं पश्चिमाद्रौ पूर्वदेशेऽपराजितम् । उत्तरे चारुवक्रं च वरिष्ठं त्रिपुरेषु च । हिरण्यकवचं चैव गिरिसन्धिषु संस्थितम् । सुमुखं नागरन्ध्रेषु नर्मदायां च षड्भुजम् ॥ मायापुर्यां महामायं भद्रकणह्रदे शिवम् । गोकर्णे गजकर्णं च कान्यकुब्जे वराननम् ॥ पद्मासनं कामरूपे श्रीमुखं सर्वतः स्थितम् । वेदवेदांगशास्त्रेषु चिन्तयेद्गणनायकम् ॥ अष्टाषष्टिस्तु नामानि स्तुतान्यद्भुतकर्मणः । नित्यं प्रभातकाले तु चिन्तयेत्सर्वसिद्धिदम् ॥ एतत्स्तोत्रं पवित्रं तु मङ्गलं पापनाशनम् । शस्त्रखर्वोदवेतालयक्षरक्षभयापहम् ॥ चौरारण्यभयव्याघ्रव्याधिदुर्भिक्षनाशनम् । कृत्यादिमायाशमनं सर्वशत्रुविमर्दनम् ॥ त्रिसन्ध्यं यः पठेदेतत्स भवेत्सर्वसिद्धिभाक् । गणेश्वरप्रासादेन लभते शांकरं पदम् ॥ इत्यादिपुराणे श्रीगणेशस्तोत्रम् ।

॥ अथ गणेशस्तोत्रम् ॥

ॐलाक्षासिन्दूर वदनं सुरवरनमितं मोदकैर्मोदितास्यं हस्ते दन्तं ददानं हिमवनसदृशं तेजसोग्रं त्रिनेत्रम् दक्षे रत्नाक्षसूत्रं वरपरशुधरं साखु सिंहासनस्थं गांगेयं रौद्रमूर्तिं त्रिपुरवधकरं विघ्नभक्षं नमामि ॥ गौरीपुत्रं त्रिनेत्रं गजमुखसहितं नागयज्ञोपवीतं पद्माक्षं सर्वभक्षं सकलजनप्रियं सर्वगन्धर्वपूज्यम् । संपूर्णं भालचन्द्रं वरदमतिबलं हन्तृकं चासुराणां हेरम्बमादिदेवं गणपतिममलं सिद्धिदातारमीडे ॥ यं ब्रह्म वेदान्तविदो वदन्ति परं प्रधानं पुरुषं तथान्ये। विश्वोद्गतेः कारणमीश्वरं वा तस्मै नमो विघ्नविनाशकाय ॥ गजवदनमचिन्त्यं तीक्ष्णदन्तं त्रिनेत्रं बृहदुदरमनन्तं दन्तमाले ददानम् । परशुचषकपद्मद्वन्द्वहस्तारविन्दं हरियुगलनिविष्टं श्रीगणेशं भजामि ॥ अभयवरदपाणिं लड्डुपात्रं सुदन्तं नरपतिजपमालां नागपाशांकुशं च । कनकमयविचित्रं मुद्गरं पाणिपद्मे परशुमपि वहन्तं विघ्नराजं नमामि ॥ विघ्नेशं विश्ववन्द्यं सुविपुलयशसं लोकरक्षाप्रदक्षं साक्षात्सर्वापदासु प्रशमनसुमतिं पार्वतीप्राणसूनुम् । प्रायः सर्वासुरेन्द्रैः ससुरमुनिगणैः साधकैः पूज्यमानं कारुण्येनान्तरायामितभयशमनं विघ्नराजं नमामि ॥ उच्चैर्ब्रह्माण्डखण्डद्वितय-

सहचरं कुम्भयुग्मं दधानः प्रेङ्खन्नागारिपक्षप्रतिभटविकट-श्रोत्रतालाभिरामः। देव्याः शम्भोरपत्यं भुजगपतितनु-स्पर्धिवर्धिष्णुहस्तैस्त्रैलोक्याश्चर्यमूर्तिः स भवतु सततं भूतये कुञ्जरास्यः॥ नमो नमो गजेन्द्राय एकदन्तधराय च। नम ईश्वरपुत्राय गणेशाय नमो नमः॥ माता यस्य उमादेवी पिता यस्य महेश्वरः। मूषको वाहनं यस्य स नः पायाद्गणाधिपः॥ वन्दे वराभयपिनाककपालखड्गखट्-वाङ्गदन्तमुसलाब्जकरं त्रिनेत्रम्। भीमं जटामुकुटिनं कम-लासनस्थं काश्मीरवासममलं गणराजमाद्यम्॥ रक्ताङ्ग-रागं परशुवक्षमालासुदन्तपाणिं सितलड्डुपात्रम्। गजाननं सिंहरथाधिरूढं गणेश्वरं विघ्नहरं नमामि। संसिद्ध्यर्थंन मत्सुरासुरमिलन्मौलिस्थितप्रोल्ल-सत्सद्रत्नप्रभवप्रकृष्ट वि-भवप्रेङ्खन्मयूखोज्ज्वलत्। श्रेयो विघ्नमहाभयप्रशमने दिव्यं यदेकौषधं भूयान्नो द्विरदाननाङ्घ्रिकमल-द्वन्द्वं तदिष्टाप्तये॥ बिभ्रत्पञ्चमुखानि योयमुदितः स्वातन्त्र्य-यमात्रात्मना शक्तैर्वैभवत परप्रतिहतद्वैताख्यविघ्नव्ययः। एकीभूतमुखः सकारणगणानुकारिणा तेजसा देवः संप्रति भासतां मयि यथा तत्वं गणाधीश्वरः॥ हस्तीन्द्रानन-मिन्दुचूडमरुणच्छायं त्रिनेत्रं रसादाश्लिष्टं प्रियया समद्म-करया स्वांकस्थया सन्ततम्। बीजापूरगदाधनुस्त्रिशिख-युक्चक्राब्जपाशोत्पलव्रह्यग्रस्थविषाणरत्नकलशान् हस्तैर्व-हन्तं भजे॥ देव स्थूलतनुं गजेन्द्रवदनं लम्बोदरं सुन्दरं

विघ्नेशं मदगन्धलोलमधुपव्यालोलगण्डस्थलम् । दन्ताधातविदारिताहितजनं सिन्दूरशोभाकरं वन्दे शैलसुतासुतं गणपतिं सिद्धिप्रदं कामदम् ।। द्विचतुर्दशवर्णभूषितांग मुसलाम्भोजधरं महोपवीतम्। द्विमृगाधिपगामिनं त्रिनेत्रं हरपुत्रं द्विरदाननं भजेऽहम् । जटामुकुटमण्डितं त्रिनयनं भजे षड्भुजं सतोसरनिवासिनमसुरनाशनं लोहितम् । वराभयपिनाकिनं त्वसिकपालभृच्छूलिन गणैर्वृतगणेश्वरँ कमलगं च भीमाकृतिम् ।। गजानन भूतगणाधिसेवितं कपित्थजाम्बूफलसारभक्षणम् । उमापते शोकविनाशकारणं नमामि विघ्नेश्वरमाशु सिद्धिदम् ।। लम्बोदरैकवदनः कमलासनस्थश्चन्द्रर्धमौलिरमलो भुजगेन्द्रहारः । भीमोऽष्टबाहुरुदितार्कमरीचिरष्टसिद्धिप्रदो भवतु वाञ्छितसिद्धिदो नः ।। योऽभ्यर्चितः सुरगणैर्वरसिद्धिहेतोश्छेतुं भयानि च करे परशुं दधानः । देवः स शम्भुदयितापरिवर्धितश्रीर्विघ्नान्निबारयतु बारणराजबक्त्रः ।।

श्री देवीध्यानरत्नमाला ॥

ॐनमो भवान्यै ॥ भक्तानुग्रहकारिणी भगवती देवाधिदेवेश्वरी दीनानाथकृपावती स्वजननी भक्तानुरक्ता सती । ॐ काराक्षरवासिनी सुरनुता सर्वेश्वरी सर्वदा भूयान्नो वरदा सदा ह्यभयदा कामेश्वरी कामदा ॥ वराङ्कुशौ पाशमभीतिमुद्रां करैर्वहन्तीं कमलासनस्थाम् । बालार्ककोटिप्रतिमां त्रिनेत्रां भजेहमाद्यां भुवनेश्वरीं ताम्॥ माता भवानी च पिता भवानी बन्धुर्भवानी च गुरुर्भवानी। । विद्या भवानी द्रविणं भवानी यतो यतो यामि ततो भवानी ॥ श्रीशङ्खचक्रमुसलाम्बुजयुग्महस्तां नागेन्द्रहारवलयाङ्कितकण्ठमालाम् । सिन्दूरकुङ्कुमसहस्रमरीचिदीप्तां श्रीशारिकां त्रिनयनां हृदये स्मरामि ॥ बालार्ककोटिद्युतिमिन्दुचूडां वरासिचक्राभयबाह्यमाद्याम् । सिंहाधिरूढां शिववामदेहलीनां भजे चेतसि शारिकेशीम् ॥ या कुन्देन्दुतुषारहारधवला या श्वेतपद्मासना या वीणावरदण्डमण्डितकरा या शुभ्रवस्त्रान्विता । या ब्रह्माच्युतशङ्करप्रभृतिभिर्देवैः सदा वन्दिता सामां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा ॥ या श्रीर्वेदमुखी तपःफल–

मुखी नित्यं च निद्रामुखो नानारूपधरी सदा जयकरी विद्याधरी शंकरी । गौरी पीनपयोधरी रिपुहरी मालास्थिमालाधरी सा मां पातु सरस्वती भगवती निःशेषजाड्यापहा । या देवी शिवकेशवादिजननी यावैजगद्रूपिणी या ब्रह्मादिपिपीलिकान्तजनतानन्दैकसंदायिनी । या पञ्चप्रणमन्निलिम्पनयनी या चित्कलामालिनी सा पायात्परदेवता भगवती श्रीराजराजेश्वरी ।। या माया मधुकैटभप्रमथिनी या माहिषोन्मूलिनी या धूम्रेक्षणचण्डमुण्डमथिनी या रक्तबीजाशनी । शक्तिः शुम्भनिशुम्भदैत्यदलिनी या सिद्धलक्ष्मीः परा सा देवी नवकोटिमूर्त्तिसहिता मां पातु माहेश्वरी ।। या खड्गं डमरुं त्रिशूलपरशू खट्वाङ्गपाशौ गदां चक्रं मुद्गरचापबाणवरदाभीतीः कपालाङ्कुशौ । धत्ते तोमरपुस्तके च मुसुलं दोर्भिर्दशात्ताष्टभिर्देवीभिः परिवारिता शशिधरा सा शारिका पातु नः ।। बीजैः सप्तभिरुज्ज्वलाकृतिरसौ या सप्तसप्तिद्युतिः सप्तर्षिप्रणताङ्घ्रिपङ्कजयुगा या सप्तलोकार्तिहृत् । काश्मीरप्रवरेशमध्यनगरीप्रद्युम्नपीठे स्थिता देवीसप्तकसंयुता भगवती श्रीशारिका पातु नः ।। ब्रह्माणं च पुरन्दरं शिवहरी देवान्समस्तान्मुनीन् या दृष्ट्या दयया विलोकयति सा देव्यम्बिका पार्वती । चक्रस्था निजबोधभासितजगच्छान्तात्मिका सर्वगा सान्द्रानन्दप्रदा परा भगवती

पायात्सदाशारिका ।। भक्तानां सिद्धिदात्री नलिनयुगकरा श्वेतपद्मासनस्था लक्ष्मीरूपा त्रिनेत्रा हिमकरवदना सर्व-दैत्येन्द्रहर्त्री । वागीशी सिद्धिकर्त्री सकलमुनिजनैः सेविता या भवानी नौम्यहं नौम्यहं त्वां हरिहरप्रणतां शारिकां नौमि नौमि ।। आरक्ताभां त्रिनेत्रां मणिमुकुटवतीं रत्न-ताटङ्करम्यां हस्ताम्भोजैः सपाशाङ्कुशमदनधनुःसायकैर्वि-स्फुरन्तीम् । आपीनोत्तुङ्गवक्षोरुहतटविलुठत्तारहारोज्ज्वल-लाङ्गीं ध्यायाम्यम्भोरुहस्थामरुणविवसनामीश्वरीमीश्वरा-णाम् ।। ज्वालापर्वतसंस्थितां त्रिनयनां पीठत्रयाधिष्ठि-तां ज्वालाडम्बरभूषितां सुवदनां नित्यामदृश्यां जनैः । षटचक्राम्बुजमध्यगां वरगदाम्भोजाभयान्बिभ्रतीं चिद्रूपां सकलार्थदीपनकरीं ज्वालामुखीं नौम्यहम् ।। संसारार्ण-वतारिणीं रविशशिकोटिप्रभां सुप्रभां पापातङ्कनिवारिणीं हरिहरब्रह्मादिभिः संस्तुताम् । दारिद्रस्य विनाशिनीं सुकृतिनां जाड्यं हरन्तीं भृशमज्ञानान्धमतेः कवित्वजननीं ज्वालामुखीं नौम्यहम् ।। सैन्यानां महिषासुरस्य मृतिदां सिंहाधिरूढामुमां नानाकारविशेषसौख्यजननीं देहान्तरैः संस्थिताम् । बालामध्यमवृद्धरूपरमणीं श्री सुन्दरीं वैष्णवीं स्त्रीरूपेण जगद्विमोहनकरीं ज्वालामुखीं नौम्यहम् ।। ज्वालामुखि महाज्वाले ज्वालापिंगललोचने । ज्वालातेजे महातेजे ज्वालामुखि नमोस्तुते ।। नमो भगवति ज्वाले कालि त्रिपुरसुन्दरि । सर्वबीजपालयित्रि

ज्वालामुखि नमोऽस्तु ते । आकाशे चण्डिका देवी पाताले भुवनेश्वरी । मर्त्यलोके जयादेवी पायात्त्रिपुरसुन्दरी॥ श्री श्रीशैले स्थिता या प्रहसितवदना पार्वती शूलहस्ता वह्निसूर्येन्दुनेत्रा त्रिभुवनजननी षड्भुजा सर्वशक्तिः । शाण्डिल्येनोपनीता जयति भगवती भक्तिगम्यानुयाता सा नः सिंहासनस्था ह्यभिमतफलदा शारदा शं करोतु ॥ मूलाधाराद्धुतवहकलामिश्रितं भूर्भुवःस्वर्ब्रह्मस्थानात्परम-गहनात्तत्सवितुर्वरेण्यम् । भर्गोदेवः शशिकलमयी धीमही-त्येकरूपं धियो योनः परमममृतं चोदयान्नः परं तत्॥ प्रातःकाले कुमारी कुमुदकलिकया जप्यमालां जपन्ती मध्याह्ने प्रौढरूपा विकसितवदना चारुनेत्रा विशाला । सन्ध्यायां वृद्धरूपा गलितकुचयुगे मुण्डमालां वहन्ती सा देवी दिव्यदेहा हरिहरनमिता पातु नो ह्यादिमुद्रा॥ चतुर्भुजामर्कसहस्र-कोटिभां त्रिलोचनां हारकिरीटशोभिताम् । चतुर्मुखाङ्को-पगतां महोज्ज्वलां वेदेश्वरीं पञ्चमुखीं नमाम्यहम् ॥ पद्मास-नस्थां करपङ्कजाभ्यां रक्तोत्पले सन्दधतीं त्रिनेत्राम् । सम्बिभ्रतीमाभरणानि रक्तां पद्मावतीं पद्ममुखीं नमा-मि ॥ पद्मेशपद्मोद्भवपद्मबन्धुमुखाः सुराः पादरजोपि यस्याः । चिन्वन्त आप्ता न गताश्च पारं पद्मावती सा मम सद्मगास्तात् ॥ देवीं शुद्धस्फटिकधवलां पञ्चवक्त्रां त्रिनेत्रां दोर्भिर्युक्तां दशभिरभितः शोभितां रत्नहारैः ।

काद्यं मुण्डं सृणिममसृणं शूलमच्छाच्छधारं सारात्सारं वरमनवरं दक्षहस्तैर्वहन्तीम् ॥ उत्खट्वाङ्गं कठिनविकटं टङ्कमूर्जस्वदंकं पाशं ज्ञानामृतरसमयं पुस्तकं चाभयं च। कामं वामैः शुभकरतलैर्बिभ्रतीं विश्ववन्द्यां पद्यां प्रेतोपरिकृतपदां सिद्धलक्ष्मीं नमामि। इच्छाशक्तिप्रथमलहरीमम्बरान्तःप्रवाहगर्भीभूतां त्रिविधमुदितां पञ्चधा प्रस्फुरन्तीम्। सम्यग्देवीं स्फटिकधवलां शुद्धकुन्देन्दुवर्णां रुद्रारूढां दशभुजयुतां क्षामगात्रीं नमामि ॥ उद्यद्भास्वत्समाभाविहितरविजयां मुण्डखण्डावनद्धां ज्योतिर्मौलिं त्रिनेत्रां विविधमणिलसत्कुण्डलामण्डिताङ्गीम्। हारग्रैवेयकाञ्चीगुणमणिनिलयामेकचित्राम्बराढ्यामम्बां पाशाङ्कुशाढ्याभयवरदकरां सिद्धिदात्रीं नमामि ॥ सन्तःशंसन्त्यमुत्र त्रिजगति जगतीमण्डलं सारभूतं तत्रापि क्षमाधरं तं त्रिभुवनजननी जन्मने यं प्रपेदे। तत्राप्याहुः शुभानां विघटितविपदां वेश्म कश्मीरदेशं त्वं तत्रानुग्रहार्थं प्रवहसि भविनामों नमस्ते वितस्ते ॥ गङ्गे त्रैलोक्यसारे सकलसुखवधूधौतविस्तीर्णतोये पुण्ये ब्रह्मस्वरूपे हरिचरणरजोहारिणि स्वर्गमार्गे। प्रायश्चित्तं परं नस्तव जलकणिका ब्रह्महत्याद्यघानां कस्त्वां स्तोतुं समर्थस्त्रिजगदघहरे देवि गङ्गे प्रसीद ॥ दृष्टा जन्मशताधर्मं स्पृष्टा जन्मशतत्रयम्। स्नाता जन्मशतोत्थाघं हन्ति गङ्गा कलौ युगे॥ हरतीयं महापापं गङ्गेश्वरसमुद्भवा। मातृपितृहिते

गङ्गे हरिगङ्गे नमोस्तु ते ।। अन्नपूर्णे सदापूर्णे शङ्कर-
प्राणवल्लभे । ज्ञानवैराग्यसिद्ध्यर्थं भिक्षां देहि नमोस्तु ते ।।
नमः कल्याणदे देवि नमः शङ्करवल्लभे । नमो भक्ति-
प्रदे देवि अन्नपूर्णे नमोऽस्तु ते ।। नित्यानन्दकरी वराभय
करी सौन्दर्यरत्नाकरी निर्धूताखिलघोरपावनकरी प्रत्यक्ष-
माहेश्वरी । प्रालेयाचलवंशपावनकरी काशीपुराधीश्वरी
भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरो मातान्नपूर्णेश्वरी ।। उर्वी
सर्वजनेश्वरो हिमवतः पुत्री कृपासागरो नारी नीलसमा-
नकुन्तलधरी नित्यान्नदानेश्वरी । सर्वत्राणकरी सदा
सुखकरो काशीपुराधीश्वरी भिक्षां देहि कृपावलम्बनकरो
मातान्नपूर्णेश्वरी ।। या द्वादशार्कपरिमण्डितमूर्तिरेका
सिंहासनस्थितिमतीमुरगैर्वृतां च । देवीमनक्षगतिमीश्व-
रतां प्रपन्नां तां नौमि भार्गवपुषीं परमार्थराज्ञीम् । उद्य-
द्दिवाकरसहस्ररुचिं त्रिनेत्रां सिंहासनोपरि गतामुरगोप-
वीताम् । खड्गाम्बुजाढ्यकलशामृतपात्रहस्तां राज्ञीं भजा
मि विकसद्वदनारविन्दाम् ।। यत्पादपङ्कजतलेऽमरमूर्ध-
पानमौलिन्यस्तेन्द्रनीलमणिसन्ततयः पतन्ति । किञ्जल्क-
रतमुग्धमधुव्रतत्वं राज्ञी सदा भगवती जननीव नोऽव्यात्।।
शीतांशुबालार्ककृशानुनेत्रां चतुर्भुजामेनत्वदासनस्थाम् ।
शङ्खाब्जशूलासिधरां महेशीं राज्ञीं भजेहं तुहिनाद्रि-
रूपाम् ।। स्मृतैवान्तर्गतं पुसां हरन्ती सकलं मलम् ।
जयत्येषा महाराज्ञी भक्तानां कामदायिनी ।। त्रिजगन्-

मोहिनि ईड्ये मिहिरीभूतसद्गुणे। नमोस्तु ते महाराज्ञि पाहि मां शरणागतम् ॥ शेषाशेषमुखागण्यगुणे गुण-गणप्रिये। नमोस्तु ते महाराज्ञि० सुरासुरनरसिद्धवन्द-नीयपदाम्बुजे। नमोस्तु ते० ॥ चराचरजगत्सृष्टिस्थिति-संहारकारिणि। नमोस्तु ते० ॥ भवतकल्पलतेऽनलपवा-ङ्माधुर्यजितामृते। नमोस्तु ते ॥ ब्रह्मविष्णुमहेशानव-न्दिते गिरिनन्दिनि। नमोस्तु ते० ॥ भक्तानां भीमसं-सारपारावारप्रतारिणि। नमोस्तु ते०॥ निर्गुणे निष्क्रिये नित्ये सच्चिदानन्दरूपिणि। नमोस्तु ते० ॥ राज्ञीस्तोत्र-मिदं पुण्यं त्रिसन्ध्यं प्रयतःपठेत्। असंशयमशेषेण वशयेद-खिलं जगत् ॥ उद्यच्चन्द्रकलावतंसितशिखां क्रींकार-वर्णोज्ज्वलां श्यामां श्याममुखीं रवीन्दुनयनां क्रींवर्णरक्ता-म्बराम्। भैंबीजाङ्कितमानसां शवगतां नीलाम्बरोद्भा-सितां स्वाहालङ्कृतसर्वगात्रलतिका भैंभद्रकालीं भजे ॥ श्यामां श्याममुखीं विलोलवपुषं सत्कोटराक्षीं शिवां विंशत्युत्तररूपिणीं मधुमदोन्मत्तां च रक्ताम्बराम्। ब्रह्म-मुण्डशिवादिविष्णुरशनाहस्तामनङ्गोज्ज्वलां। प्रेतस्थां हृदयाम्बुजे भगवतीं भैंभद्रकालीं भजे ॥ गौराङ्गीं धृत-पङ्कजां त्रिनयनां श्वेताम्बरां सिंहगां चन्द्रोद्भासितशेखरां स्मितमुखीं धुर्यां वहन्तीं धुरम्। विष्णवन्द्रप्रणताकृतिं च त्रिदशैः सम्पूजितांघ्रिद्वयीं गौरीं मानसपङ्कजे भगवतीं भक्तेष्टदां तां भजे ॥ ऐन्दव्या कलयाऽवतंसितशिरोविस-

तारिमादात्मकं तद्रूपं जननि स्मरामि परमं सन्मात्रमेकं तव। यत्रोदेति पराभिधा भगवती भासां पदं पश्यन्तीमनु मध्यमां विहरति स्वैरं च सा वैखरी ॥ कस्मादम्ब विलम्बसे कुरु कृपां केनापि रूपेण मे जिह्वाग्रे वस सन्निधेहि हृदये वाग्देवि तुभ्यं नमः ॥ तन्निर्यान्तु क्षमा-स्यकुञ्जकुहराद्धारादिभूषा तिरस्कारिण्यो रसपूरबन्धुरतया चेतो हरन्त्यो गिरः ॥ बालार्कायुतभास्वरां त्रिनयनां मन्दस्मितोद्यन्मुखीं राजच्चन्द्रकलाधरां सुकवरीपुष्पालि-वृन्दाकुलाम् । कस्तूरीतिलकां घनस्तनभरां पाशाङ्कु-शावैक्षवं कोदण्डं कुसुमेषुमेव दधतीं हस्ताम्बुजैस्तां भजे ॥ सौवर्णाम्बुजमध्यगां त्रिनयनां सौदामिनीसन्निभां शंखं चक्रवराभयानि दधतीमिन्दोः कलां बिभ्रतीम् । ग्रैवेयाङ्गदहारकुण्डलधरामाखण्डलाद्यैः स्तुतां ध्यायेद्विन्-ध्यनिवासिनीं शशिमुखीं पार्श्वस्थपञ्चाननाम् ॥ श्या-माङ्गीं शशिशेखरां निजकरैर्दानं च रक्तोत्पलं रत्नाढ्यं चषकं परं भयहरं सम्बिभ्रतीं शाश्वतीम् । मुक्ताहारल-सत्पयोधरघटीं नेत्रत्रयोल्लासिनीं वन्देहं हरिपूजितां हर-वधूं रक्तारविन्दस्थिताम् ॥ वक्त्रैकेन विराजितां त्रिन-यनां युग्मादिषट्त्रिंशता । बाहूद्धासिमहायुधोद्धतकराम्-भोजैश्च सिंहासनाम् । विश्वद्रुङ्महिषासुरस्य हृदयं शूलेन निर्भेदिनीं दुर्गाख्यां प्रणमामि लोकजननीं त्वां रक्तगौरद्युतिम् ॥ मातर्मे मधुकैटभोग्रमहिषप्राणापहा-

रोचते हेलानिर्मितधूम्रलोचनबधे हे चण्डमुण्डार्दिनि । निःशेषीकृतरक्तबीजदलिनि नित्यं निसुम्भापहे सुम्भध्वंसिनि संहराशु दुरितं दुर्गे नमस्तेऽम्बिके ।। आदिक्षान्त महर्निशं तु नदतो या शब्दराशिस्तथा पश्यंतीत्युत मध्यमा खलु परा तस्याः परा वैखरी । सर्वं प्राणिमयाऽखिलार्थजननी त्वेका चतुर्धा स्थिता मातः सा त्वमचिन्त्यरूपमहिमा वागीश्वरीत्युच्यसे ।। चापं पञ्चशरान्सृणि विषधरं दोर्भिश्चतुर्भिः सदा बिभ्रत्यद्भुतरूपरक्तविभवै रेकानना सर्वदा । देयान्नोऽद्य सदाशिवस्थविलसद्रक्ताब्जसंस्था सदा देवी श्रीत्रिपुरा पुरारिनिरता सम्यग्वरं भूतये ।। बालामिन्दुकलावतंसितशिखां सूर्येन्दुवह्नीक्षणां मालापुस्तकचापपाशयुगलं दोर्भिवहन्तीं सदा । उद्यत्सूर्यसहस्रदीप्तिसदृशीं स्मेराननाम्भोरुहां ध्यायेहं त्रिपुरां परां भगवतीं त्रैलोक्यरक्षापराम् ।। मातः श्रीत्रिपुरे परात्परतरे देवि त्रिलोकीमहासौन्दर्यार्णवमन्थनोद्भवसुधाप्राचुर्यवर्णोज्ज्वलाम् । उद्यद्भानुसहस्रनूतनजपापुष्पप्रभं ते वपुः स्वान्ते मे स्फुरतु त्रिलोकनिलयं ज्योतिर्मयं वाङ्मयम् ।। रक्ताब्धौ रत्नपोते रविदलकमलाभ्यन्तरे सन्निषण्णां रक्ताङ्गीं रत्नमौलिं स्फुरितशशिकलां स्मेरवक्त्रां त्रिनेत्राम् । बीजापूरेषुपाशांकुशमदनधनुः सत्कपालानि हस्तैर्बिभ्राणामानताङ्गीं स्तनभरभरणादम्बिकामाश्रयामः चापं पाशाङ्कुशसरसिजान्यङ्कुशं पुष्पबाणान्बिभ्राणां तां करसरसिजै रत्नमौलिं त्रिनेत्राम् । हेमाब्जाभां

कुचभरनतां रत्नमञ्जीरकाञ्चीग्रैवेयाद्यैर्विलसिततनुं भावयेच्छक्तिमाद्याम् ॥ चन्द्रार्कानलकोटिनीरदरुचिं पाशाङ्कुशौचाशुगान्मुण्डं खड्गमभीतिमीश्वरवरं हस्ताम्बुजैरष्टभिः । कामेशानशिवोपरिस्थितपदां त्र्यक्षां वहन्तीं परां श्रीचिन्तामणिमन्त्रराजवपुषं ध्यायेन्महाषोडशीम् ॥ त्र्यर्णा त्र्यश्रनिविष्टमूर्तिरधिका मुद्रात्रयोद्भासिता या धत्तेऽङ्कुशपाशबाणनिचयं चापं चतुर्भिर्भुजैः । देवीभिस्तसृभिस्तथाष्टभिरथो दिग्द्विगमनुख्यातिभिर्वस्वष्टप्रमिताभिरष्टभिरथो जीयाज्जगन्मातृका ॥ या वह्नीन्दुदिवाकराक्षिमधुरा या रक्तपद्मासना रत्नाकल्पविराजताङ्घ्रिलतिका बालेन्दुचूडोज्ज्वला । अक्षसृक्सृणिपाशपुस्तककरा या बालभानुप्रभा तां वन्दे सुरसिद्धवन्दितपदामिष्टार्थसिद्ध्यै सदा ॥ रक्ताम्बरां सिंहगतां स्मितास्यां पाशाङ्कुशौ नैकवटीं दधानाम् । विद्यां त्रिशूलं कमल वहन्तीं ध्यायामि त्वां देवदेवीमपर्णाम् ॥ अरुणकिरणजालै रञ्जिताशावकाशा विधृतजपवटीका पुस्तकाभीतिहस्ता । इतरकरवराढ्यां फुल्लकल्हारसंस्था निवसतु हृदि बालादित्यकल्याणरूपा ॥ प्रसीद परदेवते मम हृदि प्रभूतं तमो विदारय दरिद्रतां दलय देहि सर्वज्ञताम् । विधेहि करुणानिधे चरणपद्मयुग्मं सुखं विदारय जरामृत्युं त्रिपुरसुन्दरि श्रीशिवे ॥

अथ लघुस्तवः प्रथमः ॥

नमः त्रिपुरसुन्दर्यै

ऐन्द्रस्येव शरासनस्य दधतो मध्येललाटं प्रभाम्
शौक्लीं कान्तिमनुष्णगोरिव शिरस्यातन्वती सर्वतः ।
एषाऽसौ त्रिपुरा हृदि द्युतिरिवोष्णांशोः सदाहः स्थिता
छिन्द्यान्नः सहसा पदैस्त्रिभिरघं ज्योतिर्मयी वाङ्मयी ॥१॥

या मात्रा त्रपुसीलतातनुलसत्तन्तूत्थितिस्पर्धिनीं
वाग्बीजे प्रथमे स्थिता तव सदा तां मन्महे ते वयम् ।
शक्तिः कुण्डलिनीति विश्वजननव्यापारबद्धोद्यमा
ज्ञात्वेत्थं न पुनः स्पृशन्ति जननी गर्भेऽर्भकत्वं नराः ॥२॥

दृष्ट्वा संभ्रमकारि वस्तुसहसा ऐ ऐ इति व्याहृतम्
येनाऽकूतवशादऽपीह वरदे ! बिन्दुं विनाप्यक्षरम् ।
तस्यापि ध्रुवमेव देवि तरसा जाते तवानुग्रहे
वाचः सूक्तिसुधारसद्रवमुचो निर्यान्ति वक्त्राम्बुजात् ॥३॥

यन्नित्ये तव कामराजमपरं मन्त्राक्षरं निष्कलम्
तत्सारस्वतमित्यवैति विरलः कश्चिद् बुधश्चेद् भुवि ।
आख्यानं प्रतिपर्व सत्यतपसो यत्कीर्तयन्तो द्विजाः
प्रारम्भे प्रणवास्पद प्रणयितां नीत्वोच्चरन्ति स्फुटम् ॥४॥

यत्सद्यो वचसां प्रवृत्तिकरणे दृष्टप्रभावं बुधैः
तार्तीयीकमहं नमामि मनसा त्वद् बीजमिन्दुप्रभम् ।
अस्त्वौर्वोऽपि सरस्वतीमनुगतो जाड्याम्बुविच्छित्तये
गौः शब्दो गिरि वर्तते सनियतं योगं विना सिद्धिदः ॥५॥

एकैकं तव देवि बीजमनघं सव्यञ्जनाऽव्यञ्जनम्
कूटस्थं यदि वा पृथक् क्रमगतं यद्वा स्थितं व्युत्क्रमात् ।
यं यं काममपेक्ष्य येन विधिना केनापि वा चिन्तितम्
जप्तं वा सफली करोति सहसा तं तं समस्तं नृणाम् ॥६॥

वामे पुस्तकधारिणीमऽभयदां साक्षस्रजं दक्षिणे
भक्तेभ्यो वरदानपेशलकरां कर्पूरकुन्दोज्ज्वलाम् ।
उज्जृम्भाम्बुजपत्रकान्तनयन स्निग्ध प्रभा लोकिनीं
ये त्वामऽम्ब न शीलयन्ति मनसा तेषां कवित्वं कुतः ॥७॥

ये त्वां पाण्डुर पुण्डरीक पटल स्पष्टाभिरामप्रभाम्
सिञ्चन्तीमऽमृतद्रवैरिव शिरो ध्यायन्ति मूर्ध्नि स्थिताम्
अश्रान्तं विकटस्फुटाक्षरपदा निर्यान्ति वक्त्राम्बुजात्
तेषां भारति! भारती सुरसरित् कल्लोललोलोर्मिवत् ॥८॥

ये सिन्दूरपरागपुञ्जपिहिताम् त्वत्तेजसा द्यामिमाम्
उर्वी चापि विलीन यावकरस प्रस्तार मग्नामिव ।
पश्यन्ति क्षणम ऽप्य ऽनन्य मनस स्तेषाम ऽनङ्गज्वर
क्लान्तास्त्रस्तकुरङ्ग शावक दृशो वश्या भवन्ति स्फुटम् ॥९

चञ्चन्काञ्चन कुण्डलाङ्गदधरामाऽऽबद्धकाञ्ची स्रजम्
ये त्वाँ चेतसि तद्‌गतेक्षणामपि ध्यायन्ति कृत्वा स्थितिम्
तेषां वेश्मसु विभ्रमादऽहरहः स्फारी भवन्त्यश्चिरं
माद्यत्कुञ्जर कर्णताल तरलः स्थैर्यं भजन्ते श्रियः ॥१०॥

आर्भटया शशिखण्डमण्डितजटाजूटांनृमुण्डस्रजं
बन्धूकप्रसवारुणाम्बरधरां प्रेतासनाध्यासिनीम् ।
त्वाँ ध्यायन्ति चतुर्भुजां त्रनयनामाऽऽपीनतुङ्गस्तनीं
मध्ये निम्नवलित्रयाङ्कितनु त्वद्रूपसंवित्तये ॥११॥

जातोऽप्यऽल्प परिच्छदे क्षितिभुजां सामान्य मात्रे कुले
नि शेषावनिचक्रवर्तिपदवीं लब्ध्वा प्रतापोन्नतः ।
यद्विद्याधर वृन्दवन्दित पदः श्रीवत्सराजोऽभवत्
देवि ! त्वच्चरणाम्बुज प्रणतिजः सोऽयंप्रसादोदयः ॥१२॥

चण्डि ! त्वच्चरणाम्बुजार्चनविधौ बिल्वीदलोल्लुण्ठन-
त्रुट्यत्कण्टककोटिभिः परिचयं येषां न जग्मुः कराः
ते दण्डाङ्कुशचक्रचापकुलिशश्रीवत्समत्स्याङ्कितैः
जायन्ते पृथिवीभुजः कथमिवाम्भोजप्रभैः पाणिभिः ॥१३॥

विप्राः क्षोणिभुजोविशस्तदितरे क्षीराज्यमध्वासवैः
त्वां देवि ! पराऽपरमयीं सन्तर्प्य पूजाविधौ ।
यां यां प्रार्थयते मनःस्थिरधियां तेषाम् त एवध्रुवं
तां तां सिद्धिमवाप्नुवन्ति तरसा विघ्नैरविघ्नी कृताः १४॥

शब्दानां जननी त्वमत्र भुवने वाग्वादिनीत्युच्यसे
त्वत्तः केशववासव प्रभृतयोऽप्याविर्भवन्ति स्फुटम् ।
लीयन्ते खलु यत्र कल्पविरमे ब्रह्मादयस्तेऽप्यमी
सा त्वं काचिदचिन्त्यरूपमहिमा शक्तिः परा गीयसे ।।१५।।

देवानां त्रितयं त्रयी हुतभुजां शक्तित्रयं त्रिस्वरा-
त्रैलोक्यं त्रिपदी त्रिपुष्करमथो त्रिब्रह्म वर्णास्त्रय. ।
यत्किञ्चिज्जगति त्रिधा नियमितं वस्तु त्रिवर्गात्मकं
तत्सर्वं त्रिपुरेति नाम भगवत्यन्वेति ते तत्वतः ।।१६।।

लक्ष्मीं राजकुले जयां रणभुवि क्षेमङ्करीमध्वनि
क्रव्यादद्विपसर्पभाजि शवरीं कान्तारदुर्गे गिरौ ।
भूतप्रेतपिशाचजम्बुकभये स्मृत्वा महाभैरवीं
व्यामोहे त्रिपुरां तरन्ति विपदस्तारां च तोयप्लवे ।।१७।।

माया कुण्डलिनी क्रिया मधुमती काली कला मालिनी
मातङ्गी विजया जया भगवती देवी शिवा शाम्भवी ।
शक्तिः शङ्करवल्लभा त्रिनयना वाग्वादिनी भैरवी
ह्रींकारी त्रिपुरा परापरमयी माता कुमारी त्यसि ।।१८।।

आई पल्लवितैः परस्परयुतैर्द्वित्रिक्रमाद्यक्षरैः
काद्यैः क्षान्तगतैः स्वरादिभिरथो क्षान्तैश्च तैः सस्वरैः ।
नामानि त्रिपुरे ! भवन्ति खलु यान्यत्यन्तगुह्यानि ते
तेभ्यो भैरवपत्नि विंशतिसहस्रेभ्यः परेभ्यो नमः ।।१९।।

बोद्धव्या निपुणं बुधैः स्तुतिरियं कृत्वा मनस्तद्गतं
भारत्यास्त्रिपुरेत्यनन्यमनसो यत्राद्यवृत्ते स्फुटम् ।
एकद्वित्रिपदक्रमेण कथितस्तत्पाद संख्याक्षरैः
मन्त्रोद्धारविधिर्विशेषसहितः सत्संप्रदायान्वितः ॥२०॥

सावद्यं निरवद्यमस्तु यदि वा किं वानया चिन्तया
नूनं स्तोत्रमिदं पठिष्यति नरो यस्यास्ति भक्तिस्त्वयि ।
सञ्चिन्त्यापि लघुत्वमात्मनि दृढं सञ्जायमानं हठात्
त्वद्भक्त्या मुखरो कृतेन रचितं यस्मान्मयापि स्फुटम् २१॥

अथ चर्चस्तवो द्वितीयः ॥

नमस्त्रिपुरसुन्दर्यै

आनन्दसुन्दरपुरन्दर मुक्तमाल्यं
मौलौ हठेन निहितं महिषासुरस्य ।
पादाम्भुजं भवतु मे विजयाय मञ्जु-
मञ्जीरशिञ्जितमनोहरमम्बिकायाः ॥१॥

सौन्दर्यविभ्रमभुवो भुवनाधिपत्य-
सम्पत्तिकल्पतरवस्त्रिपुरे जयन्ति ।
एते कवित्व कुमुदप्रकरावबोध-
पूर्णेन्दवस्त्वयि जगज्जननि प्रणामः ॥२॥

देवि ! स्तुतिव्यतिकरे कृतबुद्धयस्ते
वाचस्पतिप्रभृतयोपि जडीभवन्ति ।
तस्मान्निसर्गजडिमा कतमोहमऽत्र
स्तोत्रं तव त्रिपुरतापनपत्नि ! कर्तुम् ॥३॥

मातस्तथापि भवतीं भवतीव्रताप-
विच्छित्तये स्तुतिमहार्णवकर्णधारः ।
स्तोतुं भवानि ! स भवच्चरणारविन्द-
भक्तिग्रहः किमपि मां मुखरी करोति ॥४॥

सूते जगन्ति भवती भवती बिभर्ति
जागर्ति तत्क्षयकृते भवती भवानि ।
मोहं भिनत्ति भवती भवती रुणद्धि
लोलायितं नयति चित्रमिदं भवत्याः ॥५॥

यस्मिन्मनागऽपि नवाम्बुजपत्रगौरि !
गौरि ! प्रसादमधुरां दृशमाऽदधासि ।
तस्मिन्निरन्तरमनङ्गशरावकीर्ण-
सीमन्तिनीनयनसन्ततयः पतन्ति ॥६॥

पृथ्वीभुजोऽप्युदयनप्रवरस्य तस्य
विद्याधरप्रणतिचुम्बितपाद पीठः ।
यच्चक्रवर्तिपदवीप्रणयः स एष
त्वत्पादपङ्कजरजःकणजः प्रसादः ॥७॥

कल्पद्रुमप्रसवकल्पितचित्रपूजा-
मुद्दीपितप्रियतमा मदरक्तगीतिम् ।
नित्यं भवानि ! भवतीमुपवीणयन्ति
विद्याधरा कनकशैल गुहागृहेषु ॥८॥

लक्ष्मीवशीकरणकर्मणि कामिनीना-
माऽकर्षणव्यतिकरेषु च सिद्धमन्त्रः ।
नीरन्ध्रमोहतिमिरच्छदुरप्रदीपो
देवि ! त्वदऽङ्घ्रिजनितो जयति प्रसादः ॥९॥

देवि ! त्वदङ्घ्रिनखरत्नभुवो मयूखाः
प्रत्यग्रमौक्तिकरुचो मुदमुद्वहन्ति ।
सेवानतिव्यतिकरे सुरसुन्दरीणां
सीमन्तसीम्नि कुसुमस्तवकायितं यैः ॥१०॥

मूर्ध्नि स्फुरत्तुहिनदीधितिदीप्तिदीप्तं
मध्ये ललाटममरायुधरश्मिचित्रम् ।
हृच्चक्रचुम्बि हुतभुक्कणिकानुरूपं
ज्योतिर्यदेतदिदम्ब ! तव स्वरूपम् ॥११॥

रूपं तव स्फुरितचन्द्रमरीचिगौर-
माऽलोकते शिरसि वागधिदैवतं यः ।
निःसीमसूक्तिरचनामृतनिर्भरस्य
तस्य प्रसादमधुराः प्रसरन्ति वाचः ॥१२॥

सिन्दूरपांसुपटलच्छुरितामिव द्यां
त्वत्तेजसा जतुरसस्नपितामिवोर्वीम् ।
यः पश्यति क्षणमपि त्रिपुरे ! बिहाय
व्रीडां मृडानि ! सुदृशस्तमनुद्रवन्ति ॥१३॥

मातर्मुहूर्तमपि यः स्मरति स्वरूपं
लाक्षारसप्रसरतन्तुनिभं भवत्याः ।
ध्यायन्त्यनन्यमनसस्तमनङ्गतप्ताः
प्रद्युम्नसीम्नि सुभगत्वगुणं तरुण्यः ॥१४॥

योऽयं चकास्ति गगनार्णवरत्नमिन्दु-
र्योऽयं सुराऽसुरगुरुः पुरुषः पुराणः ।
यद्वामम‍र्धमिदमऽन्धकसूदनस्य
देवि ! त्वमेव तदिति प्रतिपादयन्ति ॥१५॥

इच्छानुरूपमऽनुरूपगुणप्रकर्षं
सङ्कर्षणि ! त्वमनुसृत्य यदा विभर्षि ।
जायेत स त्रिभुवनैक गुरुस्तदानीं
देवः शिवोऽपि भुवनत्रयसूत्रधारः ॥१६॥

रुद्राणि ! विद्रुममयीं प्रतिमामिव त्वां
ये चिन्तयन्त्यरुणकान्तिमऽनन्यरूपाम् ।
तानेत्य पक्ष्मलदृशः प्रसभं भजन्ते
कण्ठावसक्तमृदुबाहुलतास्तरुण्यः ॥१७॥

त्वद्रूपमुल्लसितदाडिमपुष्परक्त-
मुद्भावयेन्मदनदैवतमक्षरं यः ।
तं रूपहीनमपि मन्मथनिर्विशेष-
मालोकयन्त्युरुनितम्बभरास्तरुण्यः ॥१८॥

ध्याताऽसि हैमवति ! येन हिमांशुरश्मि-
मालाऽमलद्युतिरऽकल्मषमानसेन ।
तस्याऽविलम्बमऽनवद्यमऽनल्पकल्प-
मल्पैर्दिनैः सृजसि सुन्दरि ! वाग्विलासम् ॥१९॥

आधारमारुतनिरोधवशेन येषां
सिन्दूररंजितसरोजगुणानुकारि ।
तीव्रं हृदि स्फुरति देवि ! वपुस्त्वदीयं
ध्यायन्ति तानिह समीहितसिद्धसाध्याः ॥२०॥

त्वामैन्दवीमिव कलामनुभालदेश-
मुद्भासिताम्बरतलामऽवलोकयन्तः ।
सद्यो भवानि ! सुधियः कवयो भवन्ति
त्वं भावनाहितधियां कुल कामधेनुः ॥२१॥

त्वां व्यापिनीति सुमना इति कुण्डलीति
त्वां कामिनीति कमलेति कलावतीति ।
त्वां मालिनीति ललितेत्यपराजितेति
देवि ! स्तुवन्ति विजयेति जयेत्युमेति ॥२२॥

ये चिन्तयन्त्यरुणमण्डल मध्यवर्ति
रूपं तवाम्ब ! नवयावकपङ्कपिङ्गम् ।
तेषां सदैव कुसमायुधबाणभिन्न-
वक्षःस्थला मृगदृशो वशगा भवन्ति ॥२३॥

उतप्तहेमरुचिरे त्रिपुरे ! पुनीहि
चेतश्चिरन्तनमघौघवनं लुनीहि ।
कारागृहे निगडबन्धनपीडितस्य
त्वत्संस्मृतौ झटिति मे निगडास्त्रुटन्तु ॥२४॥

शर्वाणि ! सर्वजनवन्दितपादपद्मे !
पद्मच्छदच्छविविडम्बितनेत्रलक्ष्मि ! ।
निष्पापमूर्ति जनमानसराजहंसि !
हंसि त्वमापदमऽनेकविधां जनस्य ।।२५।।

त्वत्पादपङ्कजरजः प्रणिपातपूतैः
पुण्यैरनल्पमतिभिः कृतिभिः कवीन्द्रैः ।
क्षीरक्षपाकरदुकूलहिमावदाता
कैरप्यवापि भुवनत्रितयेऽपि कीर्तिः ।।२६।।

त्वद्रूपैकनिरूपणप्रणयितावन्धो दृशोस्त्वद्गुण-
ग्रामाकर्णनरागिता श्रवनयोस्त्वत्संस्मृतिश्चेतसि ।
त्वत्पादार्चनचातुरी करयुगे त्वत्कीर्तनं वाचि मे
कुत्रापि त्वदुपासनव्यसनिता मे देवि ! मा शाम्यतु ।।२७।।

उद्दामकामपरमार्थसरोजषण्ड-
चण्डद्युतिद्युतिमुपासितषट्प्रकाराम् ।
मोहद्विपेन्द्रकदनोद्यतबोधसिंह-
लीलागुहां भगवतीं त्रिपुरां नमामि ।।२८।।

गणेशवटुकस्तुता रतिसहायकामान्विता
स्मरारिवरविष्टरा कुसुमवाणबाणैर्युता ।
अनङ्गकुसुमादिभिः परिवृता च सिद्धैस्त्रिभिः
कदम्बवनमध्यगा त्रिपुरसुन्दरी पातु नः ।।२९।।

यः स्तोत्रमेतदनुवासरमीश्वरायाः
श्रेयस्करं पठति वा यदि वा शृणोति ।
तस्येप्सितं फलति राजभिरीड्यतेऽसौ
जायेत स प्रियतमो हरिणेक्षणानाम् ॥३०॥

ब्रह्मेन्द्ररुद्रहरिचन्द्रसहस्ररश्मि-
स्कन्दद्विपाननहुताशमवन्दितायै ।
वागीश्वरि ! त्रिभुवनेश्वरि ! विश्वमात-
रन्तर्बहिश्च कृतसंस्थितये नमस्ते ॥३१॥

अथ तृतीयो घटस्तवः ॥

नमस्त्रिपुरसुन्दर्यै

देवि! त्र्यम्बकपत्नि! पार्वति! सति! त्रैलोक्यमातः! शिवे !
शर्वाणि! त्रिपुरे! मृडानि! वरदे! रुद्राणि! कात्यायिनि!
भीमे! भैरवि! चण्डि! शर्वरि! कले! कालक्षये! शूलिनि!
त्वत्पादप्रणतानऽनन्यमनसः पर्याकुलान्पाहि नः ॥१॥

उन्मत्ता इव सग्रहा इव विषव्यासक्तमूर्च्छा इव
प्राप्तप्रौढमदा इवाति वरहग्रस्ता इवार्ता इव ।
ये ध्यायन्ति हि शैलराजतनयां धन्यास्त एकाग्रत-
स्त्यक्तोपाधिविवृद्धरागमनसो ध्यायन्ति वामभ्रुवः ॥२॥

देवि ! त्वां सकृदेव यः प्रणमति क्षोणीभृतस्तं नम-
न्त्याजन्मस्फुरदङ्घ्रिपीठविलुठत्कोटीरकोटिच्छटाः ।
यस्त्वामर्चति सोऽर्च्यते सुरगणैर्यः स्तौति स स्तूयते
यस्त्वां ध्यायति तं स्मरार्तिविधुरा ध्यायन्ति वामभ्रुवः ॥३॥

ध्यायन्ति ये क्षणमपि त्रिपुरे ! हृदि त्वां
लावण्ययौवनधनैरपि बिप्रयुक्ताः ।
ते विस्फुरन्ति ललितायतलोचनानां
चित्तैकभितिलिखितप्रतिमाः पुमांसः ॥४॥

एतं किं नु दृशा पिबाम्युत विशाम्यस्याङ्गमङ्गैर्निजैः
किं वामुं निगलाम्यनेन सहसा किं वैकतामाश्रये ।
तस्येत्थं विवशो विकल्पघटनाकूतेन योषिज्जनः
किं तद्यन्न करोति देवि ! हृदये यस्य त्वमावर्तसे ॥५॥

विश्वव्यापिनि यद्वदीश्वर इति स्थाणावनन्याश्रयः
शब्दः शक्तिरिति त्रिलोकजननि ! त्वय्येव तथ्यस्थितिः ।
इत्थं सत्यपि शक्नुवन्ति यदिमाः क्षुद्रा रुजो बाधितुं
त्वद्भक्तानऽपि न क्षिणोषि च रुषा तद्देवि ! चित्रं महत् ॥६॥

इन्दोर्मध्यगतां मृगाङ्कसदृशच्छायां मनोहारिणीं
पाण्डूत्फुल्लसरोरुहासनगतां स्निग्धप्रदीपच्छविम् ।
वर्षन्तीममृतं भवानि ! भवतीं ध्यायन्ति ये देहिन-
स्ते निर्मुक्तरुजो भवन्ति विपदः प्रोज्झन्ति तान्दूरतः ॥७॥

पूर्णेन्दोः शकलैरिवातिबहलैः पीयूषपूरैरिव
क्षीराब्धेर्लहरीभरैरिव सुधापङ्कस्य पिण्डैरिव ।
प्रालेयैरिव निर्मितं तव वपुर्ध्यायन्ति ये श्रद्धया
चित्तान्तर्निहतार्तितापविपदस्ते सम्पदं बिभ्रति ॥८॥

ये संस्मरन्ति तरलां सहसोल्लसन्तीं
त्वां ग्रन्थिपञ्चकभिदं तरुणार्कशोणाम् ।
रागार्णवे बहलरागिणि मज्जयन्तीं
कृत्स्नं जगद्दधति चेतसि तान्मृगाक्ष्यः ॥९॥

लाक्षारसस्नपितपङ्कजतन्तुतन्वी-
मऽन्तः स्मरत्यऽनुदिनं भवतीं भवानि ।
यस्तं स्मरप्रतिममऽप्रतिमस्वरूपा
नेत्रोत्पलैर्मृगदृशो भृशमऽर्चयन्ति ॥१०॥

स्तुमस्त्वां वाचमऽव्यक्तां
हिमकुन्देन्दुरोचिषम् ।
कदम्बमालां बिभ्राणा-
माऽऽपादनललम्बिनीम् ॥११॥

मूर्ध्नीन्दोः सितपङ्कजासनगतां प्रालेयपाण्डुत्विषं
वर्षन्तीमऽमृतं सरोरुहभुवो वक्त्रेऽपि रन्ध्रेऽपि च ।
अच्छिन्ना च मनोहरा च ललिता चाऽतिप्रसन्ना ऽपि च
त्वामेव स्मरतां स्मरारिदयिते! वाक् सर्वतो वल्गति १२॥

ददातीष्टान्भोगान्क्षपयति रिपून्हन्ति विपदो
दहत्याधीन्व्याधीञ्छमयति सुखानि प्रतनुते ।
हठादऽन्तर्दुःखं दलयति पिनष्टीष्टविरहं
सकृद्ध्याता देवी किमिव निरवद्यं न कुरुते ॥१३॥

यस्त्वां ध्यायति वेत्ति विन्दति जपत्यालोकते चिन्तय-
त्यन्वेति प्रतिपद्यते कलयति स्तौत्याश्रयत्यर्चति ।
यश्च त्र्यम्बकवल्लभे! तव गुणानाऽऽकर्णयत्यादरा-
त्तस्य श्री न गृहादपैति विजयस्तस्याग्रतो धावति १४॥

किं किं दुखं दनुजदलिनि ! क्षीयते न स्मृतायां
का का कीर्तिः कुलकमलिनि ! ख्याप्यते न स्तुतायाम् ।
का का सिद्धिः सुरवरनुते ! प्राप्यते नार्चितायां
कं कं योगं त्वयि न चिनुते चित्तमालम्बितायाम् ॥१५॥

ये देवि ! दुर्धरकृतान्तमुखान्तरस्था
ये कालि ! कालधनपाशनितान्त बद्धाः ।
ये चण्डि ! चण्डगुरुकल्मषसिन्धुमग्ना-
स्तान्पासि मोचयसि तारयसि स्मृतैव ॥१६॥

लक्ष्मीवशीकरणचूर्णसहोदराणि
त्वत्पादपङ्कजरजांसि चिरं जयन्ति ।
यानि प्रणाममिलितानि नृणां ललाटे
लुम्पंति दैवलिखितानि दुरक्षराणि ॥१७॥

रे मूढाः किमयं वृथैव तपसा कायः परिक्लिश्यते
यज्ञैर्वाबहुदक्षिणैः किमितरे रिक्तीक्रियन्ते गृहाः ।
भक्तिश्चेदऽविनाशिनी भगवतीपादद्वयी सेव्यता-
मुन्निद्राम्बुरुहातपत्रसुभगा लक्ष्मीः पुरो धावति ॥१८॥

याचे न कंचन न कंचन वञ्चयामि
सेवे न कंचन निरस्तसमस्तदैन्यः ।
श्लक्ष्णं वसे मधुरमद्मि भजे वरस्त्री-
देवी हृदि स्फुरति मे कुलकामधेनुः ॥१९॥

शब्दब्रह्ममयि ! स्वच्छे देवि त्रिपुरसुन्दरि ।
यथाशक्ति जपं पूजां गृहाण परमेश्वरि ॥२०॥

नन्दन्तु साधकाः सर्वे विनश्यन्तु विदूषकाः ।
अवस्था शाम्भवी मेऽस्तु प्रसन्नोऽस्तु गुरुः सदा ॥२१॥

दर्शनात्पापशमनी जपान्मृत्युविनाशिनी ।
पूजिता दु.खदौर्भाग्य हरा त्रिपुरसुन्दरो ॥२२॥

नमामि यामिनीनाथलेखालङ्कृतकुन्तलाम् ।
भवानो भवसन्तापनिर्वापणसुधानदीम् ॥२३॥

मन्त्रहोनक्रियाहीनं विधिहीनं च यद् गतम् ।
त्वया तन्क्षम्यतां देवि ! कृपया परमेश्वरि ॥२४॥

अथ पञ्चस्तव्यामऽम्बस्तवश्चतुर्थः ॥

नमस्त्रिपुरसुन्दर्यै

यामाऽऽमनन्ति मुनयः प्रकृतिं पुराणीं
विद्येति यां श्रुतिरहस्यविदो वदन्ति ।
तामऽर्धपल्लवितशङ्कररूपमुद्रां
देवीमऽनन्यशरणः शरणं प्रपद्ये ॥१॥

अम्ब ! स्तवेषु तव तावदऽकर्तृकाणि
कुण्ठीभवन्ति वचसामऽपि गुम्फनानि ।
डिम्बस्य मे स्तुतिरसावऽसमञ्जसापि
वात्सल्यनिघ्नहृदयां भवतीं धिनोति ॥२॥

व्योमेति बिन्दुरिति नाद इतीन्दुलेखा-
रूपेति वाग्भवतनूरिति मातृकेति ।
निःष्यन्दमानसुखबोधसुधास्वरूपा
विद्योतसे मनसि भाग्यवतां जनानाम् ॥३॥

आविर्भवत्पुलक सन्ततिभिः शरीरै-
र्निःष्यन्दमानसलिलैर्नयनैश्च नित्यम् ।
वाग्भिश्च गद्गदपदाभिरुपासते ये
पादौ तवाम्ब ! हृदयेषु त एव धन्या ॥४॥

वक्त्रं यदुद्यतमऽभिष्टुतये भवत्या-
स्तुभ्यं नमो यदपि देवि ! शिरः करोति ।
चेतश्च यत्त्वयिपरायणमम्ब ! तानि
कस्यापि कैरपि भवन्ति तपोविशेषैः ॥५॥

मूलालबाल कुहरादुदिता भवानि !
निर्भिद्य पट्सरसिजानि तडिल्लतेव ।
भूयोऽपि तत्रबिशसि ध्रुवमण्डलेन्दु-
निःष्यन्दमानपरमामृततोयरूपा ॥६॥

दग्धं यदा मदनमेकमऽनेकधा ते
मुग्धः कटाक्षविधिरङ्कुरयांचकार ।
धत्ते तदाप्रभृति देवि ! ललाटनेत्रं
सत्यं ह्रियेव मुकलीकृतमिन्दुमौलिः ॥७॥

अज्ञातसम्भवमनाकलितान्ववायं
भिक्षुं कपालिनमवाससमद्वितीयम् ।
पूर्वं करग्रहणमङ्गलतो भवत्याः
शम्भुं क एव बुबुधे गिरिराजकन्ये ॥८॥

चर्माम्बरं च शवभस्मविलेपनं च
भिक्षाटनं च नटनं च परेतभूमौ ।
वेतालसंहतिपरिग्रहता च शम्भोः
शोभां बिभर्ति गिरिजे ! तव साहचर्यात् ॥९॥

कल्पोपसंहरणकेलिषु पण्डितानि
चण्डानि खण्डपरशोरपि ताण्डवानि ।
आलोकनेन तव कोमलितानि मात-
र्लास्यात्मना परिणमन्ति जगद्विभूत्यै ॥१०॥

जन्तोरपश्चिमतनोः सति कर्मसाम्ये
निःशेषपाश पटलच्छिदुरा निमेषात् ।
कल्याणि दैशिक कटाक्षसमाश्रयेण
कारुण्यतो भवसि शाम्भववेददीक्षा ॥११॥

मुक्ताविभूषणवती नवविद्रुमाभा
यच्चेतसि स्फुरसि तारकितेव सन्ध्या ।
एकः स एव भुवनत्रयसुन्दरीणां
कन्दर्पतां व्रजति पञ्चशरों विनापि ॥१२॥

ये भावयन्त्यमृतवाहिभिरंशुजालै-
राप्यायमानभुवनाममृतेश्वरीं त्वाम् ।
ते लङ्घयन्ति ननु मातरऽलङ्घनीयां
ब्रह्मादिभिः सुरवरैरपि कालकक्ष्याम् ॥१३॥

यः स्फाटिकाक्षगुणपुस्तककुण्डिकाढ्यां
व्याख्यासमुद्यतकरां शिरदिन्दुशुभ्राम ।
पद्मासनां च हृदये भवतीमुपास्ते
मातः स विश्वकवितार्किकचक्रवर्ती ॥१४॥

बर्हावतंस युतबर्बरकेशपाशां
गुञ्जावलीकृतघनस्तनहारशोभाम् ।
श्यामा प्रवाल वदनां सुकुमारहस्तां
त्वामेव नौमि शवरीं शवरस्य जायाम् ॥१५॥

अर्धेन किं नवलताललितेन मुग्धे
क्रीतं विभोः परुषमर्धमिदं त्वयेति ।
आलीजनस्य परिहासबचांसि मन्ये
मन्दस्मितेन तव देवि ! जडी भवन्ति ॥१६॥

ब्रह्माण्ड बुद्बुद्कदम्बकसंकुलोऽयं
मायोदधिर्विविधदु:खतरङ्गमालः ।
आश्चर्यमम्ब ! झटिति प्रलयं प्रयाति
त्वद्ध्यानसन्ततिमहावडवामुखाग्नौ ॥१७॥

दाक्षायणीति कुटिलेति गुहारणीति
कात्यायनीति कमलेति कलावतीति ।
एका सती भगवती परमार्थतोऽपि
सन्दृश्यसे बहुविधा ननु नर्तकीव ॥१८॥

आनन्दलक्षणमनाहतनाम्नि देशे
नादात्मना परिणतं तव रूपमीशे ।
प्रत्यङ्मुखेन मनसा परिचीयमानं
शंसन्ति नेत्रसलिलैः पुलकैश्च धन्याः ॥१९॥

त्वं चन्द्रिका शशिनि तिग्मरुचौ रुचिस्त्वं
त्वं चेतनासि पुरुषे पवने बलं त्वम् ।
त्वं स्वादुतासि सलिले शिखिनि त्वमूष्मा
निःसारमेव निखिलं त्वदृते यदि स्यात् ॥२०॥

ज्योतींषि यद्दिवि चरन्तियदन्तरिक्षं
सूतेपयांसि यदहिर्धरणीं च धत्ते ।
यद्वाति वायुरनलो यदुदर्चिरास्ते
तत्सर्वमम्ब ! तव केवलमाज्ञयैव ॥२१॥

सङ्कोचमिच्छसि यदा गिरिजे तदानीं
वाक्तर्कयोस्त्वमसि भूमिरनामरूपा ।
यद्वा विकासमुपयासि यदा तदानीं
त्वन्नामरूपगणना : सुकरीभवन्ति ॥२२॥

भोगाय देवि भवतीं कृतिनः प्रणम्य
भ्रुकिङ्करीकृतसरोजगृहासहस्राः ।
चिन्तामणिप्रचयकल्पितकेलिशैले
कल्पद्रुमोपवन एव चिरं रमन्ते ॥२३॥

हन्तुं त्वमेव भवसि त्वदधीनमीशे
संसारतापमखिलं दयया पशूनाम् ।
वैकर्तनीकिरणसंहतिरेव शक्ता
धर्मं निजं शमयितु निजयैव वृष्ट्या ॥२४॥

शक्तिः शरीरमधिदैवतमन्तरात्मा
ज्ञानं क्रिया करणमानसजालमिच्छा ।
ऐश्वर्यमायतनमावरणानि च त्वं
किं तन्न यद्भवसि देवि शशाङ्कमौलेः ॥२५॥

भूमौ निवृत्तिरुदिता पयसि प्रतिष्ठा
विद्याऽनले मरुति शान्तिरतीतशान्तिः ।
व्योम्नीति याः किलकलाः कलयन्ति विश्वं
तासां विदूरतमम्ब ! पदं त्वदीयम् ॥२६॥

यावत्पदं पदसरोजयुगं त्वदीयं
नाङ्गीकरोति हृदयेषु जगच्छरण्ये ।
तावद्विकल्प जटिलाः कुटिलप्रकारा-
स्तर्कग्रहाः समयिनां प्रलयं न यान्ति ॥२७॥

यद्दैवयानपितृयानविहारमेके
कृत्वा मनः करणमण्डलसार्वभौमम् ।
याने निवेश्य तव कारणपञ्चकस्य
पर्वाणि पार्वति नयन्ति निजासनत्वम् ॥२८॥

स्थूलासु मूर्तिषु महीप्रमुखासु मूर्तेः
कस्याश्चनापि तव वैभवमम्ब यस्याः ।
पत्या गिरामपि न शक्यत एव वक्तु
सासि स्तुता किल मयेति तितिक्षितव्यम् ॥२९॥

कालाग्निकोटिरुचिमम्ब षडऽध्व शुद्धा-
वाप्लावनेषु भवतीममृतौघवृश्टिम् ।
श्यामां घनस्तनतटां सकलीकृतौ च
ध्यायन्त एव जगतां गुरवो भवन्ति ॥३०॥

विद्यां परां कतिचिदम्बरमम्ब केचि- ।
दानन्दमेव कतिचित्कतिचिच्च मायाम्
त्वां विश्माहुरपरे वयमामनाम
साक्षादपारकरुणां गुरुमूर्तिमेव ॥३१॥

कुवलयदलनीलं बर्बरस्निग्धकेशं
पृथुतरकुचभाराक्रान्तकान्तावलग्नम् ।
किमिह बहुभिरुक्तैस्त्वत्स्वरूपं परं नः
सकलभुवनमातः सन्ततं सन्निधत्ताम् ॥३२॥

अथ सकलजननीस्तवः पञ्चमः

नमस्त्रिपुरसुन्दर्यै

अजानन्तो यान्ति क्षयमवशमन्योन्यकलहै-
रमी मायाग्रन्थौ तव परिलुठन्तःसमयिनः ।
जगन्मातर्जन्मज्वरभयतमःकौमुदि ! वयं
नमस्ते कुर्वाणाः शरणमुपयामो भगवतीम् ॥१॥

वचस्तर्कागम्यस्वरसपरमानन्दविभव-
प्रभोधाकाराय द्युतितुलितनीलोत्पलरुचे ।
शिवस्याराध्याय स्तनभरविनम्राय सततं
नमो यस्मै कस्मैचन भवतु मुग्धाय महसे ॥२॥

लुठद्गुञ्जाहारस्तनभरनमन्मध्यलतिका-
मुदञ्चद्धर्माम्भ. कणगुणितनीलोत्पलरुचम् ।
शिवं पार्थत्राणप्रवणमृगयाकारगुणितं
शिवामन्वग्यान्तीं शवरमहमन्वेमि शवरीम् ॥३॥

मिथः केशाकेशिप्रधननिधनास्तर्कघटना
वहुश्रद्धाभक्तिप्रणयविषयाश्चाप्तविधयः ।
प्रसीद प्रत्यक्षीभव गिरिसुते ! देहि शरणं
निरालम्बं चेतः परिलुठति पारिप्लवमिदम् ॥४

शुनां वा वह्नेर्वा खगपरिषदो वा यदशनं
कदा केन क्वेति क्वचिदपि न कश्चित्कलयति ।
अमुष्मिन्विश्वासं विजहिहि ममाह्लाय वपुषि
प्रपद्येथाश्चेतः सकलजननीमेव शरणम् ॥५॥

अनाद्यन्ताभेद प्रणयरसिकापि प्रणयिनी
शिवस्यासायत्वं परिणयविधौ देवि ! गृहिणी ।
सवित्री भूतानामपि यदुदभूः शैलतनया
तदेतत्संसारप्रणयनमहानाटकसुखम् ॥६॥

ब्रुवन्त्येके तत्त्वं भगवति ! सदन्ये विदुरस-
त्परे मातः ! प्राहुस्तव सदसदन्ये सुकवयः ।
परे नैतत्सर्वं समदिधते देवि ! सुधिय-
स्तदेतत्त्वन्मायाविलसितमशेषं ननु शिवे ! ॥७॥

तडित्कोटिज्योतिर्द्युतिदलितषड्ग्रन्थिगहनं
प्रविष्टंस्वाधारं पुनरपि सुधावृष्टिवपुषा ।
किमप्यष्टात्रिंशत्किरणसकलीभूतमनिशं
भजेधाम श्यामंकुचभरनतं बर्बरकचम् ॥८॥

चतुष्पत्रान्तः षड्दलभगपुटान्तस्त्रिवलय-
स्फुरद्विद्युद्वह्निद्युमणिनियुताभद्युतियुते ।
षडश्रंभित्त्वादौ दशदलमथद्वादशदलं
कलाश्रं च द्व्यश्रं गतवति ! नमस्ते गिरिसुते ! ॥९॥

कुलं केचित्प्राहुर्वपुरकुलमन्ये तव बुधाः
परे तत्सम्भेदं समभिदधते कौलमपरे
चतुर्णामप्येषामुपरि किमपि प्राहुरपरे
महामाये ! तत्त्वं तव कथममी निश्चिनुमहे ॥१०॥

षडध्वारण्यानीं प्रलयरविकोटिप्रतिरुचा
रुचा भस्मीकृत्य स्वपदकमलप्रह्वशिरसाम् ।
वितन्वानः शैवं किमपि वपुरिन्दीवररुचिः
कुचाभ्यामानम्रः शिवपुरुषकारो बिजयते ॥११॥

प्रकाशानन्दाभ्यामविदितचरीं मध्यपदवीं
प्रविश्यैतद्द्वन्द्वं रविशशिसमाख्यं कवलयन् ।
प्रविश्योर्ध्वं नादं लयदहनभस्मीकृतकुलाः
प्रसादात्ते जन्तुः शिवमकुलमम्ब ! प्रविशति ॥१२॥

प्रियङ्गुश्यामाङ्गीमरुणतरवासः किसलयां
समुन्मीलन्मुक्ताफलबहुलनेपथ्यकुसुमाम् ।
स्तनद्वन्द्वस्फारस्तवकनमितां कल्पलतिकां
सकृद्ध्यायन्तस्त्वां दधति शिवचिन्तामणिपदम् ॥१३॥

षडाधारावर्तैरपरिमितमन्त्रोर्मिपटलै-
श्चलन्मुद्राफेनैर्बहुविधलसद्दैवतझषैः ।
क्रमस्त्रोतोभिस्त्वं बहसि परनादामृतनदी
भवानि ! प्रत्यग्रा शिवचिदमृताब्धिप्रणयिनी ॥१४॥

महीपाथोवह्निश्वसनवियदात्मेन्दु रविभि-
र्वपुर्भिर्ग्रस्तांशैरपि तव कियानम्ब ! महिमा ।
अमून्यालोक्यन्ते भगवति ! न कुत्राप्यणुतरा-
मवस्थां प्राप्तानि त्वयि तु परमव्योमवपुषि ॥१५॥

मनुष्यास्तिर्यञ्चो मरुत इति लोकत्रयमिदं
भवाम्भोधौमग्नं त्रिगुणलहरीकोटिलुठितम् ।
कटाक्षश्चेदत्रक्कचन तव मातः करुणया
शरीरो सद्योऽयं व्रजति परमानन्दतनुताम् ॥१६॥

कलां प्रज्ञामाद्यां समयमनुभूतिं समरसां
गुरुं पारम्पर्यं विनयमुपदेशं शिवकथाम् ।
प्रमाण निर्वाणं परममतिभूतिं परगुहां
विधिं विद्यामाहुः सकलजननीमेव मुनयः ॥१७॥

प्रलीने शब्दौघे तदनु विरते बिन्दुविभवे
ततस्तत्त्वे चाष्टध्वनिभिरनुपाधिन्युपरते ।
श्रिते शाक्ते पर्वण्यनुकलितचिन्मात्र गहनां
स्वसंवित्तिं योगी रसयति शिवाख्यां परतनुम् ॥१८॥

परानन्दाकारां निरवधिशिवैश्वर्यवपुषं
निराकारज्ञान प्रकृतिमनवच्छिन्नकरुणाम् ।
सवित्रीं भूतानां निरतिशयधामास्पदपदां
भवो वा मोक्षो वा भवतु भवतीमेव भजताम् ॥१९॥

जगत्काये कृत्वा तमपि हृदये तच्च पुरुषे
पुमांसं बिन्दुस्थं तमपि परनादाख्यगहने ।
तदेतज्ज्ञानाख्ये तदपि परमानन्दविभवे
महाव्योमाकारे ! त्वदनुभवशीलो विजयते ॥२०॥

विधे विद्ये वेद्ये विविधसमये वेदजननि !
विचित्रे ! विश्वाद्ये विनयसुलभे वेदगुलिके ! ।
शिवाज्ञे शीलस्थे ! शिवपदवदान्ये ! शिवनिधे !
शिवे मातर्मह्यं त्वयि वितर भक्तिं निरुपमाम् ॥२१॥

विधेर्मुण्डं हृत्वा यदकुरुत पात्रं करतले
हरिं शूलप्रोतं यदऽगमयदंसाभरणताम् ।
अलंचक्रे कण्ठ यदपि गरलेनाम्ब ! गिरिशः
शिवस्थायाः शक्तेस्तदिदमखिलं ते विलसितम् ॥२२॥

विरिञ्च्याख्या मातः ! सृजसि हरिसंज्ञा त्वमवसि
त्रिलोकीं रुद्राख्या हरसि विदधासीश्वरदशाम् ।
भवन्ती सादाख्या शिवयसि च पाशौघदलिनी
त्वमेवैकाऽनेका भवसि कृतभेदैर्गिरिसुते ॥२३॥

मुनीनां चेतोभिः प्रमृदितकषायैरपि मनाग्
अशक्ये संस्प्रष्टुं चकितचकितैरम्ब ! सततम्
श्रुतीनां मूर्धानः प्रकृतिकठिनाः कोमलतरे
कथं ते बिन्दन्ते पदकिसलये पार्वति ! पदम् ॥२४॥

तडिद्वल्लीं नित्याममृत सरितं पाररहितां
मलोत्तीर्णां ज्योत्स्नां प्रकृतिमगुणग्रन्थिगहनाम् ।
गिरां दूरां विद्यामविनतकुचां विश्वजननी-
मपर्यन्तां लक्ष्मीमभिदधति सन्तो भगवतीम् ॥२५॥

शरीरं क्षित्यम्भः प्रभृतिरचितं केवलमिदं
सुखं दुःखं चायं कलयति पुमांश्चेतन इति ।
स्फुटं जानानोऽपि प्रभवति न देही रहयितु
शरीराहंकारं तव समयबाह्यो गिरिसुते ! ॥२६॥

पिता माता भ्राता सुहृदऽनुचरः सद्म गृहिणी
वपुः पुत्रो मित्रं धनमपि यदा मां विजहति ।
तदा मे भिन्दाना सपदि भयमोहान्धतमसं
महाज्योत्स्ने ! मातर्भव करुण्या सन्निधिकरी ॥२७॥

सुता दक्षस्यादौ किल सकलमातस्त्मुदभूः
सदोषं तं हित्वा तदनु गिरिराजस्य तनया ।
अनाद्यन्ता शम्भोरपृथगपि शक्तिर्भगवती
विवाहाज्जायासीत्यहह चरितं वेत्ति तव कः ॥२८॥

कणास्त्वद्दीप्तीनां रविशशिकृशानुप्रभृतयः
परं ब्रह्म क्षुद्रं तव नियतमाऽनन्दकणिका ।
शिवादिक्षित्यन्तं त्रिवलयतनोः सर्वमुदरे
तवास्ते भक्तस्य स्फुरसि हृदि चित्रं भगवति ॥२९॥

त्वया यो जानीते रचयति भवत्यैव सततं
त्वयैवेच्छन्त्यम्ब ! त्वमसि निखिला यस्य तनवः ।
गतः साम्यं शम्भुर्वहति परमं व्योम भवती
तथाप्येवं हित्वा विहरति शिवस्येति किमिदम् ॥३०॥

पुरः पश्चादन्तर्बहिरपरिमेयं परिमितं
परं स्थूलं सूक्ष्मं सकुलमकुलंगुह्यमगुह्यम् ।
दवीयो नेदीयः सदसदि त विश्वं भगवतीं
सदा पश्यन्त्याज्ञां वहसि भुवनक्षोभजननीम् ॥३१॥

मयूखाः पूष्णीव ज्वलन इव तद्दीप्तिकणिकाः
पयोधौ कल्लोलप्रतिहतमहिम्नीव पृषतः ।
उदेत्योदेत्याम्ब ! त्वयि सह निजैस्तात्त्विककुलै-
र्भजन्ते तत्त्वौघाः प्रशममनुकल्पं परवशाः ॥३२॥

विधुर्विष्णुर्ब्रह्मा प्रकृतिरणुरात्मा दिनकरः
स्वभावो जैनेन्द्रः सुगतमुनिराकाशमनिलः ।
शिवः शक्तिश्चेति श्रुतिविषयतां तामुपगतां
विकल्पैरेभिस्त्वामऽभिदधति सन्तो भगवतीम् ॥३३॥

प्रविश्य स्वं मार्गं सहजदयया दैशिकदृशा
षडध्वध्वान्तौघच्छिदुरगणनातीतकरुणाम् ।
परानन्दाकारां सपदि शिवयन्तीमपि तनुं
स्वमात्मानं धन्याश्चिरमुपलभन्ते भगवतीम् ॥३४॥

शिवस्त्वं शक्तिस्त्वं त्वमसि समया त्वं समयिनी
त्वमात्मा त्वं दीक्षा त्वमयमणिमादिगुणगणः ।
अविद्या त्वं विद्या त्वमसि निखलं त्वं किमपरं
पृथक्तत्त्व त्वत्तो भगवति न वीक्षामह इमे ॥३५॥
असंख्यै प्राचीनैर्जननि जननैःकर्मविलया-
द्रते जन्मन्यन्तं गुरुवपुषमासाद्यगिरिशम् ।
अवाप्याज्ञां शैवीं क्रमतनुरपि त्वां विदितवा-
न्नयेयं त्वत्पूजास्तुतिविरचनेनैवदिवसान् ॥३६॥
यत्षट्पत्रं कमलमुदितं तस्य या कर्णिकाख्या
योनिस्तस्याः प्रथितमुदरे यत्तदोङ्कार पीठम् ।
तस्मिन्नन्तः कुचभरनतां कुण्डलीतः प्रवृत्तां
श्यामाकारां सकलजननीं सन्ततं भावयामि ॥३७॥
भुवि पयसि कृशानौ मारुते खे शशाङ्के
सवितरि यजमानेऽप्यष्टधा शक्तिरेका ।
बहति कुचभराभ्यां या विनम्रापि विश्वं
सकलजननि सा त्वं पाहि मामित्यवश्यम् ॥३८॥

+*—*+

(146)

ॐ

अथ भवानीसहस्रनामस्तोत्रम्

ॐ नमो भवान्यै ॥

अरिशङ्खकृपाणखेटबाणान् सुधनुः शूलकतर्जनीं दधाना । भवतां महिषोत्तमाङ्गसंस्था नवदूर्वासदृशी श्रियेऽस्तु दुर्गा ॥१॥ ओंशङ्खत्रिशूलशरचापकरां त्रिनेत्रां तिग्मेतरांशुकलया विकसत्किरीटाम् । सिंहस्थितामसुरसिद्धनुतां च दुर्गां दूर्वानिभां दुरितदुःखहरां नमामि ॥२॥ अकुलकुलपतन्ती चक्रमध्ये स्फुरन्ती । मधुरमधुपिबन्ती कण्टकान्भक्षयन्ती ॥ दुरितमपहरन्ती साधकान्पोषयन्ती जयति जगति देवी सुन्दरी क्रीडयन्ती ॥३॥ चतुर्भुजामेकवक्त्रां पूर्णेन्दुवदनप्रभाम् । खड्गशक्तिधरां देवीं वरदाभयपाणिकाम् ॥ प्रेतसंस्थां महारौद्रीं भुजगेनोपवीतिनीम् । भवानीं कालसंहारबद्धमुद्राविभूषिताम् ॥ जगत्स्थितिकरीं ब्रह्मविष्णुरुद्रादिभिः सुरैः । स्तुतां तां परमेशानीं नौम्यहं

विघ्नहारिणीम् ।। ॐनमो भवान्यै ।। कैलासशिखरे रम्ये देवदेवं महेश्वरम् । ध्यानोपरतमासीनं प्रसन्नमुखपङ्कजम् ।। सुरासुरशिरोरत्नरञ्जिताङ्घ्रियुगं प्रभुम् । प्रणम्य शिरसा नन्दी बद्धाञ्जलिरभाषत ॥ श्रीनन्दिकेश्वर उवाच ।। देवदेव जगन्नाथ संशयोस्ति महान्मम । रहस्यमेकमिच्छामि प्रष्टुं त्वां भक्तिवत्सलम् ।। देवतायास्त्वया कस्याः स्तोत्रमेतद्दिवानिशम् । पठ्यतेऽविरतं नाथ ! त्वत्तः किमपरः परः ।। इति पृष्टस्तदा देवो नन्दिकेन जगद्गुरुः । प्रोवाच भगवानेको विकसन्नेत्रपङ्कजः ।। श्रीभगवानुवाच । साधु साधु गणश्रेष्ठ पृष्टवानसि मां च यत् । स्कन्दस्यापि च यद्गोप्यं रहस्यं कथयामि तत् ।। पुरा कल्पक्षये लोकान्सिसृक्षुर्मूढचेतना । गुणत्रयमयी शक्तिर्मूलप्रकृतिसंज्ञिता ।। तस्यामहं समुत्पन्नस्तत्त्वैस्तैर्महदादिभिः । चेतनेति ततः शक्तिर्मां काप्यालिङ्ग्य तस्थुषी । हेतुः सङ्कल्पजालस्य मनोधिष्ठायिनी शुभा । इच्छेति परमा शक्तिरुन्मिमील ततः परम् । ततो वागिति विख्याता शक्तिः शब्दमयी परा । प्रादुरासीज्जगन्माता वेदमाता सरस्वती । ब्राह्मी च वैष्णवी रौद्री

कौमारी पार्वती शिवा । सिद्धिदा बुद्धिदा शान्ता सर्वम-ङ्गलदायिनी । तयैतत्सृज्यते विश्वमनाधारं च धार्यते । तयैतत्पाल्यते सर्वं तस्यामेव प्रलीयते । अर्चिता प्रणता ध्याता सर्वभावविनिश्चिता । आराधिता स्तुता सैव सर्व-सिद्धिप्रदायिनी । तस्या अनुग्रहादेव तामेव स्तुतवानहम् । सहस्रैर्नामभिर्दिव्यैस्त्रैलोक्यप्राणिपूजितैः । स्तवेनानेन सन्तुष्टा मामेव प्रविवेश सा ॥ तदारभ्य मया प्राप्तमैश्वर्यं पदमुत्तमम् । तत्प्रभावान्मया सृष्टं जगदेतच्चराचरम् ससुरासुरगन्धर्वयक्षराक्षसमानवम् । सपन्नगं ससमुद्रं सशैलवनकाननम् । सराशिग्रहनक्षत्रं पञ्चभूतगुणान्वितम् । नन्दिन्नामसहस्रेण स्तवेनानेन सर्वदा । स्तुवे परापरा शक्तिं ममानुग्रहकारिणीम् । इत्युक्तोपरतं देवं चराचर-गुरुं विभुम् । प्रणम्य शिरसा नन्दी प्रोवाच परमेश्वरम् । श्री नन्दिकेश्वर उवाच । भगवन्देवदेवश लोकनाथ जगत्पते, भक्तोस्मि तव दासोस्मि प्रसादः क्रियतां मयि । देव्या, स्तवमिमं पुण्यं दुर्लभं यत्सुरैरपि । श्रोतुमिच्छाम्यहं देव प्रभावमपि चास्य तु । श्रीभगवानुवाच । शृणु नन्दिन्महा-भाग स्तवराजमिमं शुभम् । सहस्रैर्नामभिर्दिव्यैः सिद्धिद

सुखमोक्षदम् । शुचिभिः प्रातरुत्थाय पठितव्यं समाहितैः । त्रिकालं श्रद्धया युक्तैर्नातः परतरः स्तवः ॥ अस्य श्रीभवानीनामसहस्रस्तवराजस्य, महादेवऋषिः, अनुष्टुप्छन्दः, आद्या शक्तिः, भगवती भवानी देवता, ह्रीं बीजं, श्रीं शक्तिः, क्लीं कीलकं, आत्मनो वाङ्मनःकायोपार्जितपापनिवारणार्थं, अमुककामनासिद्ध्यर्थे पाठे विनियोगः । अथ करन्यासः ॥ ॐ एकवीरायै अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॐ महामायायै तर्जनीभ्यां नमः, ॐ पार्वत्यै मध्यमाभ्यां नमः, ॐ गिरिशप्रियायै अनामिकाभ्यां नमः, ॐ गौर्यै कनिष्ठिकाभ्यां नमः, करालिन्यै करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः॥ अथ षडङ्गन्यासः । ॐ एकवीरायै हृदयाय नमः, ॐ महामायायै शिरसे स्वाहा, ॐ पार्वत्यै शिखायै वषट्, ॐ गिरीशप्रियायै कवचायहुम्, ॐ गौर्यै नेत्रत्रयाय वौषट्, ॐ करालिन्यै अस्त्रायफट् ॥ प्राणायामः ॥ ध्यानम् ॥ बालार्कमण्डलाभासं चतुर्बाहुं त्रिलोचनाम् । पाशाङ्कुशशरांश्चापं धारयन्तीं शिवां भजे । अर्धेन्दुमौलिममलाममराभिवन्द्यामम्भोजपाशसृणिरक्तकपालहस्ताम् । रक्ताङ्गरागरशनाभरणां त्रिनेत्रां ध्याये शिवस्य वनितां मधुविह्वलाङ्गीम् ॥ श्री शङ्खचक्र मुसलाम्बुजयुग्महस्तां

नागेन्द्रहारवलयाङ्कितकण्ठ मालाम्। सिन्दूर कुङ्कुम सहस्रमरोचिदीप्तां श्रीशारिकां त्रिनयनां हृदये स्मरामि ॥ याद्वादशार्क परिमण्डित मूर्तिरेका सिंहासनस्थितिमतीमुरगैवृतां च। देवीमनक्षगतिमीश्वरितां प्रपन्नां तां नौमि भार्गवपुत्रों परमार्थं राज्ञीम् ॥ ज्वालापर्वत संस्थितां त्रिनयनां पीठत्रयाधिष्ठितां ज्वलाडम्बर भूषितां सुवदनां नित्यामदृश्यां जनैः। षट्चक्राम्बुजमध्यगां वरगदाम्भोजाभयान्बिभ्रतीं चिद्रूपां सकलार्थं दीपनकरीं ज्वाला मुखीं नौम्यहम् ॥ गणेशवटुकस्तुता रतिसहाय कामान्विता स्मरारिवरविष्टरा कुसुमबाणबाणैर्युता। अनङ्ग कुसुमादिभिः परिवृता च सिद्धैस्त्रिभिः कदम्बवनमध्यगा त्रिपुरसुन्दरी पातुनः। प्रथमं शैलपुत्री च द्वितीयं ब्रह्मचारिणी ततीयं चन्द्र घण्टेति कूष्माण्डेति चतुर्थकम् ॥ पञ्चमं स्कन्दमातेति षष्ठं कात्यायनीति च सप्तमं कालरात्रीति महागौरीति चाष्टमम् ॥ नवमं सिद्धि दात्री च नवदुर्गाः प्रकीर्तिता। बीजत्रयाय विद्महे तत्प्रधानाय धीमहि, तन्नः शक्तिः प्रचोदयात् ।३। मूलम्। "ॐ श्रीं श्रीं ॐ ॐ ह्रीं श्रीं श्रीं भवानि हुं फट् स्वाहा" ॐ सुभगायै विद्महे काम्मालिन्यै धीमहि। तन्नो दुर्गा प्रचोदयात् ॥ ॐ ॥३॥

॥ श्री ईश्वर उवाच ॥

ॐमहाविद्या जगन्माता महालक्ष्मी शिवप्रिया ।
विष्णुमाया शुभा शान्ता सिद्धा सिद्धसरस्वती ॥
क्षमा कान्तिः प्रभा ज्योत्स्ना पार्वती सर्वमङ्गला ।
हिङ्गुला चण्डिका दान्ता पद्मा लक्ष्मीर्हरिप्रिया ॥
त्रिपुरानन्दिनी नन्दा सुनन्दा सुरवन्दिता ।
यज्ञविद्या महामाया वेदमाता सुधाधृतिः ॥
प्रीतिप्रया प्रसिद्धा च मृडानी विन्ध्यवासिनी ।
सिद्धविद्या महाशक्ति पृथ्वी नारदसेविता ॥
पुरुहूतप्रिया कान्ता कामिनी पद्मलोचना ।
प्रह्लादिनी महामाता दुर्गा दुर्गतिनाशिनी ॥
ज्वालामुखी सुगोत्रा च ज्योतिः कुमुदहासिनी ।
दुर्गमा दुर्लभा विद्या स्वर्गति पुरवासिनी ॥
अपर्णा शाम्बरी माया मदिरा मृदुहासिनी ।
कुलवागीश्वरी नित्यानित्यक्लिन्ना कृशोदरी ।
कामेश्वरी च नीला च भीरुण्डा वह्निवासिनी ।
लम्बोदरी महाकाली विद्याविद्येश्वरी तथा ॥

नरेश्वरी च सत्या च सर्वसौभाग्यवर्धिनी ।
सङ्कर्षणी नारसिंही वैष्णवी च महोदरी ॥
कात्यायनी च चम्पा च सर्वसम्पत्तिकारिणी ।
नारायणी महानिद्रा योगनिद्रा प्रभावती ॥
प्रज्ञापारमिता प्रज्ञा तारा मधुमती मधु ।
क्षीरार्णवसुधा हारा कालिका सिंहवाहना
ॐकारा वसुधाकारा चेतना कोपना कृतिः ।
अर्धबिन्दुधरा धारा विश्वमाता कलावती ॥
पद्मावती सुवस्त्रा च प्रबुद्धा च सरस्वती।
कुण्डासना जगद्धात्री बुद्धमाता जिनेश्वरी ॥
जिनमाता जिनेन्द्रा च शारदा हंसवाहना ।
राज्यलक्ष्मीवषट्कारा सुधाकारासुधात्मिका ॥
राजनीतिस्त्रयीवार्ता दण्डनीतिः क्रियावती ।
सद्भूतिस्तारिणी श्रद्धा सद्गतिः सत्परायणा
सिन्धुमन्दाकिनी गङ्गा यमुना च सरस्वती ।
गोदावरी विपाशा च कावेरी च शतद्रुका ।
सरयूश्चन्द्रभागा च कौशिकी गण्डकी शुचि ।
नर्मदा कर्मनाशा च चर्मण्वत्यथ देविका ॥
वेत्रवती वितस्ता च वरदा नरवाहना ।
सती पतिव्रता साध्वी सुचक्षुः कुण्डवासिनी ॥
एकचक्षुः सहस्राक्षी सुश्रोणिर्भगमालिनी ।

सेणाश्रेणिः पताका च स्त्रुव्यूहा युद्धकाङ्क्षिणी ॥
पताकिनी दयारम्भा विपञ्ची पञ्चमप्रिया ।
परापरकलाकान्ता त्रिशक्तिर्मोक्षदायिनी ॥
ऐन्द्री माहेश्वरी ब्राह्मी कौमारी कुलवासिनी ।
इच्छा भगवती शक्तिः कामधेनुः कृपावती ॥
वज्रायुधा वज्रहस्ता चण्डी चण्डपराक्रमा ।
गौरी सुवर्णवर्णा च स्थितिसंहारकारिणी ।
एकानेका महेज्या च शतबाहुर्महाभुजा ।
भुजङ्गभूषणा भूषा शट्चक्रक्रमवासिनी ॥
शट्चक्रभेदिनी श्यामा कायस्था कायर्वाजिता ।
सुस्मिता सुमुखी क्षामा मूलप्रकृतिरीश्वरी ॥
अजा च बहुवर्णा च पुरुषार्थप्रवर्तिनी ।
रक्ता नीला सिता श्यामा कृष्णा पीता च कर्बुरा ॥
क्षुधा तृष्णा जरा वृद्धा तरुणी करुणालया ।
कला काष्ठा मुहूर्ता च निमेषा कालरूपिणी ॥
सुकर्णरसना नासा चक्षुःस्पर्शवती रसा
गन्धप्रिया सुगन्धा च सुस्पर्शा च मनोगतिः ॥
मृगनाभिर्मृगाक्षी च कर्पूरामोदधारिणी ।
पद्मयोनिः सुकेशी च सुलिङ्गा भगरूपिणी ।
योनिमुद्रा महामुद्रा खेचरी खगगामिनी ।
मधुश्रीर्माधवीवल्ली मधुमत्ता मदोद्धता ॥

मातङ्गी शुकहस्ता च पुष्पबाणेक्षुचापिनी ।
रक्ताम्बरधरा क्षीबा रक्तपुष्पावतंसिनी ।।
शुभ्राम्बरधरा धीरा महाश्वेता वसुप्रिया ।
सुवेणी पद्महस्ता च मुक्ताहारविभूषणा ।।
कर्पूरामोदनि:श्वासा पद्मिनी पद्ममन्दिरा ।
खड्गिनी चक्रहस्ता च भुशुण्डी परिघायुधा ।
चापिनी पाशहस्ता च त्रिशूलवरधारिणी ।
सुबाणा शक्तिहस्ता च मयूरवरवाहना ।।
वरायुधधरा वीरा वीरपानमदोत्कटा ।
वसुधा वसुधारा च जया शाकम्भरी शिवा ।।
विजया च जयन्ती च सुस्तनी शत्रुनाशिनी ।
अन्तर्वत्नी वेदशक्तिर्वरदा वरधारिणी ।।
शीतला च सुशीला च बालग्रहविनाशिनी ।
कुमारी वसुपर्णा च कामाख्या कामवन्दिता ।।
जालन्धरधराऽनन्ता कामरूपनिवासिनी ।
कामबीजवती सत्या सत्यधर्मपरायणा ।।
स्थूलमार्गस्थिता सूक्ष्मा सूक्ष्मबुद्धिप्रबोधिनी ।
षट्कोणा च त्रिकोणा च त्रिनेत्रा त्रिपुरसुन्दरी ।।
वृषप्रिया वृषारूढा महिषासुरघातिनी ।
शुम्भदर्पहरा दीप्ता दीप्तपावकसन्निभा ।।
कपालभूषणा काली कपालमालधारिणी ।

कपालकुण्डला दीर्घा शिवदूती घनध्वनि : ॥
सिद्धिदा बुद्धिदा नित्या सत्यमार्गप्रबोधिनी ।
कम्बुग्रीवा वसुमती छत्रच्छायाकृतालया ।
जगद्गर्भा कुण्डलिनी भुजगाकारशायिनी ।
प्रोल्लसत्सप्तपद्मा च नाभिनालमृणालिनी ॥
मूलाधारा निराकारा वह्निकुण्डकृतालया ।
वायुकुण्डसुखासीना निराधारा निराश्रया ॥
श्वासोच्छ्वासगतिर्जीवाग्राहिणी वह्निसंश्रया ।
वल्लीतन्तुसमुत्थाना षड्रसास्वादलोलुपा ॥
तपस्विनी तपःसिद्धि स्तपस्सःसिद्धि दायिनी ।
तपोनिष्ठा तपोयुक्ता तापसी च तपःप्रिया ॥
सप्तधातुमयी मूर्तिः सप्तधात्वन्तराश्रया ।
देहपुष्टिर्मनःतुष्टिरन्नपुष्टिर्बलोद्धता ॥
ओषधिर्वैद्यमाता च द्रव्यशक्तिः प्रभाविनी ।
वैद्या वैद्यचिकित्सा च सुपथ्या रोगनाशिनी ॥
मृगया मृगमांसादा मृगत्वङ्मृगलोचना ।
वागुरा बन्धरूपा च वधरूपा वधोद्धता ॥
वन्दी वन्दिस्तुताकारा काराबन्धविमोचिनी ।
शृङ्खला खलहा विद्युद्दृढबन्धविमोचिनी ॥
अम्बिकाऽम्बालिका चाम्बा स्वक्षा साधुजनार्चिता ।
कौलिकी कुलविद्या च सुकुला कुलपूजिता ॥

कालचक्रभ्रमा भ्रान्ता विभ्रमा भ्रमनाशिनी ।
वात्यालो मेघमाला च सुवृष्टिः सस्यवर्धिनी ॥
अकारा च इकारा च उकारैकाररूपिणी ।
ह्रींकारीबीजरूपा च क्लींकाराम्बरवासिनी ॥
सर्वाक्षरमयीमूर्तिरक्षरा वर्णमालिनी ।
सिन्दूरारुणवक्त्रा च सिन्दूरतिलकप्रिया ॥
वश्या च वश्यबीजा च लोकवश्यविभाविनी ।
नृपवश्या नृपैर्सेव्या नृपवश्यकरी प्रिया ॥
महिषी नृपमान्या च नृमान्या नृपनन्दिनी ।
नृपधर्ममयी धन्या धनधान्यविवर्धिनी ॥
चतुर्वर्णमयी मूर्तिश्चतुर्वर्णैश्चपूजिता ।
सर्वधर्ममयी सिद्धिश्चतुराश्रमवासिनी ॥
ब्राह्मणी क्षत्रिया वैश्या शूद्रा चावरवर्णजा ।
वेदमार्गरता यज्ञा वेदविश्वविभाविनी ॥
अस्त्रशस्त्रमयीविद्या वरशस्त्रास्त्रधारिणी ।
सुमेधा सत्यमेधा च भद्रकाल्यऽपराजिता ॥
गायत्री सत्कृतिः सन्ध्या सावित्री त्रिपदाचया ।
त्रिसन्ध्या त्रिपदी धात्री सुपर्वा सामगायनी ॥
पञ्चाली बालिका बाला बालक्रीडा सनातनी ।
गर्भाधारधरा शून्या गर्भाशयनिवासिनी ॥
सुरारिघातिनी कृत्या पूतना च तिलोत्तमा ।

लज्जा रसवती नन्दा भवानी पापनाशिनी ॥
पट्टाम्बरधरा गीतिः सुगीतिर्ज्ञानलोचना ।
सप्तस्वरमयी तन्त्री षड्जमध्यमदैवता ॥
मूर्छाना ग्रामसंस्थाना स्वस्था स्वस्थानवासिनी ।
अट्टाट्टहासिनी प्रेता प्रेतासननिवासिनी ।
गीतनृत्तप्रिया कामा तुष्टिदा पुष्टिदा क्षया ।
निष्ठा सत्यप्रिया प्रज्ञा लोकेशी च सुरोत्तमा ॥
सविषा ज्वालिनीज्वाला विषमोहार्त्तिनाशिनी ।
विषारिर्नागदमनी कुरुकुल्लाऽमृतोद्भवा ॥
भूतभीतिहरा रक्षा भूतावेशविनाशिनी ।
रक्षोघ्नी राक्षसीरात्रिर्दीर्घनिद्रा दिवागतिः ॥
चन्द्रिका चन्द्रकान्तिश्च सूर्यकान्तिर्निशाचरी ।
डाकिनी शाकिनी शिष्या हाकिनी चक्रवाकिनी ॥
सितासितप्रिया स्वङ्गा सुकुला वनदेवता ।
गुरुरूपधरा गुर्वी मृत्युमारी विशारदा ॥
महामारी विनिन्द्रा च तन्द्रा मृत्युविनाशिनी ।
चन्द्रमण्डलसङ्काशा चन्द्रमण्डलवासिनी ॥
अणिमादिगुणोपेता सुस्पृहा कामरूपिणी ।
अष्टसिद्धिप्रदा प्रौढा दुष्टदानवघातिनी ॥
अनादिनिधना पुष्टिश्चतुर्बाहुश्चतुर्मुखी ।
चतुःसमुद्रशयना चतुर्वर्गफलप्रदा ॥

काशपुष्पप्रतीकाशा शरत्कुमुदलोचना ।
भूता भव्या भविष्या च शैलजा शैलवासिनी ॥
वाममार्गरता वामा शिववामाङ्गवासिनी ।
वामाचारप्रिया तुष्टा लोपामुद्राप्रबोधिनी ॥
भूतात्मा परमात्मा च भूतभावविभाविनी ।
मङ्गला च सुशीला च परमार्थप्रबोधिका ॥
दक्षिणा दक्षिणामूर्तिः सुदक्षिणा हरिप्रया ।
योगिनी योगियुक्ता च योगाङ्गा ध्यानशालिनी ।
योगपट्टधरामुक्ता मुक्तानां परमागतिः ।
नारसिंही सुजन्मा च त्रिवर्गफलदायिनी ॥
धर्मदा धनदा चैव कामदा मोक्षदा द्युतिः ।
साक्षिणी क्षणदा दक्षा दक्षजा कोटिरूपिणी ॥
क्रतुः कात्यायनी स्वच्छा स्वच्छन्दा च कविप्रिया ।
सत्यागमा बहिःस्था च काव्यशक्तिः कवित्वदा ॥
मेनापुत्री सतीमाता मैनाकभगिनी तडित् ।
सौदामिनी स्वधामा च सुधामा धामशालिनी ॥
सौभाग्यदायिनी द्यौश्च सुभगा द्युतिवर्धिनी ।
श्रीकृत्तिवसना चैव कङ्काली कलिनाशिनी ॥
रक्तबीजवधोद्दृप्ता सुतन्तुर्बीजसन्ततिः ।
जगज्जीवा जगद्बीजा जगत्त्रयहितैषिणी ॥
चामीकररुचिश्चान्द्री साक्षया षोडशीकला ।

यत्तत्पदानुबन्धा च यक्षिणी धनदार्चिता ॥
चित्रिणी चित्रमाया च विचित्रा भुवनेश्वरी ।
चामुण्डा मुण्डहस्ता च चण्डमुण्डवधोद्धुरा ॥
अष्टम्येकादशी पूर्णा नवमी च चतुर्दशी ।
अमा कलशहस्ता च पूर्णकुम्भधराधरा ॥
अभीरुर्भैरवी भीरा भीमा त्रिपुरभैरवी ।
महारुण्डा च रौद्री च महाभैरवपूजिता ॥
निर्मुण्डा हस्तिनी चण्डा करालदशनानना ।
कराला विकराला च घोराघुर्घुरनादिनी ॥
रक्तदन्तोर्ध्वकेशी च बन्धूककुसुमारुणा ।
कादम्बरी पटासा च काश्मीरी कुङ्कुमप्रिया ॥
क्षान्तिर्बहुसुवर्णा च रतिर्बहुसुवर्णदा ।
मातङ्गिनी वरारोहा मत्तमातङ्गगामिनी ॥
हंसा हंसगतिर्हंसी हंसोज्ज्वलशिरोरुहा ।
पूर्णचन्द्रमुखी श्यामा स्मितास्या श्यामकुण्डला ॥
मषी च लेखनी लेखा सुलेखा लेखकप्रिया ।
शङ्खिनी शङ्खहस्ता च जलस्था जलदेवता ॥
कुरुक्षेत्रावनिः काशी मथुरा काञ्च्यवन्तिका ।
अयोध्या द्वारिकामाया तीर्था तीर्थकरप्रिया ॥
त्रिपुष्कराऽप्रमेया च कोशस्था कोशवासिनी ।

कौशिकी तु कुशावर्ता कोशाम्बो कोशवर्धिनी ॥
कोशदा पद्मकोशाक्षी कुसुमा कुसुमप्रिया ।
तोतुला च तुलाकोटिः कोटस्था कोटराश्रया ॥
स्वयम्भूश्च सुरूपा च स्वरूपा रूपवर्धिनी ।
तेजस्विनी सुभिक्षा च बलदा बलदायिनी ॥
महाकोशी महावर्त्ता बुद्धिः सदसदात्मिका ।
महाग्रहहरा सौम्या विशोका शोकनाशिनी ॥
सात्त्विकी सत्त्वसंस्था च राजसी च रजोवृता ।
तामसी च तमोयुक्ता गुणत्रयविभाविनी ॥
अव्यक्ता व्यक्तरूपा च वेदविद्या च शाम्भवी ।
शंकराकल्पिनी कल्पा मनःसङ्कल्पसन्ततिः ॥
सर्वलोकमयो शक्तिः सर्वश्रवणगोचरा ।
सर्वज्ञानवती वाञ्छा सर्वतत्वावबोधिनी ॥
जाग्रती च सुषुप्तिश्च स्वप्नावस्था तुरीयका ।
त्वरा मन्दगतिर्मन्दा मदिरामोदधारिणी ॥
पानभूमिः पानपात्रा पानदानकरोद्यता ।
अघूर्णारुणनेत्रा च किञ्चिदव्यक्तभाषिणी ॥
आशापूरा च दीक्षा च दक्षा दीक्षितपूजिता ।
नागवल्ली नागकन्या भोगिनी भोगवल्लभा ॥
सर्वशास्त्रवती विद्या सुस्मृतिर्धर्मवादिनी ।
श्रुतिः श्रुतिधरा ज्येष्ठा श्रेष्ठा पातालवासिनी ॥

मीमांसा तर्कविद्या च सुभक्तिर्भक्तवत्सला ।
सुनाभिर्यातना जातिर्गम्भीराभाववर्जिता ॥
नागपाशधरा मूर्तिरगाधा नागकुण्डला ।
सुचक्रा चक्रमध्यस्था चक्रकोणनिवासिनी ॥
सर्वमन्त्रमयी विद्या सर्वमन्त्राक्षरावलिः ।
मधुस्रवा स्रवन्ती च भ्रामरी भ्रमरालका ॥
मातृमण्डलमध्यस्था मातृमण्डलवासिनी ।
कुमारजननी क्रूरा सुमुखी ज्वरनाशिनी ॥
अतीता विद्यमाना च भाविनी प्रीतिमञ्जरी ।
सर्वसौख्यवती युक्तिराहारपरिणामिनी ॥
निदानं पञ्चभूतानां भवसागरतारिणी ।
अक्रूरा च ग्रहवती विग्रहा ग्रहवर्जिता ॥
रोहिणी भूमिगर्भा च कालभूः कालवर्तिनी ।
कलङ्करहिता नारी चतुष्षष्ट्यभिधावती ।
जीर्णा च जीर्णवस्त्रा च नूतना नववल्लभा ।
अरजाश्च रतिः प्रीतिरतिरागविवर्धिनी ॥
पञ्चवातगतिर्भिन्ना पञ्चश्लेष्माशयाधरा ।
पञ्चपित्तवती शक्तिः पञ्चस्थानविबोधिनी ॥
उदक्याच वृषस्यन्ती बहिःप्रस्रविणी त्र्यहा ।
रजः शुक्रधराशक्तिर्जरायुर्गर्भधारिणी ॥
त्रिकालज्ञा त्रिलिङ्गा च त्रिमूर्तिः त्रिपुरवासिनी ।

अरागा शिवतत्त्वा च कामतत्त्वानुरागिणी ॥
प्राच्यवाची प्रतीचादिगुदोचीदिग्विदिग्दिशाम् ।
अहंकृतिरहंकारा बलिमाया बलिप्रिया ॥
स्रुक्स्रुवा सामिधेनी च सुश्रद्धा श्राद्धदेवता ।
माता मातामही तृप्तिः पितृमाता पितामही ॥
स्नुषा दौहित्रिणी पुत्री पौत्री नप्त्री शिशुप्रिया ।
स्तनदा स्तनधारा च विश्वयोनिः स्तनन्धयी ॥
शिशूत्सङ्गधरा दोला दोलाक्रीडाभिनन्दिनी ।
उर्वशी कदली केका विशिखा शिखिनर्तिनी ॥
खट्वाङ्गधारिणी खट्वा बाणपङ्खानुवर्तिनी ।
लक्ष्यप्राप्तिः कलालक्ष्या लक्ष्या च शुभलक्षणा ॥
वर्तिनी सुपथाचारा परिखा च खनिर्वृतिः ।
प्राकारवलया वेला मर्यादा च महोदधौ ॥
पोषणी शोषणीशक्तिर्दीर्घकेशी सुलोमशा ।
ललिता मांसला तन्वी वेदवेदाङ्गधारिणी ॥
नरासृक्पानमत्ता च नरमुण्डास्थिभूषणा ।
अक्षक्रीडारतिः शारी शारिका शुकभाषिणी ॥
शाम्बरी गारुडीविद्या वारुणी वरुणार्चिता ।
वाराही मुण्डहस्ता च दंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरा ॥
मीनमूर्तिधरा मूर्त्ता वदन्या प्रतिमाश्रया ।
अमूर्ता निधिरूपा च सालिग्रामशिला शुचिः ॥

स्मृतिः संस्काररूपा च सुसंस्कारा च संस्कृतिः ।
प्राकृता देशभाषा च गाथा गीतिः प्रहेलिका ।।
इडा च पिङ्गला पिङ्गा सुषुम्णा सूर्यवाहिनी ।
शशिस्रवा च तालुस्था काकिन्यमृतजीविनी ।।
अणुरूपा बृहद्रूपा लघुरूपा गुरुस्थिरा ।
स्थावरा जङ्गमा देवी कृतकर्मफलप्रदा ।।
विषयाक्रान्तदेहा च निर्विशेषा जितेन्द्रिया ।
विश्वरूपा चिदानन्दा परंब्रह्मप्रबोधिनी ।।
निर्विकारा च निर्वैरा विरतिः सत्यवर्धिनी ।
पुरुषाज्ञाच भिन्ना च क्षान्तिः कैवल्यदायिनी ।।
विविक्तसेविनी प्रज्ञाजनयित्री बहुश्रुतिः ।
निरीहा च समस्तैका सर्वलोकैकसेविता ।।
सेवा सेवाप्रिया सेव्या सेवाफलविवर्धिनी ।
कलौ कल्किप्रिया काली दुष्टम्लेच्छविनाशिनी ।।
प्रत्यञ्चा च धनुर्यष्टिः खड्गधारा दुरानतिः ।
अश्वप्लुतिश्च वल्गा च सृणिः सन्मत्तवारुणा ।।
वीरभूर्वीमाता च वीरसूर्वीरनन्दिनी ।
जयश्रीर्जयदीक्षा च जयदा जयवर्धिनी ।।
सौभाग्यसुभगाकारा सर्वसौभग्यवर्धिनी ।
क्षेमङ्करी सिद्धिरूपा सत्कीर्तिः पथिदेवता ।।

सर्वतीर्थमयीमूर्तिः सर्वदेवमयीप्रभा ।
सर्वसिद्धिप्रदाशक्तिः सर्वमङ्गलमङ्गला ॥ १००० ॥

सर्वमङ्गल मङ्गल्ये शिवे सर्वार्थ साधिके शरण्ये-त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोस्तुते ॥ शरणागतदीनार्त परित्राणपरायणे सर्वस्यार्तिहरे देवि नारायणि नमोस्तुते ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्ति समन्विते भयेभ्यस्त्राहिनो देवि दुर्गे देवि नमोस्तुते ॥ सर्वाबाधा प्रशमन त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि एवमेवत्वयाकार्य मस्मद्वैरि विनाशनम् ॥ महाबले महोत्साहे महाभयविनाशिनि त्राहिमां देवि दुष्प्रेक्ष्ये शत्रूणां भयवर्द्धिनि ॥ स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्ट संश्रयात्तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता । करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु चापदः ॥ रोगानशेषानपहंसि तुष्टा रुष्टा तुकामान् सकलानभीष्टान् । त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयान्ति ॥ देविप्रसीद परिपालय नोऽरिभीतेर्नित्यं यथा सुरवधादधुनैव सद्यः । पापानि सर्व जगतां प्रशमं नयाशुउत्पात पाकजनितांश्च महोप सर्गान् ॥ देविप्रपन्ना-र्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातर्जगतोऽखिल य ॥ प्रसीद विश्वेश्वरिपाहिविश्वं त्वमीश्वरी देवि चराचरस्य ॥ यासाम्प्रतं चोद्धत दैत्यतापितैरस्माभिरीशा च सरैर्नमस्यते । या च

स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदा भक्ति विनम्र-मूर्तिभिः ।। प्रणतानां प्रसीदत्वं देवि विश्वार्ति हारिणि त्रैलोक्य वासिनामीड्ये लोकानां वरदाभव ।।

पुण्यं सहस्रनामेदमम्बाया रुद्रभाषितम् । चतुर्वर्ग प्रदं सत्यं नन्दिकेन प्रकाशितम् ।। नातः परतरो मन्त्रो नातः परतरः स्तवः । नातः परतरा विद्या तीर्थं नातः परं परम् ।। ते धन्याः कृतपुण्यास्ते त एव भुवि पूजिताः एकभाव मुदा नित्यं येऽर्चयन्ति महेश्वरीम् ।। देवतानां देवता या ब्रह्माद्यैर्या च पूजिता । भूयात्सा वरदा लोके साधूनां विश्वमङ्गला ।। एतामेव पुराराध्य विद्यां त्रिपुर-भैरवीम् । त्रैलोक्यमोहनं रूपमकार्षीद्भगवानहरिः ।। मायाकुण्डलिनी० अनेन मन्त्रपाठेन आत्मनो० इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे नन्दिकेश्वरसंवादे महाप्रभावो भवानी-नामसहस्रस्तवराजः समाप्तः ।।

अथ इन्द्राक्षीस्तोत्रम् ।।

ॐ अस्य श्रीइन्द्राक्षीस्तोत्रमन्त्रस्य, पुरन्दर ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, श्रीइन्द्राक्षीभगवती देवता, भुवनेश्वरी शक्तिः, माहेश्वरी कीलकं, गायत्री सावित्री सरस्वती

कवचं, आत्मनो वाङ्मनःकायोपार्जितपापनिवारणार्थं अमुककामनासिद्ध्यर्थे पाठे विनियोगः ॥ लक्ष्म्यै अङ्गुष्ठाभ्यां नमः, भुवनेश्वर्यै तर्जनीभ्यां नमः, माहेश्वर्यै मध्यमाभ्यां नमः, वज्रहस्तायै अनामिकाभ्यां नमः, सहस्रनयनायै कनिष्ठिकाभ्यां नमः, इन्द्राक्षीभगवत्यै करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ इति करन्यासः ॥ अथ षडङ्गन्यासः ॥ लक्ष्म्यै हृदयाय नमः, भुवनेश्वर्यै शिरसे स्वाहा माहेश्वर्यै शिखायै वषट्, वज्रहस्तायै कवचाय हुं, सहस्रनयनायै नेत्राभ्यां वौषट्, इन्द्राक्षीभगवत्यै अस्त्राय फट् ॥ प्राणायामः ॥ ध्यायम् ॥

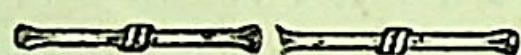
ॐ इन्द्राक्षीं द्विभुजां देवीं पीतवस्त्रधरां शुभाम् ।
वामे वज्रधरां सव्यहस्तेऽभयवरप्रदाम् ॥
सहस्रनेत्रां सूर्याभां नानालङ्कारभूषिताम् ।
प्रसन्नवदनां नित्यामप्सरोगणसेविताम ॥
श्रीदुर्गां सौम्यवदनां पाशाङ्कुशधरां पराम् ।
त्रैलोक्यमोहिनीं देवीं भवानीं प्रणमाम्यहम् ॥
इन्दुग्निसूर्यनयनां पाशाङ्कुशधरां परां
द्विभुजां सिंहमध्यस्थां भजेहमऽभयङ्करीम् ॥
शचीपतये विद्महे पाकशासनाय
धीमहि तन्नोइन्द्रः प्रचोदयात् ॥

इन्द्र उवाच

इन्द्राक्षी नाम सा देवी देवता समुदाहृता ।
गौरी शाकम्भरी देवी दुर्गानाम्नेति विश्रुता ॥
कात्यायनी महादेवी चन्द्रघण्टा महातपाः ।
सावित्री सा च गायत्री ब्रह्माणी ब्रह्मवादिनी ॥
नारायणी भद्रकाली रुद्राणी कृष्णपिङ्गला ।
अग्निज्वाला रुद्रमुखी कालरात्री तपस्विनी ॥
मेघश्यामा सहस्राक्षी विष्णुमाया जलोदरी ।
महोदरी मुक्तकेशी घोररूपा महाबला ॥
आनन्दा भद्रजानन्ता रोगहर्त्री शिवप्रिया ।
शिवदूती कराली च प्रत्यक्षा परमेश्वरी ॥
इन्द्राणी चन्द्ररूपा च इन्द्रशक्ति परायणा ।
महिषासुरसंहर्त्री चामुण्डा गर्भदेवता ॥
वाराही नारसिंही च भीमा भैरवनादिनी ।
श्रुतिः स्मृतिधृतिर्मेधाः विद्या लक्ष्मीः सरस्वती ॥
अनन्ता विजया पूर्णा मनस्तोषाऽपराजिता ।
भवानी पार्वती दुर्गा हैमवत्यम्बिका शिवा ॥
शिवा भवानी रुद्राणी शङ्करार्धशरीरिणी ॥
एतैर्नामपदैर्दिव्यैः स्तुता शक्रेण धीमता ।
आयुरारोग्यमैश्वयर्मऽक्षयसम्पत्तिकारकम् ॥
क्षयापस्मारकुष्ठादितापज्वरनिवारकम् ।

शतमावर्तयेद्यस्तु मुच्यते व्याधिबन्धनात् ॥
आवर्तयेत्सहस्रेण लभते वाञ्छितं फलम्
राजा वशमवाप्नोति सत्यमेव न संशयः ॥
लक्षमेकं जपेद्यस्तु साक्षाद्देवीं स पश्यति ।
त्रिकालं पठतेनित्यं धनधान्यांश्च सम्पदः ॥
अर्धरात्रे पठेन्नित्यं मुच्यते व्याधिबन्धनात् ।
ऐन्द्रस्तोत्रमिदं पुण्यं जपे तु फलवर्धनम् ॥
विनाशाय तु रोगाणामपमृत्युं हरत्युत ।
राज्यार्थी लभते राज्यं धनार्थी विपुलं धनम् ॥
इच्छाकामं तु कामार्थी धर्मार्थी धर्ममव्ययम् ।
विद्यार्थी लभते विद्यां मोक्षार्थी परमं पदम् ॥
इन्द्रेण कथितं स्तोत्रं सत्यमेव न संशयः ।
या माया मधुकैटभप्रमथिनी या माहिषोन्मूलिनी ॥
या धूम्रेक्षणचण्डमुण्डमथिनी या रक्तबीजाशनी ।
शक्तिः शुम्भनिशुम्भदैत्यदलिनी या सिद्धलक्ष्मीः परा ॥
सा देवी नवकोटिमूर्तिसहिता मां पातु माहेश्वरी ।
जप्तं पापहरं नुतं बलकरं सम्पूजितं श्रीकरं ॥
ध्यातं मानकरं स्तुतं धनकरं सम्भाषितं सिद्धिदम् ।
गीतं सुन्दरि वाञ्छितं प्रतनुते ते पादपद्मद्वयं ॥
भक्तानां भवभीतिभञ्जनकरं सिद्धचष्टदं पातु नः

माया कुण्डलिनी क्रिया मधुमती काली कला मालिनी मातङ्गी विजया जया भगवती देवी शिवा शाम्भवी। शक्तिः शङ्करवल्लभा त्रिनयना वाग्वादिनी भैरवी ह्रींकारी त्रिपुरा परापरमयी माता कुमारीत्यसि। अनेन मन्त्रपाठेन आत्मनो वाङ्मनःकायोपार्जितपाप-निवारणार्थं श्रीइष्टदेवीप्रीत्यर्थं भगवती आमा कामा चार्वङ्गी टङ्कधारिणी तारा पार्वती यक्षिणी श्रीशारि-काभगवती श्रीशारदाभगवती श्रीमहाराज्ञी भगवती श्रीज्वालाभगवती व्रीडाभगवती वैखरीभगवती वितस्ता-भगवती गङ्गाभगवती यमुनाभगवती कालिकाभगवती सिद्धलक्ष्मीः महालक्ष्मीः महात्रिपुरसुन्दरी सहस्रनाम्नी देवी भवानी सपरिवारा सवाहना सायुधा साङ्गा प्रीयतां प्रीता स्तु ॥ इति इन्द्राक्षीस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

सृष्टौ संस्थापनाय त्वऽपहरणविधौ मोहनेऽनुग्रहेपि सर्वेषामर्गलानां निजमहिमवशादक्रमेणैव याऽलम्। नित्यं क्रीडाप्रसक्ता रचयति सकलं स्वात्मशक्त्या प्रपञ्चं सा नस्त्राणाय भूयादऽभिमतफलदा भद्रकाली च काली ॥ कालाम्बुवाहद्युतिमिन्दुवक्त्रां तारावलीशो-भितपयोधराढ्याम्। कपालपाशाँकुशशूलहस्तां नीलाम्बरां

यामवतीं नमामि ॥ खड्गं चक्रगदेषुचापपरिघाञ्छूलं भुसुण्डीं शिरः शङ्खं सन्दधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वाङ्ग-भूषावृताम् । यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हन्तुं मधुं कैटभं नीलाश्मद्युतिमास्यपाददशकां सेवे महाकालि-काम् ॥ अक्षस्रक्परशुंगदेषुकुलिशंपद्मं धनुष्कुण्डिकां दण्ड शक्तिमसिं च चर्म जलदं घण्टां सुराभाजनम् । शूलं पाशसुदर्शने च दधतीं हस्तैः प्रसन्नाननां सेवे सौरिभ-मर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥ उद्यद्भानुसहस्र-कान्तिमरुणक्षौमां शिरोमालिकां रक्तालिप्तपयोधरां जपवटीं विद्यामभीतिं वरम् । हस्ताब्जैर्दधतीं त्रिनेत्रविल-सद्वक्त्रारविन्दश्रियं देवीं बद्धहिमांशुरत्नमुकुटां वन्देऽ-रविन्दस्थिताम् ॥ कालाभ्राभां कटाक्षैररिकुलभयदां मौलिबद्धेन्दुरेखां शङ्खं चक्रं कृपाणं त्रिशिखमपि करै-रुद्वहन्तीं त्रिनेत्राम् । सिंहस्कन्धाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा पूरयन्तीं ध्यायेद् दुर्गां जयाख्यां त्रिदशपरिवृतां सेवितां सिद्धिकामैः ॥१३०॥ घंटाशूलहलानि शङ्ख-मुसले चक्रं धनुः सायकं हस्ताब्जैर्दधतीं घनान्तविलसच्छीतांशुतुल्यप्रभाम् । गौरीदेहसमुद्भवां त्रिजगतामाधार-भूतां महापूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजे शुम्भादिदैत्यार्दि-नीम् ॥ सिंहस्था शशिशेखरा मरकतप्रख्यैश्चतुर्भिर्भुजैः शङ्खं चक्रधनुःशरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः शोभिता ।

आ मुक्ताङ्गदहारकङ्कणरणत्काञ्चीरणन्नूपुरा दुर्गा दुर्गतिहारिणी भवतु नो रत्नोल्लसत्कुण्डला ।। ध्यायेयं रत्नपीठे शुककलपठितं शृण्वतीं श्यामलाङ्गीं न्यस्तैकाङ्घ्रिं सरोजे शशिशकलधरां वल्लकीं वादयन्तीम् । कह्लाराबद्धमालांनियमितविलसच्चूलिकां रक्तवस्त्रां मातङ्गीं शङ्खपात्रां मधुरमधुमदां चित्रकोद्भासिभालाम् । नागाधीश्वरविष्टरां फणिफणोत्तं सोरुरत्नावलोभास्वद्देहलतां दिवाकरनिभां नेत्रत्रयोद्भासिताम् । मालाकुम्भकपालनीरजकरां चन्द्रार्धचूडां परां सर्वज्ञेश्वरभैरवाङ्कनिलयां पाद्मावतीं चिन्तये ।। बन्धूककाञ्चननिभंरुचिराक्षमालां पाशाङ्कुशौ च वरदां निजबाहुदण्डैः । बिभ्राणमिन्दुशकलाभरणं त्रिनेत्रमर्धाम्बिकेशमंनिशं वपुराश्रयामि ।। उत्तप्तहेमरुचिरां रविचन्द्रवह्निनेत्रां धनुःशरयुताङ्कुशपाशशूलम्। रम्यैर्भुजैश्च दधतीं शिवशक्तिरूपां कामेश्वरीं हृदि भजामि धृतेन्दुलेखाम् ।। बालरविद्युतिमिन्दकिरीटां तुङ्गकुचां नयनत्रययुक्ताम् । स्मेरमुखीं वरदाङ्कुशपाशाऽभीतिकरां प्रभजे भुवनेशीम् । विद्युद्दामसमप्रभां मृगपतिस्कन्धस्थितां भीषणां कन्याभिः करवालखेटविलसद्धस्ताभिरासेविताम् । हस्तैश्चक्रगदासिखेटविशिखांश्चापं गुणं तर्जनीं बिभ्राणामनलात्मिकां शशिधरां दुर्गां त्रिनेत्रां भजे ।

बालार्कमण्डलाभासांचतुर्बाहुं त्रिलोचनाम् । पाशाङ्कुश-शरांश्चापं धारयन्तीं शिवां भजे ॥ पद्मासनस्थां करपङ्क-जाभ्यां रक्तोत्पले सन्दधतीं त्रिनेत्राम् । सम्बिभ्रतीमा-भरणानि रक्तां पद्मावतीं पद्ममुखीं नमामि ॥१४०॥

अथ शङ्कराचार्यकृता सौन्दर्यलहरी

ॐनमश्चिच्छक्तये ॥ शिवः शक्तया युक्तो यदि भवति शक्तः प्रभवितुं न चेदेवं देवो न खलु कुशलः स्पन्दितुमपि । अतस्त्वामाराध्यां हरिहरविरिञ्च्यादि-भिरपि प्रणन्तुं स्तोतुं वा कथमकृतपुण्यः प्रभवति ।१। तनीयांसं पांसुं तव चरणपङ्केरुहभवं विरिञ्चिः संचिन्व-न्विरचयति लोकानऽविकलम् । बहत्येन शौरिः कथमपि सहस्रेण शिरसां हरः संक्षुभ्यैनं भजति भसितोद्धूलनवि-धिम् ।२। अविद्यानामऽन्तस्तिमिरमिहिरोद्दीपनकरी जडानां चैतन्यस्तवकमकरन्दस्रुतिसिरा । दरिद्राणां चिन्तामणिगुणनिका जन्मजलधौ निमग्नानां दंष्ट्रा मुर-रिपुवराहस्य भवती ।३। त्वदन्यः पाणिभ्यामभयवरदो दैवतगणस्त्वमेका नैवासि प्रकटितवराभीत्यभिनया । भयात्त्रातुं दातुं फलमपि च वाञ्छासमधिकं शरण्ये लोकानां तव हि चरणावेव निपुणौ ।४। हरिस्त्वामा-

राध्य प्रणतजनसौभाग्यजननीं पुरा नारी भूत्वा पुररिपु-मपि क्षोभमनयत् । स्मरोपि त्वां नत्वा रतिनयनलेह्येन वपुषा मुनीनामप्यन्तः प्रभवति हि मोहाय महताम् ।५। धनुः पौष्पं मौर्वी मधुकरमयो पञ्च विशिखा वसन्तः सामन्तो मलयमरुदाऽयोधनरथः । तथाप्येकः सर्वं हिमगिरिसुते कामपि कृपामपाङ्गात्ते लब्ध्वा जगदिदमनङ्गो विजयते ।६। क्वणत्काञ्चीदामा करिकलभकुम्भस्तनभरा परिक्षीणा मध्ये परिणतशरच्चन्द्रवदना । धनुर्बाणान्पाशं सृणिमपि दधाना करतलैः पुरस्तादाऽस्तां नः पुरमथितुराहोपुरुषिका ।।७।। सुधासिन्धोर्मध्ये सुरविटपिवाटोपरिवृते मणिद्वीपे नीपोपवनवति चिन्तामणिगृहे । शिवाकारे मञ्चे परमशिवपर्यङ्कनिलयां भजन्ति त्वां धन्याः कतिचन चिदानन्दलहरीम् ।।८।। महीं मूलाधारे कमपि मणिपूरे हुतवहस्थितिं स्वाधिष्ठाने हृदि मरुतमाकाशमुपरि । मनोपि भ्रूमध्ये सकलमपि भित्त्वा कुलपथं सहस्रारे पद्मे सह रहसि पत्या बिहरसि ।९। सुधाधारासारैश्चरणयुगलान्तर्विगलितैः प्रपञ्चं सिञ्चन्ती पुनरपि रसाम्नायमहसा । अवाप्य स्वां भूमिं भुजगनिभमध्युष्टवलयं स्वमात्मानं कृत्वा स्वपिषि कुलकुण्डे कुहरिणि ।१०।। चतुर्भिः श्रीकण्ठैः शिवयुवतिभिः । पञ्चभिरथो प्रभिन्नाभिः शम्भोर्नवभिरिति मूलप्रकृतिभिः त्रयश्चत्वारिंशद्वसुदलकलास्त्रिवलयत्रिरेखाभिः सार्धं तव भुवनकोणाः परिणताः

॥११॥ त्वदीयं सौन्दर्यं तुहिनगिरिकन्ये तुलयितुं कवीन्द्राः कल्पन्ते कथमपि विरिञ्चिप्रभृतयः। यदालोक्यौत्सुक्यादमरललना यान्ति मनसा तपोभिर्दुष्प्रापामपि गिरिशसायुज्यपदवीम् ॥१२॥ नरंवर्षीयासं नयनविरसं नर्मसु जडं तवापाङ्गालोके पतितमनुधावन्ति शतशः। गलद्वेणीबन्धा कुचकलशविस्रस्तसिचया हठात्त्रुट्यत्काञ्च्यो बिगलितदुगूला युवतयः ॥१३॥ क्षितौ षट्पञ्चाशद्द्विसमधिकपञ्चाशदुदके हुताशे द्वाषष्टिश्चतुरधिकपञ्चाशदनिले। दिवि द्विःषट्त्रिंशन्मनसि च चतुःषष्टिरिति ये मयूखास्तेषामप्युपरि तव पादाम्बुजयुगम् ॥१४॥ शरज्ज्योत्स्नाशुभ्रां शशियुतजटाजूटमुकुटां वरत्रासत्राणस्फटिकघुटिकापुस्तककराम्। सकृन्नत्वा न त्वां कथमिव सतां सन्निदधते मधुक्षीरद्राक्षामधुरिमधुरीणा भणितयः ॥१५॥ कवीन्द्राणां चेतःकमलवनबालातपरुचिं भजन्ते ये सन्तः कतिचिदरुणामेवभवतीम्। विरिञ्चिप्रेयस्यास्तरलतरश्रृङ्गारलहरीगभीराभिर्वाग्भिर्विदधति सतां रञ्जनममी ॥१६॥ तनुच्छायाभिस्ते तरुणतरणिश्रीसरणिभिर्दिवं सर्वामुर्वीमरुणिमनिमग्नां स्मरति यः। भवन्त्यस्य त्रस्यद्वनहरिणशालीननयनाः सहोर्वश्या वश्याः कतिकति न गीर्वाणगणिकाः ॥१७॥ मुखं बिन्दुं कृत्वा कुचयुगमधस्तस्य तदधो हरार्धं ध्यायेद्यो हरमहिषि ते

मन्मथकलाम् । स सद्यः संक्षोभं नयति वनिता इत्य-
तिलघु त्रिलोकीमप्याशु भ्रमयति रवीन्दुस्तनयुगाम् ।१८।
किरन्तीमङ्गेभ्यः किरणनिकुरम्बामृतरसं हृदि त्वाभाधत्ते
हिमकरशिलामूर्तिमिव यः । स सर्पाणां दर्पं शमयति
शकुन्ताधिप इव ज्वरप्लुष्ट दृष्ट्या सुखयति सुधासार-
सिरया ।१९। तडिल्लेखातन्वी तपनशशिवैश्वानरमयीं
निषण्णां षण्णामप्युपरि कमलानां तव कलाम् । महापद्मा-
टव्यांमृदितमलमायेन मनसा महान्तः पश्यन्तोः दधति
परमाह्लादलहरीम् ।२०। सवित्रीभिर्वाचां शशिमणिशि-
लाभङ्गिरुचिभिर्वशिन्याद्याभिस्त्वां सह जननि संचिन्तय-
ति यः। स कर्ता काव्यानां भवति कवि- ताभङ्गिसु-
भगैर्वचोभिर्वाग्देवीवदनकमलामोदमधुरैः ।२१। भवानो
त्वां दासे मयि वितर दृष्टिं सकरुणामिति स्तोतुं वाञ्छः
कथयति भवानि त्वमिति यः । तदैव त्वं तस्मै दिशसि
निजसायुज्यपदवीं मुकुन्दब्रह्मेन्द्रस्फुटमुकुटनीराजि-
तपदाम् ॥२२॥ त्वया हृत्वा वामं वपुरपरितृप्तेन मनसा
शरीरार्धं शम्भोरपरमपि शङ्के हृतमभूत् । तथा हि त्वद्रूपं
सकलमरुणाभं त्रिनयनं कुचाभ्यामानम्रं कुटिलशशिचूडा-
लमुकुटम् ॥२३॥ जगत्सूते धाता हरिरवति रुद्रः क्षिपयते
तिरस्कुर्वन्नैतत्स्वमपि वपुरीशस्तिरयति । सदापूर्वः
सर्वं तदिदमनुगृह्णाति च शिवस्तवाज्ञामालम्ब्य क्षणच-

लितयोर्भ्रूलतिकयोः ॥२४॥ त्रयाणां देवानां त्रिगुणजनितानां परशिवे भवेत्पूजा पूजा तव चरणयोर्या विरचिता । तथा हि त्वत्पादोद्वहनमणिपीठस्य निकटे स्थिता ह्येते शश्वन्मुकुलितकरोत्तंसमुकुटाः ॥२५॥ विरिञ्चिः पञ्चत्वं व्रजति हरिराप्नोति विरतिं विनाशं कीनाशो भजति धनदो याति निधनम् । वितन्द्रा माहेन्द्री विततिरपि संमीलति दृशां महासंहारेऽस्मिन्विलसति सति त्वत्पतिरसौ ॥२६॥ जपो जल्पः शिल्पं सकलमपि मुद्राविरचनं गतिः प्रादक्षिण्यक्रमणमऽशनाद्याहुतिविधिः । प्रणामः संवेशः सुखमखिलमात्मार्पणदशा सपर्यापर्यायस्तव भवतु यन्मे विलसितम् ॥२७॥ ददाने दीनेभ्यः श्रियमनिशमाशानुसदृशीममन्दं सौन्दर्यप्रकरमकरन्दं विकिरति । तवास्मिन्मन्दारस्तवकसुभगे यातु चरणे निमज्जन्मज्जीवः करणचरणैः षट्चरणताम् ॥२८॥ सुधामप्यास्वाद्य प्रतिभयजरामृत्युहरणीं विपद्यन्ते विश्वे विधिशतमुखाद्या दिविषदः । करालं यत्क्ष्वेडं कवलितवतः कालकलना न शम्भोस्तन्मूलं जननि तव ताटङ्कमहिमा ॥२९॥ किरीटं वैरिञ्चं परिहर पुरः कैटभभिदः कठोरे कोटीरे स्खलसि जहि जम्भारिमुकुटम् । प्रणम्रेष्वेतेषु प्रसभमभियातस्य भवनं हरस्याभ्युत्थाने तव परिजनोक्तिर्विजयते ॥३०॥ चतुःषष्ट्या तन्त्रैः सकलमभिसन्धाय भुवनं

स्थितस्तत्तत्सिद्धिप्रसवपरतन्त्रैः पशुपतिः। पुनस्त्वन्निर्बन्धादखिलपुरुषार्थैकघटनात्स्वतन्त्रं ते तन्त्रं क्षितितलमवातीतरदिदम् ॥३१॥ शिवः शक्तिः कामः क्षितिरथ रविः शीतकिरणः स्मरो हंसः शक्रस्तदनु च परामारहरयः। अमी हृल्लेखाभिस्तृसृभिरवसानेषु घटिता भजन्ते वर्णास्ते तव जननि नामावयवताम् ॥३२॥ स्मरं योनिं लक्ष्मीं त्रितयमिदमादौ तव मनोर्विधायैके नित्ये निरवधिमहाभोगरसिकाः। जपन्ति त्वां चिन्तामणिगुणनिबद्धाक्षवलयाः शिवाग्नौ जुह्वन्तः सुरभिघृतधाराहुतिशतैः ॥३३॥ शरीरं त्वं शम्भोः शशिमिहिरवक्षोरुहयुगं तवात्मानं मन्ये भगवति नवात्मानमनघम्। अतः शेषः शेषीत्ययमुभयसाधारणतया स्थितः सम्बन्धो वां समरसपदानन्दपरयोः ॥ ३४ ॥ मनस्त्वं व्योम त्वं मरुदसि मरुत्सारथिरसि त्वमापस्त्वं भूमिस्त्वयि परिणतायां नहि परम्। त्वमेव स्वात्मानं परिणमयितुं विश्ववपुषा चिदानन्दाकारं हरमहिषिभावेन विभृषे ॥३५॥ तवाज्ञाचक्रस्थं तपनशशिकोटिद्युतिधरं परं शम्भुं वन्दे परिमिलितपार्श्वं परचिता। यमाराध्यन्भक्त्या रविशशिशुचीनामविषये निरालोके लोको निवसति हि भालोकभवने ॥३६॥ विशुद्धौ ते शुद्धस्फटिकसदृशं व्योमजनकं शिवं सेवे देवीमपि शिवसमानव्यस-

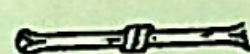
निनीम् यियोः कान्त्या यात्या शशिकिरणसारूप्यसरणि-र्विधूतान्तर्ध्वान्ता विलसति चकोरीव जगती ॥३७॥ समुन्मीलत्संवित्कमलमकरन्दैकरसिकं भजे हंसद्वन्द्वं किमपि महतां मानसचरम् । यदालापादष्टादशगुणितविद्या-परिणतिर्यदादत्ते दोषाद्गुणमखिलमद्भ्यः पय इव ॥३८॥ तव स्वाधिष्ठाने हुतवहमधिष्ठाय निभृतं तमीडे संवर्तं जननि महतीं तां च समयाम् । यदालोके लोकान्दहति महति क्रोधकलिले दयार्द्रा त्वद्दृष्टिः शिशिरमुपचारं रचयति ॥३९॥ तडित्वन्तं शक्त्या तिमिरपरि-पन्थिस्फुरणाया स्फुरन्नानारत्नाभरणपरिणद्धेन्द्रधनुषम् । तव श्यामं मेघं कमपि मणिपूरैकशरणं निषेवे वर्षन्तं हरमिहिरतप्तं त्रिभुवनम् ॥४०॥ तवाधारे मूले सह समया लास्यपरया नवात्मान वन्दे नवरसमहाताण्डव-नटम् । उभाभ्यामेताभ्यामुदयविधिमुद्दिश्य दयया सना-थाभ्यां जज्ञे जनकजननीमज्जगदिदम् ॥४१॥ दृशा द्राधीयस्या दरदलितनीलोत्पलरुचा दवीयांसं दीनं स्नपय कृपया मामपि शिवे । अनेनायं धन्यो भवति नच ते हानिरियता वने वा हर्म्ये वा समकरनिपातो हिमकरः ॥४२॥ श्रुतीनां मूर्धानो दधति तव यौ शेखरतया ममा-प्येतौ मातः शिरसि दयया देहि चरणौ । ययोः पाद्यं पाथः पशुपतिजटाजूटतटिनी ययोर्लाक्षालक्ष्मीररुणहरिचू-

डामणिरुचिः ।। ४३ ।। कृपापाङ्गालोकं वितर सहसा साधुचरिते न ते युक्तोपेक्षा मयि शरणदीक्षामुपगते । न चेदिष्टं दद्यादनुपदमहो कल्पलतिका विशेषः सामान्यैः कथमितरवल्लीपरिकरैः ।। अयः स्पर्शे लग्नं सपदि लभते हेमपदवीं यथा रथ्यापाथः शुचि भवति गाङ्गौघमिलितम् । तथा तत्तत्पापैरतिमलिनमन्तर्यदि मम त्वयि प्रेम्णा सक्तं कथमिव न जायेत विमलम् ।।

विधेरज्ञानेन द्रविणविरहेणालसतया
विधेयाशक्यत्वात्तव चरणयोर्या च्युतिरभूत् ।
तदेतत्क्षन्तव्यं जननि सकलोद्धारिणि शिवे
कुपुत्रो जायेत क्वचिदपि कुमाता न भवति ।।
पृथिव्यां पुत्रास्ते जननि बहवः सन्ति सरलाः
परं तेषां मध्ये बिरलतरलोऽहं तव सुतः
मदीयोऽय त्यागः समुचितमिदं नो तव शिवे
कुपुत्रो जायेत क्वचिदपि कुमाता न भवति ।।
जगन्मातर्मातस्तव चरणसेवा न रचिता
न वा दत्तं देवि द्रविणमपि भूयस्तव मया ।
तथापि त्वं स्नेहं मयि निरुपमं यत्प्रकुरुषे
कुपुत्रो जायेत क्वचिदपि कुमाता न भवति ।।

दुर्गां त्वां च सरस्वतीं भगवतीं ज्वालामुखीं

शारदां राज्ञीं शारिकया युतामघहरीं स्वां भद्रकालीं शिवाम्। वागीशीं त्रिपुरां भजामि समयां पीठेश्वरीं सिद्धिदां गायत्रीं कमलासनस्य वनितां श्रीकुब्जिकां कालिकाम्॥ ८०॥ तव च का किलन स्तुतिरम्बिके सकलशब्दमयी किल ते तनुः। निखिलमूर्तिषु मे भवदन्वयो मनसिजासु बहिःप्रसरासु च। इति विचिन्त्य शिवे शमिताशिवे जगति जातमयत्नवशादिदम् स्तुति जपार्चन चिन्तन वर्जिता नखलु काचन काल कलास्ति मे॥

श्रीराजराजेश्वरी स्तुतिः

ॐ नमो भवान्यै

ॐ छन्दः पादयुगा निरुक्तसुमुखा शिक्षा च जंघायुगा ऋग्वेदोरुयुगा युजुःसुजघना या सामवेदोदरा। तर्कन्यायकुचा श्रुतिस्मृतियुक् काव्यादिवेदानना वेदान्तामृतलोचना भगवती श्रीराजराजेश्वरी॥१॥ ईशाधोश्वरयोगिवृन्दविधृता स्वानन्दभूता परा पश्यन्तीत्यनुमध्यमा विलसती श्रीवैखरीरूपिणी। आत्मानात्मविचारिणी त्रिनयना विद्यावती भारती श्रीचक्रप्रियबिन्दुतर्पणपरा श्रीराजराजेश्वरी॥ २॥ कल्याणायुतपूर्णबिम्बवदना पूर्णेश्वरी नन्दिनी पूर्णा पूर्णतरा परेशमहिषी पूर्णा-

मृतास्वादिनी। सम्पूर्णा परमोत्तमामृतकला विद्यावती भारती श्रीचक्र० ॥ ३ ॥ एकाकारमनेकवर्णविविधाकारैकचिद्रूपिणी चैतन्यात्मकएकचक्ररचिता चक्रांगएकाकिनी। भावाभावविभाविनी भयहरा सद्भक्तचिन्तामणिः श्रीचक्र० ॥ ४ ॥ लक्ष्यालक्ष्यनिरीक्षणा निरुपमा रुद्राक्षमालाधरा साक्षात्कारणदक्षवंशकलिता दीर्घातिदीर्घेश्वरी। भद्रा भद्रवरप्रदा भगवती भद्रेश्वरी भद्रदा श्रीचक्र० ॥५॥ ह्रींबाजानलनादबिन्दुभरता सत्कार (ओंकार) नादात्मिका ब्रह्मानन्दघनोदरी गुणवती ज्ञानेश्वरी ज्ञानदा। इच्छाज्ञानक्रियावती जितवती गन्धर्वसंसेविता श्रीचक्र० ॥६॥ हर्षोन्मत्तसुवर्णपात्रभरिता पार्श्वोन्नता घूर्णिता हुंकारप्रियशब्दब्रह्म (राशि) निरता स्वारस्वतोल्लासिनी। सारासारबिचारचारुचरिता वर्णाश्रमाकारिणी श्रीचक्र० ॥७॥ सर्वज्ञानकलावती सकरुणा सन्नादिनी नन्दिनी सर्वान्तर्गतशालिनी शिवतनूसन्दीपिनी दीपिनी। संयोगप्रियरूपिणी प्रियवती प्रीता प्रतापोन्नता श्रीचक्र० ॥८॥ कर्माकर्मविवर्जिता कुलवती कर्मप्रदा कौलिनी कारुण्यावधि सर्वकर्मनिरता सिन्धुप्रिया शालिनी। पूर्णब्रह्मसनातनान्तरगता ज्ञेया स्वयोगात्मिका श्रीचक्र० ॥९॥ हस्तिकुम्भसदृक्पयोधरावरा पीनोन्नता नम्रगा हाराद्याभरणा सुरेन्द्रविनुता शृङ्गारपीठालया। योन्याकारकयोनिमु-

द्रितकरा नित्यं सुवर्णात्मिका श्रीचक्र ।।१०।। लक्ष्मीलक्ष-णपूर्णकुम्भरवदा लीलाविनोदस्थिता लाक्षारञ्जितपद्म-पादयुगला ब्रह्माण्डसंसेविता । लोकालोकितलोककामज-यिनी लोकाश्रयाङ्काश्रया श्रीच० ।।११।। ह्रींकाराङ्कित-शङ्करप्रियतनुः श्रीयोगपीठेश्वरी माङ्गल्यायुतपङ्कजाभन-यना माङ्गाल्यसिद्धिप्रदा । तारुण्यात्तपसार्चिता तरुणिका तन्त्रोपमातन्विता श्रीचक्र० ।।१२।। सर्वेशाङ्गविहारिणी सकरुणा सर्वेश्वरी सर्वगा सत्या सर्वमयो सहस्रदलगा सप्तार्णवोपस्थिता । सङ्गासङ्गविवर्जिता सुखकरी बालार्ककोटिप्रभा श्रीचक्र० ।।१३।। लक्ष्मीशादिविरिञ्चि-चक्रमुकुटा ह्यष्टाङ्गपीठार्चिता सूर्येन्द्वग्निमयैकपीठनिलया चिन्मात्रकौलेश्वरी । गोप्त्री गुर्विणिगर्विता गगनगा गङ्गा गणेशप्रिया श्रीचक्र० ।।१४।। कादिक्षान्तसुवर्णबिन्दु-सुतनुः स्वर्णादिसिंहासना नानारत्नविचित्रचित्ररचिता चातुर्यचिन्तामणिः । चित्तानन्दविधायिनी सुविपुला कोटि-त्रयीश्यम्बिका श्रीचक्र० ।।१५। ह्रींकारत्रयरूपिणी सम-यिनी संसारिणी हंसिनी वामाचारपरायणा सुमुकुटा बीजावती मुद्रिणी । कामाक्षी करुणाविचित्ररचिता श्री श्री त्रिमूर्त्यात्मिका श्रीचक्र० ।।१६।। सा बिम्बप्रतिबिम्ब-लम्बित लसत् बिम्बाधरा याम्बिका जम्बीरोत्पलकर्णशो-भितमुखा जम्बूफल श्रीकुचा । नानारत्नकिरीटदीप्तिल-

सिता प्रत्यक्षदोक्षतिमिका श्रीचक्रप्रियबिन्दुतर्पणपरा श्रीराजराजेश्वरी ॥१७॥ यत्तेजो निधिभिस्त्वनन्तघृणिभिर्नोपाह्यते प्रेरितुम्। हार्दं ध्वान्तमपास्य सिक्षणापि तद्ध्यान मात्रा दृशा। यत्सङ्गादनुभाति सर्वमुदितं भानुं यथा पद्मिनी। प्रत्यग्धाम नमाम तत्तव वपुः श्रीराजराजेश्वरी ॥१८॥

आसीना सरसीरुहे स्मितमुखी हस्ताम्बुजैर्बिभ्रती दानं पद्मयुगाभयौ च वपुषा सौदामिनीसन्निभा। मुक्ताहारविराजमानविपुलस्तुङ्गस्तनोद्भासिनी पायान्नः कमला कटाक्षविभवैरानन्दयन्ती हरिम् ॥

नमो देव्यै महादेव्यै शिवायै सततं नमः।
नमः प्रकृत्यै भद्रायै नियताः प्रणताः स्म ताम् ।१
रौद्रायै नमो नित्यायै गौर्यै धात्र्यै नमो नमः।
ज्योत्स्नायै चेन्दुरूपिण्यै सुखायै सततं नमः ।२।
कल्याण्यै प्रणतां वृद्ध्यै सिद्ध्यै कुर्मो नमो नमः।
नैर्ऋत्यै भूभृतां लक्ष्म्यै शर्वाण्यै ते नमो नमः ।३।
दुर्गायै दुर्गपारायै सारायै सर्वकारिण्यै।
ख्यात्यै तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ।४।
अतिसौम्यातिरौद्रायै नतास्तस्यै नमो नमः।
नमो जगत्प्रतिष्ठायै देव्यै कृत्यै नमो नमः ।५।
या देवी सर्वभूतेषु विष्णुमायेति शब्दिता।

नमस्तस्यै ।।६।। नमस्तस्यै ।७। नमस्तयै नमो नमः ।८।

यादेवी सर्वभूतेषु चेतनेत्यभिधीयते ।

नमस्तस्यै ।९। नमस्तस्यै ।१०। नमस्तस्यै नमो नम।११।

या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै १२ नमस्तस्यै १३ नमस्तस्यै नमो नमः ।१४।

या देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।१५। नमस्तस्यै ।१६। नमस्तस्यै नमो नमः ।१७

या देवी सर्वभूतेषु क्षुधारूपेण संस्थिता ।

नमततस्यै ।१८। नमस्तस्यै ।१९। नमस्तस्यै नमो नमः ।२०।

या देवी सर्वभूतेषु छायारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।२१। नमस्तस्यै ।२२। नमस्तस्यै नमो नमः ।२३।

या देवी सर्वभूतेषु शक्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।२४। नमस्तस्यै ।२५। नमस्तस्यै नमो नमः ।२६।

मा देवी सर्वभूतेषु तृष्णारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।२७। नमस्तस्यै ।२८। नमस्तस्यै नमो नमः ।२९।

या देवी सर्वभूतेषु क्षान्तिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।३०। नमस्तस्यै ।३१। नमस्तस्यै नमो नमः।।३२।

या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।३३। नमस्तस्यै ।३४। नमस्तस्यै नमो नमः ।३५।

या देवी सर्वभूतेषु लज्जारूपेण संस्थिता ।

नमस्तस्यै ।३३। नमस्तस्यै ।३७। नमस्तस्यै नमो नमः।३८।

या देवी सर्वभूतेषु शान्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ३९। नमस्तस्यै ।४०। नमस्तस्यै नमो नमः ।४१।
या देवी सर्वभूतेषु श्रद्धारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।४२। नमस्तस्यै ।४३। नमस्तस्यै नमो नमः ।४४।
या देवी सर्वभूतेषु कान्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।४५। नमस्तस्यै ।४६ नमस्तस्यै नमो नमः ।४७।
या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।४८। नमस्तस्यै ।४९। नमस्तस्यै नमो नमः ।५०।
या देवी सर्वभूतेषु वृत्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।५१। नमस्तस्यै ।५२। नमस्तस्यै नमो नमः ।५३।
या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।५४। नमस्तस्यै ।५५। नमस्तस्यै नमो नमः ।५६।
या देवी सर्वभूतेषु दयारूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।५७। नमस्तस्यै ।५८। नमस्तस्यै नमो नमः ।५९।
या देवी सर्वभूतेषु तुष्टिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।६०। नमस्तस्यै ।६१। नमस्तस्यै नमो नमः।६२।
या देवी सर्वभूतेषु मातृरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै । ६३। नमस्तस्यै ।६४। नमस्तस्यै नमो नमः।६५।
या देवी सर्वभूतेषु भ्रान्तिरूपेण संस्थिता ।
नमस्तस्यै ।६६। नमस्तस्यै ।६७। नमस्तस्यै नमो नमः।६८।
इन्द्रियाणामधिष्ठात्री भूतानां चाखिलेषु या ।

भूतेषु सततं तस्यै व्याप्तिदेव्यै नमो नमः ।६९।

चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद् व्याप्य स्थिता जगत् ।
नमस्तस्यै ।७०। नमस्तस्यै ।७१। नमस्तस्यै नमो नमः।७२।

स्तुता सुरैः पूर्वमभीष्टसंश्रयात्तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता ।
करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहन्तु
चापदः ।७३।

या साम्प्रतं चोद्धतदैत्यतापितैरस्माभिरीशा च सुरैर्नमस्यते ॥
या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदो भक्तिविनम्र-
मूर्तिभिः ।७४।

बीजैः सप्तभिरुज्ज्वलाकृतिरसौ या सप्तसप्ति-द्युतिः सप्तर्षिप्रणताङ्घ्रिपङ्कजयुगा या सप्तलोकार्तिहृत् काश्मीरप्रवरेशमध्यनगरेप्रद्युम्नपीठे स्थिता देवीसप्तकसंयुता भगवती श्रीशारिका पातु नः ॥ जय भगवति विन्ध्यवासिनि कैलासवासिनी श्मशानवासिनि हुङ्कारिणि कालायनि कात्यायनि हिमगिरितनये कुमारमातः गोविन्दभगिनि शितिकण्ठकण्ठाभरणे अष्टादशभुजे भुजङ्गवलयमण्डिते केयूरहाराभरणेअष्टादशभुजे भुज ववय नण्डिते केयूर हाराभरणेऽजेयखड्गत्रिशूलडमरुमुद्गरचषककलशशरचापवराऽभयपाशपुस्तककपालखट्वाङ्गगदामुसुलतोमरचक्रहस्ते कृपापरे प्रभूत विविधायुधे चण्डिके चण्डघण्टे किरातवेशे ब्रह्माणि

रुद्राणि नारायणि ब्रह्मचारिणि दिव्यतपोविधायिनि वेदमातः गायत्रि सावित्रि सरस्वति सर्वाधारे सर्वेश्वरि विश्वेश्वरि विश्वकर्त्रि समाधिविश्रान्तिमये चिन्मये चिन्तामणिस्वरूपे कैवल्ये शिवे निराश्रये निरुपाधिमये निरामयपदे ब्रह्मविष्णुमहेश्वरनमिते मोहिनि तोषिणि भयंकरनाशिनि दितिसुतप्रमथिनि काले कालकिंकर-मथिनि कालाग्निशिखे कालरात्रि अजे नित्ये सिंहस्थे योगरते योगेश्वरनमिते भक्तजनवत्सले सुरप्रियकारिणि दुर्गे दुर्जये हिरण्ये शरण्ये कुरु मां दयाम् ॥ प्रद्युम्नशिख-रासीनां मातृचक्रोपशोभिताम् । पीठेश्वरीं शिलारूपां शारिकां प्रणमाम्यहम् ॥ अमा माऽवतु कामा च चार्वङ्गी टङ्कधारिणी । तारा च पार्वती चैव यक्षिणी शारिकाष्टमी ॥

श्रीशारिके शरण्ये त्वां मयि दासे कृपां कुरु । ऋणं रोगं भयं शोकं रिपून्नाशय सत्वरम् ॥ प्रद्युम्न-शिखरासीनां मातृचक्रोपशोभिताम् । पीठेश्वरीं शिलारूपां शारिकां प्रणमाम्यहम् ॥ अमा चैवतु कामा च चार्वङ्गी टङ्कधारिणी । तारा च पार्वती पायाद्यक्षिणी शारि-काष्टमी ॥ शान्ति नयांशु जनस्य पापं रिक्तत्वमर्थेन निराकरोषि । कायं निषिञ्चस्यपि भाग्यपूरैः प्रणीयसेऽतः

खलु शारिकात्वम् ।। अम्बे सुरेशि योगीन्द्रामृतपायनतत्परे।। श्रीशारिके नमस्तेऽस्तु पाहि मां शरणागतम् ।१। कामे कामितकामानां पूरणे पूर्णताप्रदे ।। श्रीशारिके० ।२। चार्वङ्गि कोटिकन्दर्पलावण्ये विश्वमोहिनि ।। श्रीशारिके० ।।३।। टङ्कचारिणि शत्रूणां तिलशो देहखण्डिनि ।। श्रीशारिके ।।४।। तारे निसर्गगम्भीरभवसागरतारिणि ।। श्रीशारिके० ।।५।। पार्वति त्रिजगन्मातर्हैकवद्वंशपावने ।। श्रीशारिके० ।।६।। यक्षिणोष्टाष्टसिद्धीनां दायिनि देवपूजिते ।। श्रीशारिके० ।।७।। सत्त्वादिशबलेऽनन्तब्रह्माण्डजननीश्वरि ।। श्रीशारिके० ।।८।। कलानिधिकलाकान्तकिरीटकुण्डलोज्ज्वले ।। श्रीशारिके० ।।९।। श्रीशारिका जगन्माताऽनाथनाथा सुरेश्वरी ।। प्रीयतां पादयोरेतत्स्तोत्रपुष्पसमर्पणात् ।२०।

इति श्रीशारिकास्तोत्रं समाप्तम् ।

रक्षणीयं वर्धनीयं बहुमूल्यमिदं प्रभो संसारदुर्गतिहरं भवद्भक्तिमहाधनम् ।। यदुन्मीलनयुक्त्यैव विश्वमुन्मीलति क्षणात्। तामभीष्टफलोदारकल्पवल्लीं शिवां भजे ।। रणे मां कालिका पातु द्यूते त्रिपुरसुन्दरी। दुर्गाऽवतु विवादे वा श्रीचक्रं सर्वदाऽवतु ।। सर्वत्र सर्वदा देवी पातु

मां शारिका परा। धन पुत्रं सुतान्दारान्गृहं अवतु माम-कम् ।। तत्त्न्मम शिवः पातु वामदेवी चिदीश्वरः ।।

अथ ब्राह्मीविद्या

ॐ ॐ ॐ त्रिगुणपुरुष क्षेत्रेश्वर मोहं भिन्धि रजस-तमसी भिन्धि प्राकृतपाशजालं सावरणं परिहर सत्वं गृहाण पुरुषोत्तमोसि सोमसूर्यानलप्रवरपरमधामन् ब्रह्म-विष्णुमहेश्वरस्वरूप सृष्टिस्थितिसंहारकारक भ्रूमध्यनि-लय तेजोसि धामासि अमृतात्मन् ॐतत्सत् हंसः शुचि-षद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत् । नृषद्वरस-दृतसद्व्योमसदब्जा गोजा ऋृतजा अद्रिजा ऋृतं परंब्रह्म-स्वरूप सर्वगत सर्वशक्ते सर्वेन्द्रियग्रन्थिभेदं कुरु कुरु परमं पदं परामर्शय परमार्गं ब्रह्मद्वार सर कुमार्गं जहि षट्कोशिकं शरीरं त्यज शुद्धोऽसि बुद्धोसि विम-लोसि क्षमस्व स्वपदमास्वादयाऽस्वादय स्वाहा इति ब्रह्मोविद्या ।।

मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवलच्छा यैर्मुखैस्त्रीक्षणैर्युक्ता-मिन्दुनिबद्धरत्नमुकुटां तत्त्वात्मवर्णात्मिकाम् । गायत्रीं वरदांभयांकुशकरां शूलं कपालं गुणं शङ्खं चक्रमथार-

बिन्दयुगलं हस्तैर्वहन्तीं भजे ॥

अथ सप्तश्लोकी गीता

ओमित्येकाक्षरं ब्रह्म व्याहरन्मामनुस्मरन्। यः प्रयाति त्यजन्देहं स याति परमां गतिम् ॥१॥ स्थाने हृषीकेश तव प्रकीर्त्या जगत्प्रहृष्यत्यनुरज्यते च। रक्षांसि भीतानि दिशो द्रवन्ति सर्वे नमस्यन्ति च सिद्धसंघाः ॥२॥ सर्वतः पाणिपादं तत्सर्वतोक्षिशिरोमुखम् सर्वतः श्रुतिमल्लोके सर्वमावृत्य तिष्ठतम् ॥३॥ कविं पुराणमनुशासितारमणोरणीयांसमनुस्मरेद्यः। सर्वस्य धातारमचिन्त्यरूपमादित्यवर्णं तमसः परस्तात् ।४। ऊर्ध्वमूलमधःशाखमश्वत्थं प्राहुरव्ययम्। छन्दांसि यस्य पर्णानि हस्तं वेद स वेदवित् ।५। सर्वस्य चाहं हृदि सन्निविष्टो मत्तः स्मृतिज्ञानमपोहनं च। वेदैश्च सर्वैरहमेव वेद्यो वेदान्तकृद्वेदविदेव चाहम् ।६। मन्मना भव मद्भक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु। मामेवैष्यसि युक्त्वैवमात्मानं मत्परायणः ।७। इति श्रीकृष्णार्जुनसंवादे सप्तश्लोकीगीता समाप्ता ॥

अथ सप्तश्लोकी दुर्गा।

शिव उवाच—

देवि त्वं भक्तसुलभे सर्वकार्यविधायिनी। कलौ हि कार्यसिद्ध्यर्थमुपायं ब्रूहि यत्नतः।

देव्युवाच—

शृणु देव प्रवक्ष्यामि कलौ सर्वेष्टसाधनम् । मया तवैव स्नेहेनाप्यम्बास्तुतिः प्रकाश्यते । ॐ अस्य श्रीदुर्गासप्तश्लोकीस्तोत्रमन्त्रस्य नारायण ऋषिः अनुष्टुप् छन्दः श्रीमहाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यो देवताः श्रीदुर्गाप्रीत्यर्थं सप्तश्लोकीदुर्गापाठे विनियोगः ॐ ज्ञानिनामपि चेतांसि देवी भगवती हि सा । बलादाकृष्य मोहाय महामाया प्रयच्छति ।१। दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजन्तोः स्वस्थैः स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि । दारिद्र्यदुःखभयहारिणि का त्वदन्या सर्वोपकारकरणाय सदार्द्रचित्ता ॥२॥ सर्वमङ्गलमङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके । शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥३॥ शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे । सर्वस्यार्तिहरे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ।४। सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते । भयभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽस्तु ते ।५। रोगानशेषानपहंसि तुष्टा रुष्टा तु कामान् सकलानभीष्टान् । त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयान्ति ।६। सर्वबाधाप्रशमन त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि । एवमेव त्वया कार्यमस्मद्वैरिविनाशनम् ।७।

॥ इति सप्तश्लोकी दुर्गा सम्पूर्णा ॥

श्री महिम्नःस्तोत्रम्

ॐ नम शिवाय

आधीनामगधं दिव्यं व्याधीनां मूलकृन्तनं उपद्रावाणां दलनं महादेवमुपास्महे ।१। अहं पापी पाप क्षपण निपुणाः शंकर भवान् अहं भीतो भीताभयवितरणे ते व्यसनिता । अहं दीनो दीनोद्धरण विधि सज्जस्त्वदितरत् न जानेहं वक्तुं कुरु सकल शोच्ये मयि कृपाम् ,२। जनस्त्वद्पादाब्जश्रवणमननध्याननिपुणः स्वयं ते निस्तीर्णा न खलु करुणा तेषु करणा । भवे लीने दीने मयि मनन-हीने न करुणा कथं नाथ ख्यातस्त्वमसि करुणासागर इति ।३। ॐ महिम्नः पारंते परमविदुषो यद्यसदृशी स्तुतिर्ब्रह्मादीनामपि तदवसन्नास्त्वयि गिरः अथावाच्यः सर्वः स्वमतिपरिनामावधि गृणन् ममाप्येष स्तोत्रे हर निरपवाद परिकरः ।४। अतीतः पन्थानं तव च महिमा वाङ्मनसयोरतद्व्यावृत्त्यायं चकितमभिधत्ते श्रुतिरपि । स कस्य स्तोतव्यः कतिविधगुणः कस्य विषयः पदे त्व-र्वाचीने पतति न मनः कस्य न वचः ।५। मधुस्फीता वाचः परमममृतं निर्मितवतस्तव ब्रह्मन् किं वागपि सुर-गुरोर्विस्मयपदम् । ममत्वेतां वाणीं गुणकथनपुण्येन भवतः पुनामीत्यर्थेऽस्मिन्पुरमथन बुद्धिर्व्यवसिता ।६।

तवैश्वर्यं यत्तज्जगदुदयरक्षाप्रलयकृत् । त्रयीवस्तु व्यस्तं तिसृषु गुणभिन्नासु तनुषु । अभव्यानामस्मिन्वरद रमणीयामरमणीं विहन्तुं व्याक्रोशीं विदधत इहैके जडधियः ।७। किमीहः किंकायः स खलु किमुपायस्त्रिभुवनं किमाधारो धाता सृजति किमुपादानमिति च । अतर्क्यैश्वर्ये त्वय्यनवसुरदुस्थो हतधियः कुतर्कोयं कांश्चिन्मुखरयति मोहाय जगताम् ।८। अजन्मानो लोकाः किमवयववन्तोपि जगतामधिष्ठातारं किं भवविधिरनादृत्य भवति । अनीशो वा कुर्याद्भुवनजनने कः परिकरो यतो मन्दास्त्वां प्रत्यमरवर संशेरत इमे ।९। त्रयी सांख्य योगः पशुपतिमतं वैष्णवमिति प्रभिन्ने प्रस्थाने परमिदमदः पथ्यमिति च । रुचीनां वैचित्र्यादृजुकुटिलनानापथजुषां नृणामेको गम्यस्त्वमसि पयसामर्णव इव ।१०। महोक्षः खट्वाङ्गं परशुरजिनं भस्म फणिनः कपालं चेतीयत्तव वरद तन्त्रोपकरणम् । सुरास्तां तामृद्धिं विदधति भवद्भ्रूप्रणिहितां नहि स्वात्मारामं विषयमृगतृष्णा भ्रमयति ।११। ध्रुवं कश्चित् सर्वं सकलमपरस्तु ध्रुवमिदं परो ध्रौव्याध्रौव्ये जगति गदति व्यस्तविषये । समस्तेऽप्येतस्मिन् पुरमथन तैर्विस्मित इव स्तुवन्जिह्रेमि त्वां न खलुननु धृष्टा मुखरता ।१२। तवैश्वर्यं यत्नाद्यदुपरि विरिञ्चो हरिरधः परिच्छेत्तुं यातावनलमनलस्कन्दवपुषः । ततो भक्ति

श्रद्धाभरगुरु गृणद्भ्यां गिरिश यत् स्वयं तस्थे ताभ्यां तव किमनुवृत्तिर्न फलति ।१३। अयत्नदासाद्य त्रिभुवनमवैरिव्यतिकरं दशास्यो यद्बाहूनभृत रणकण्डूपरवशान्। शिरःपद्मश्रेणीरचितचरणाम्भोरुहबलेः स्थिरायास्त्वद्भक्तेस्त्रिपुरहर विस्फूर्जितमिदम् ।१४। अमुष्य त्वत्सेवासमधिगतसारं भुजवनं बलात्कैलासेपि त्वदधिवसतौ विक्रमयतः । अलभ्या पातालेऽप्यलसचलितांगुष्ठशिरसि प्रतिष्ठा त्वय्यासीद्ध्रुवमुपचितो मुह्यति खलः ।१५। यदृद्धिं सुत्राम्णो वरद परमोच्चैरपि सतीम् अधश्चक्रे बाणः परिजनविधेयत्रिभुवनः । न तच्चित्रं तस्मिन् वरिवसितरि त्वच्चरणयोर्नकस्याप्युन्नत्यै भवति शिरसस्त्वय्यवनतिः ।१६। अकाण्ड ब्रह्माण्डक्षयचकितदेवासुरकृपा विधेयस्यासीद्यस्त्रिनयन विषं संहृतवतः । स कल्माषः कण्ठे तव न कुरुते न श्रियमहो विकारोपि श्लाघ्यो भुवनभयभङ्ग व्यसनिनः ।१७। असिद्धार्था नैव क्वचिदपि सदेवासुरनरे निवर्तन्ते नित्यं जगति जयिनो यस्य विशिखाः । स पश्यन्नीश ! त्वामितरसुरसाधारणमभूत् स्मरः स्मर्तव्यात्मा नहि वशिषु पथ्यः परिभवः ।१८।

मही पादाघाताद्व्रजति सहसा संशयपदं पदं विष्णोर्भ्राम्यद्भुजपरिघरुग्णग्रहगणम् । मुहुर्द्यौर्दौस्थ्यं यात्यनिभृतजटाताडिततटा जगद्रक्षायै त्वं नटसि ननु वामैव

विभुता ।१९। वियद्व्यापी तारागणगुणितफेनोद्गमरुचिः प्रवाहो वारां यः पृषतलघुदृष्टः शिरसि ते । जगद्द्वीपाकार जलधिवलयं तेन कृतमित्यनेनैवोन्नेयं धृतमहिम दिव्यं तव वपुः ।२०। रथः क्षोणी यन्ता शतधृतिरगेन्द्रो धनुरथोरथाङ्गे चन्द्राकौं रथ चरणपाणिः शर इति। दिधक्षोस्ते कोऽयं त्रिपुरतृणमाडम्बरविधिर्विधेयैः क्रीडन्त्यो न खलु परतन्त्राः प्रभुधियः ।२१। हरिस्ते साहस्रं कमल बलिमाधाय पदयोर्यदेकोने तस्मिन् निजमुदहरन्नेत्र कमलम् । गतो भक्त्युद्रेकः परिणतिमसौ चक्रवपुषा त्रयाणां रक्षायै त्रिपुरहर जागर्ति जगताम् ।२२। क्रतौ सुप्ते जाग्रत्त्वमसि फलयोगे क्रतुमतां क्व कर्म प्रध्वस्तं फलति पुरुषाराधनमृते । अतस्त्वां उत्प्रेक्ष्य क्रतुषु फलदान प्रतिभुवं श्रुतौ श्रद्धां बद्ध्वा दृढपरिकरः कर्मसु जनः ।२३। क्रियादक्षो दक्षः क्रतुपतिरधीशस्तनुभृतामृषीणामार्त्विज्यं शरणद सदस्याः सुरगणाः। क्रतुभ्रंशस्त्वत्तः क्रतुफलविधानव्यसनिनोध्रुवं कर्तुं श्रद्धाविधुरमभिचाराय हि मखाः ।२४। प्रजानाथं नाथ प्रसभमभिकं स्वां दुहितरं गतं रोहिद्भूतां रिरमयिषुमृष्यस्य वपुषा । धनुष्पाणेर्यातं दिवमऽपि सपत्राकृतममुं त्रसन्तं तेऽद्यापि त्यजति न मृगव्याधरभसः ।२५। अपूर्वं लावण्यं विवसनतनोस्ते विमृशतां मुनीनां दाराणां समजनि स

कोपव्यतिकरः । यतोभग्ने गुह्ये सकृदऽपि सपर्या विद-धतां ध्रुवं मोक्षोऽश्लीलं किमऽपि पुरुषार्थं प्रसवि ते ।२६। स्वलावण्याशंसा धृतधनुषमह्नाय तृणवत् पुरः प्लुष्टं दृष्ट्वा पुरमथन पुष्पायुधमपि । यदि स्त्रैणं देवी यम-निरत देहार्धघटनादवैति त्वामद्धा वत वरद मुग्धा युवतयः ।२७। श्मशानेष्वाक्रीडा स्मरहर पिशाचाः सहच-राश्चिताभस्मालेपः स्रगपि नृकरोटीपरिकरः अमङ्गल्यं शीलं तव भवतु नामैवमखिलं तथापि स्मर्तॄणां वरद परमं मङ्गलमसि ।२८। मनः प्रत्यक्चित्ते सवि-धमवधायात्तमरुतः प्रहृष्यद्रोमाणः प्रमदसलिलोत्सङ्गि-तदृशः । यदालोक्याह्लादं ह्रद इव निमज्ज्यामृतमये दधत्यन्तस्तत्त्वं किमपि यमिनस्तत्किल भवान् ।२९। त्वमर्कस्त्वं सोमस्त्वमसि पवनस्त्वं हुतवहस्त्वमापस्त्वं व्योम त्वं धरणिरात्मा त्वमिति च । परिच्छिन्नामेवं त्वयि परिणतां बिभ्रतु गिरं न विद्मस्तत्तत्त्वं वयमिह तु यत्त्वं न भवसि ।३०। त्रयीं तिस्रो वृतीस्त्रिभुवनमथो त्रीनपि सुरानकाराद्यैर्वर्णैस्त्रिभिरभिदधत्तीर्णविकृति तुरीयं ते धाम ध्वनिभिरनुरुन्धानमणुभिः समस्तं व्यस्तं त्वां शरणद् गृणात्योमिति पदम् ।३१। भवः शर्वो रुद्रः पशुपतिरथोग्रः सहमहांस्तथा भीमेशानाविति यदभि-धानाष्टकमिदम् । अमुष्मिन्प्रत्येकं प्रविचरति देव श्रुति-

रपि प्रियायास्मै धाम्ने प्रणिहितनमस्योऽस्मि भवते ।३२। वपुष्प्रादुर्भावादनुमितमिदं जन्मनि पुरा पुरारे ! नैवाहं क्वचिदपि भवन्तं प्रणतवान् । नमन्मुक्तः संप्रत्यत-नुरहमग्रेऽप्यनतिमान् महेश क्षन्तव्यं तदिदमपराधद्वयमपि ।३३। नमो नेदिष्ठाय प्रियदव दविष्ठाय च नमो नमः क्षोदिष्ठाय स्मरहर महिष्ठाय च नमः । नमो वर्षिष्ठाय त्रिनयन यविष्ठाय च नमो नम सर्वस्मै ते तदिदमिति-सर्वाय च नमः ।३४। बहलरजसे विश्वोत्पत्तौ भवाय नमो नमः प्रबलतमसे तत्संहारे हराय नमो नमः जनसुखकृते सत्त्वोद्रिक्तौ मृडाय नमो नमः प्रमहसि पदे निस्त्रैगुण्ये शिवाय नमो नमः ।३५। कृशपरिणति चेतः क्लेशवश्यं क्व चेदं क्व च तव गुणसीमोल्लङ्घिनी शश्वदृद्धिः । इति चकितममन्दीकृत्य मां भक्तिराधाद्वरद चरणयोस्ते वाक्यपुष्पोपहारम् ।३६। असितगिरिसमं स्यात्कज्जलं सिन्धुपात्रे सुरतरुवरशाखा लेखनी पत्रमुर्वी । लिखति यदि गृहीत्वा शारदा सर्वकालं तदपि तव गुणानामीश पारं न याति ।३७। असुरसुरमुनीन्द्रैरर्चितस्येन्दुमौलेः प्रथि-तगुणमहिम्नो ज्ञानकारुण्यमूर्तेः । सकलगुणवरेण्यः पुष्पदन्ता-भिधानो रुचिरमलघुवृत्तैः स्तोत्रमेतत् चकार ।३८। अह-रहरनवद्यं धूर्जटेः स्तोत्रमेतत्पठति परमभक्त्या शुद्धचित्तः पुमान्यः । स भवति शिवलोके रुद्रतुल्यस्तथाऽत्र प्रचुरत-

रधनायुः पुत्रवान्कीर्तिमांश्च ।३९। दीक्षा दानं तपस्तीर्थं स्नानं योगादिकाः क्रिया। महिम्नस्तवपाठस्य कलां नार्हन्ति षोडशीम् ।४०। महेशान्नापरो देवो महिम्नो नापरा स्तुतिः। अघोरान्नापरो मन्त्रः नास्ति तत्त्वं गुरो परम् ।४१। कुसुमदशननामा सर्वगन्धर्वराजः शिशुधरवरमौलेर्देवदेवस्य दासः। स खलु निजमहिम्नो भ्रष्ट एवास्य रोषात्स्तवनमिदमकार्षीदिव्यदिव्यं महिम्नः ।४२, सुरवरमुनिपूज्यं स्वर्गमोक्षैकहेतुं पठति यदि मनुष्यः प्राञ्जलिर्नान्यचेताः। ब्रजति शिवसमीपं किन्नरैः स्तूयमानः स्तवनमिदममोघं पुष्पदन्तप्रणीतम् ।४३। श्रीपुष्पदन्तमुखपङ्कजनिर्गतेन स्तोत्रेण किल्विषहरेण हरप्रियेण। कण्ठस्थितेन पठितेन समाहितेन सुप्रीणितो भवति भूतपतिर्महेशः ।४४। इत्येषा वाङ्मयो पूजा श्रीमच्छंकरपादयोः अर्पिता तेन मे देवः प्रीयतां च सदाशिवः ।४५।

अथ गौरीस्तुतिः ।।

ॐ लीलारब्धस्थापितलुप्ताखिललोकां लोकातीतैर्योगिभिरन्त र्हृदि मृग्याम्। वालादित्यश्रेणिसमानद्युतिपुञ्जां गौरीमम्बामम्बुरुहाक्षीमहमीडे ।१। आशापाशक्लेशविनाशं विदधानां पादाम्भोजध्यानपराणां पुरुषाणाम्। ईशीमीशाङ्गार्धहरां तां तनुमध्यां गौरीमम्बा० ।२। प्रत-

याहारध्यानसमाधिस्थितिभाजां नित्यं चित्ते निर्वृति-काष्ठां कलयन्तीम् । सत्यज्ञानानन्दमयीं तां तडिदाभां गौरी० ।३। चन्द्रापीडानन्दितमन्दस्मितवक्त्रां चन्द्रापी-डालङ्कृतलोलालकभाराम् । इन्द्रोपेन्द्राद्यर्चितपादाम्बुज-युग्मां गौरी० ।४। नानाकारैः शक्तिकदम्बैर्भुवनानि व्याप्य स्वैरं क्रीडति यासौ स्वयमेका । कल्याणीं तां कल्पलतामानतिभाजां गौरी० ।५। मूलाधारादुत्थित-वन्तीं विधिरन्ध्रं सौरं चान्द्रं धाम विहाय ज्वलिताङ्गीम्। स्थूलां सूक्ष्मां सूक्ष्मतरां तामभिवन्द्यां गौरी० ।६। आदि-क्षान्तामक्षरमूर्त्या विलसन्तीं भूते भूते भूतकदम्बं प्रस-वित्रीम् । शब्दब्रह्मानन्दमयीं तामभिरामां गौरीं० ।७। यस्याः कुक्षौ लीनमखण्डं जगदण्डं भूयो भूयः प्रादुरभूद-क्षतमेव । भर्त्रा सार्धं तां स्फटिकाद्रौ विहरन्तीं गौरी० ।८। यस्यामेतत्प्रोतमशेषं मणिमाला सूत्रे यद्वत्क्वापि चरं चाप्यचरं च । तामध्यात्मज्ञानपदव्या गमनीयां गौरी० ।९। नित्यः सत्यो निष्कल एको जगदीशः साक्षी यस्याः सर्गविधौ संहरणे च । विश्वत्राणक्रीडनशीलां शिवपत्नीं गौरी० ।१०। प्रात काले भावविशुद्धिं विदधानो भक्त्या नित्यं जल्पति गौरीदशकं यः वाचां सिद्धिसम्प-त्तिमुच्चैः शिवभक्तिं तस्यावश्यं पर्वतपुत्री विदधाति ।११। इति गौरीस्तुतिः ।।

ॐ शुभम्

चतुर्थोऽध्यायः

इन्द्रादि देवताओं द्वारा देवी की स्तुति

ध्यानम्

ॐकालाभ्राभां कटाक्षैरिकुलभयदां मौलिबद्धेन्दुरेखां
शङ्खं चक्रं कृपाणं त्रिशिखमपि करैरुद्वहन्तीं त्रिनेत्राम् ।
सिंहस्कन्धाधिरूढां त्रिभुवनमखिलं तेजसा पूरयन्तीं
ध्यायेद्दुर्गां जयाख्यां त्रिदशपरिवृत्तां सेवितां सिद्धिकामैः ॥

ॐ ऋषिरुवाच ॥१॥

शक्रादयः सुरगणा निहतेऽतिवीर्ये
तस्मिन्दुरात्मनि सुरारिबले च देव्या ।
तां तुष्टुवुः प्रणतिनम्रशिरोधरांसा
वाग्भिः प्रहर्षपुलकोद्गमचारुदेहाः ॥२॥

देव्या यया ततमिदं जगदात्मशक्त्या
निश्शेषदेवगणशक्तिसमूहमूर्त्या ।
तामम्बिकामखिलदेवमहर्षिपूज्यां
भक्त्या नताःस्म विदधातु शुभानि सा नः ॥३॥

यस्याः प्रभावमतुलं भगवाननन्तो
ब्रह्मा हरश्च न हि वक्तुमलं बलं च ।
सा चण्डिकाखिलजगत्परिपालनाय

नाशाय चाशुभभयस्य मतिं करोतु ॥४॥
या श्रीः स्वयं सुकृतिनां भवनेष्वलक्ष्मीः
पापात्मनां कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ।
श्रद्धा सतां कुलजनप्रभवस्य लज्जा
तां त्वां नताः स्म परिपालय देवि विश्वम् ॥५॥
किम् वर्णयाम तव रूपमचिन्त्यमेतत्
किं चातिवीर्यमसुरक्षयकारि भूरि ।
किं चाहवेषु चरितानि तवाद्भुतानि
सर्वेषु देव्यसुरदेवगणादिकेषु ॥६॥

हेतुः समस्तजगतां त्रिगुणापि दोषै-
र्न ज्ञायसे हरिहरादिभिरप्यपारा ।
सर्वाश्रयाखिलमिदं जगदंशभूत-
मव्याकृता हि परमा प्रकृतिस्त्वमाद्या ॥७॥
यस्याः समस्तसुरता समुदीरणेन
तृप्तिं प्रयाति सकलेषु मखेषु देवि ।
स्वाहासि वै पितृगणस्य च तृप्तिहेतु-
रुच्चार्यसे त्वमत एव जनैः स्वधा च ॥८॥
या मुक्तिहेतुरविचिन्त्यमहाव्रता त्वं
मभ्यस्यसे सुनियतेन्द्रियतत्त्वसारैः ।
मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषै-
र्विद्यासि सा भगवती परमा हि देवि ॥९॥

शब्दात्मिका सुविमलर्ग्यजुषां निधान-
मुद्गीथरम्यपदपाठवतां च साम्नाम् ।
देवी त्रयी भगवती भवभावनाय
वार्ता च सर्वजगतां परमार्तिहन्त्री ॥१०॥
मेधासि देवि विदिताखिलशास्त्रसारा
दुर्गासि दुर्गभवसागरनौरसङ्गा ।
श्रीः कैटभारिहृदयैककृताधिवासा
गौरी त्वमेव शशिमौलिकृतप्रतिष्ठा ॥११॥
ईषत्सहासममलं परिपूर्णचन्द्र-
बिम्बानुकारि कनकोत्तमकान्तिकान्तम् ।
अत्यद्भुतं प्रहृतमात्तरुषा तथापि
वक्त्रं विलोक्य सहसा महिषासुरेण ॥१२॥
दृष्ट्वा तु देवि कुपितं भ्रुकुटीकराल-
मुद्यच्छशाङ्कसदृशच्छवि यन्न सद्यः ।
प्राणान्मुमोच महिषस्तदतीव चित्रं
कैर्जीव्यते हि कुपितान्तकदर्शनेन ॥१३॥
देवि प्रसीद परमा भवती भवाय
सद्यो विनाशयसि कोपवती कुलानि ।
विज्ञातमेतदधुनैव यदस्तमेत-
न्नीतं बलं सुविपुलं महिषासुरस्य ॥१४॥
ते सम्मता जनपदेषु धनानि तेषां

तेषां यशांसि न च सीदति धर्मवर्गः
धन्यास्त एव निभृतात्मजभृत्यदारां
येषां सदाभ्युदयदा भवती प्रसन्ना ।।१५।।
धर्म्याणि देवि सकलानि सदैव कर्मा-
ण्यत्यादृतः प्रतिदिनं सुकृति करोति।
स्वर्गं प्रयाति च ततो भवतीप्रसादा-
ल्लोकत्रयेऽपि फलदा ननु देवि तेन ।।१६।।
दुर्गे स्मृता हरसि भीतिमशेषजन्तोः
स्वस्थैः स्मृता मतिमतीव शुभां ददासि ।
दारिद्र्यदुःखभयहारिणि ! का त्वदन्या
सर्वोपकारकरणाय सदाऽऽर्द्रचित्ता ।।१७।।
एभिर्हतैर्जगदुपैति सुखं तथैते
कुर्वन्तु नाम नरकाय चिराय पापम् ।
संग्राममृत्युमधिगम्य दिवं प्रयान्तु
मत्वेति नूनमहितान् विनिहंसि देवि ।।१८।।
दृष्ट्वैव किं न भवती प्रकरोति भस्म
सर्वासुरानरिषु यत्प्रहिणोषि शस्त्रम् ।
लोकान् प्रयान्तु रिपवोऽपि हि शस्त्रपूता
इत्थं मतिर्भवति तेष्वपि तेऽतिसाध्वी ।।१९।।
खड्गप्रभानिकरविस्फुरणैस्तथोग्रैः
शूलाग्रकान्तिनिवहेन दृशोऽसुराणाम् ।

यन्नागता विलयमंशुमन्दिुखण्ड-
योग्याननं तव विलोकयतां तदेतत ।।२०।।
दुर्वृ त्तवृत्तशमनं तव देवि शीलं
रूपं तथैतदविचिन्त्यमतुल्यमन्यैः ।
वोर्यं च हन्तृहृतदेवपराक्रमाणां
वैरिष्वपि प्रकटितैव दया त्वयेत्थम ।।२१।।
केनोपमा भवतु तेऽस्य पराक्रमस्य
रूपं च शत्रुभयकार्यतिहारि कुत्र ।
चित्ते कृपा समरनिष्ठुरता च दृष्टा
त्वय्येव देवि ! बरदे ! भुवनत्रयेऽपि ।।२२।।
त्रैलोक्यमेतदखिलं रिपुनाशानेन
त्रातं त्वया समरमूर्धनि तेऽपि हत्वा ।
नीता दिवं रिपुगणा भयमप्यपास्त-
मस्माकमुन्मदसुरारिभवं नमस्ते ।।२३।।
शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चाम्बिके ।
घण्टास्वनेन नः पाहि चापज्ययानिःस्वनेन च ।२४।
प्राच्यां रक्ष प्रतीच्ययां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ।
भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरि ।।२५।।
सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ।
यानि चात्यर्थघोराणि तै रक्षास्मांस्तथा भुवम् २३
खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेऽम्बिके ।

करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान् रक्ष सर्वतः ॥२७॥

ऋषिरुवाच ॥ २८ ॥

एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमैर्नन्दोद्भवैः ।
अर्चिता जगतां धात्री तथा गन्धानुलेपनैः ॥२९॥
भक्त्या समस्तैस्त्रिदशैर्दिव्यैर्धूपैस्तु धूपिता ।
प्राह प्रसादसुमुखी समस्तान् प्रणतान् सुरान् ॥३०॥

देव्युवाच ॥३१॥

वियतां त्रिदशाः सर्वे यदस्मत्तोऽभिवाञ्छितम् ३१

देवा ऊचुः ॥३३॥

भगवत्या कृतं सर्वं न किंचिदवशिष्यते ॥३४॥
यदयं निहतः शत्रुरस्माकं महिषासुरः
यदि चापि वरो देयस्त्वयास्माकं महेश्वरि ॥३५॥
संस्मृता संस्मृता त्वं नो हिंसेयाः परमापदः ।
यश्च मर्त्यः स्तवैरेभिस्त्वां स्तोष्यत्यमलानने ।३६।
तस्य वित्तर्द्धिविभवैर्धनदारादिहम्पदाम् ।
वृद्धयेऽस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथाः सर्वदाम्बिके ३७॥

ऋषिरुवाच ।३८।

इति प्रसादिता देवैर्जगतोऽर्थे तथाऽऽत्मनः ।
तथेत्युक्त्वा भद्रकाली बभूवान्तर्हिता नृप ॥३९॥
इत्येतत्कथितं भूप सम्भूता सा यथा पुरा ।
देवी देवशरीरेभ्यो जगत्त्रयहितैषिणी ॥४०॥

पुनश्च गौरीदेहात्सा समुद्भूता यथाभवत् ।
वधाय दुष्टदैत्यानां तथा शुम्भनिशुम्भयोः ॥४१॥
रक्षणाय च लोकानां देवानामुपकारिणी ।
तच्छृणुष्व मयाऽऽख्यातं यथावत्कथयामि ते ।ह्रीॐ॥४२।

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये
शक्रादिस्तुतिर्नाम चतुर्थोऽध्यायः ॥४॥
उवाच ५, अर्धश्लोकौ २, श्लोकाः ३५,
एवम् ४२ एवमादितः ॥२५६॥

एकादशोऽध्यायः

देवताओं द्वारा देवी की स्तुति तथा देवी द्वारा देवताओं को वरदान

ध्यानम्

ॐबालरविद्युतिमिन्दुकिरीटां तुङ्गकुचां नयनत्रययुक्ताम्
स्मेरमुखीं वरदाङ्कुशपाशाभीतिकरां प्रभजे भुवनेशीम् ॥

ॐ ऋषिरुवाच ॥१॥

देव्या हते तत्र महासुरेन्द्रे
सेन्द्राः सुरा वह्निपुरोगमस्ताम् ।

कात्यायनीं तुष्टुवुरिष्टलाभाद्
विकाशिवक्त्राब्जविकाशिताशाः ॥२॥
देवि प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद
प्रसीद मातर्जगतोऽखिलस्य ।
प्रसीद विश्वेश्वरि पाहि विश्वं
त्वमीश्वरो देवि चराचरस्य ॥३॥
आधारभूता जगतस्त्वमेका
महोस्वरूपेण यतः स्थितासि ।
अपां स्वरूपस्थितया त्वयैत-
दाप्यायते कृत्स्नमलङ्घ्यवीर्ये ॥४॥
त्वं वैष्णवी शक्तिरनन्तवीर्या
विश्वस्य बीजं परमासि माया ।
सम्मोहितं देवि समस्तमेतत्
त्वं वै प्रसन्ना भुवि मुक्तिहेतुः ॥५॥
विद्याः समस्तास्तव देवि भेदाः
स्त्रियः समस्ताः सकला जगत्सु ।
त्वयैकया पूरितमम्बयैतत्
का ते स्तुतिः स्तव्यपरा परोक्तिः ॥६॥
सर्वभूता यदा देवी स्वर्गमुक्तिप्रदायिनी ।
त्वं स्तुता स्तुतये का वा भवन्तु परमोक्तयः ॥७॥
सर्वस्य बुद्धिरूपेण जनस्य हृदि संस्थिते ।

स्वर्गापवर्गदे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥८॥
कलाकाष्ठादिरूपेण परिणामप्रदायिनि ।
विश्वस्योपरतौ शक्ते नारायणि नमोऽस्तु ते ॥९॥
सर्वमङ्गलमङ्गल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ।
शरण्ये त्र्यम्बके गौरि नारायणि नमोऽस्तु ते ॥१०॥
सृष्टिस्थितिविनाशानां शक्तिभूते सनातनि ।
गुणाश्रये गुणमये नारायणि नमोऽस्तुते ॥११॥
शरणागतदीनार्तपरित्राणपरायणे ।
सर्वस्यार्त्तिहरे देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ।१२।
हंसयुक्तविमानस्थे ब्रह्माणीरूपधारिणि ।
कौशाम्भःक्षरिके देवि नारायणि नमोऽस्तु ते ।१३।
त्रिशूलचन्द्राहिधरे महावृषभवाहिनि ।
माहेश्वरीस्वरूपेण नारायणि नमोऽस्तु ते ।१४।
मयूरकुक्कुटवृते महाशक्तिधरेऽनघे ।
कौमारीरूपसंस्थाने नारायणि नमोऽस्तु ते ।१५।
शङ्खचक्रगदाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ।
प्रसीद वैष्णवीरूपे नारायणि नमोऽस्तु ते ।१६।
गृहीतोग्रमहाचक्रे दंष्ट्रोद्धृतवसुन्धरे ,
वराहरूपिणि शिवे नारायणि नमोऽस्तु ते ।१७।
नृसिंहरूपेणोग्रेण हन्तुं दैत्यान् कृतोद्यमे ।
त्रैलोक्यत्राणसहिते नारायणि नमोऽस्तु ते ।१८।

किरीटिनि महावज्रे सहस्रनयनोज्ज्वले ।
वृत्रप्राणहरे चैन्द्रि नारायणि नमोऽस्तु ते ।१९।
शिवदूतीस्वरूपेण हतदैत्यमहाबले ।
घोररूपे महारावे नारायणि नमोऽस्तु ते ।२०।
दंष्ट्राकरालवदने शिरोमालाविभूषणे ।
चामुण्डे मुण्डमथने नारायणि नमोऽस्तु ते ।२१।
लक्ष्मि लज्जे महाविद्ये श्रद्धे पुष्टिस्वधे ध्रुवे ।
महारात्रि महाविद्ये नारायणि नमोऽस्तु ते ।२२।
मेधे सरस्वति वरे भूति बाभ्रवि तामसि ।
नियते त्वं प्रसीदेशे नारायणि नमोऽस्तु ते ।२३।
सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ।
भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोऽतु ते ।२४।
एतत्ते वदनं सौम्य लोचनत्रयभूषितम् ।
पातु नः सर्वभीतिभ्यः कात्यायनि नमोऽस्तु ते ।२५।
ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ।
त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोऽस्तु ते ।२६।
हिनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत् ।
सा घण्टा पातु नो देवि पापेभ्योऽनः सुतानिव ।२७।
असरासृग्वसापङ्कचर्चितस्ते करोज्ज्वलः ।
शुभाय खड्गो भवतु चण्डिके त्वां नता वयम् ।२८।
रोगानशेषानपहसि तुष्टा
रुष्टा तु कामान् सकलानभीष्टान् ।
त्वामाश्रितानां न विपन्नराणां

त्वामाश्रिता ह्याश्रयतां प्रयान्ति ।२९।

एतत्कृतं यत्कदनं त्वयाद्य
धर्मद्विषां देवीं महासुराणाम् ।
रूपैरनेकैर्बहुधाऽऽत्ममूर्ति
कृत्वाम्बिके तत्प्रकरोति कान्या ।३०।

विद्यासु शास्त्रेषु विवेकदीपे-
ष्वाद्येषु वाक्येषु च का त्वदन्या ।
ममत्वगर्तेऽतिमहान्धकारे
विभ्रामयत्येतदतीव विश्वम् ।३१।

रक्षांसि यत्रोग्रविषाश्च नागा
यत्रारयो दस्युबलानि यत्र ।
दावानलो यत्र तथाब्धिमध्ये
तत्र स्थिता त्वं परिपासि विश्वम् ।३२।

विश्वेश्वरि त्वं परिपासि विश्वं
विश्वात्मिका धारयसीति विश्वम् ।
विश्वेशवन्द्या भवती भवन्ति
विश्वाश्रया ये त्वयि भक्तिनम्राः ।३३।

देवि प्रसीद परिपालय नोऽरिभीते-
र्नित्यं यथासुरवधादधुनैव सद्यः ।
पापानि सर्वजगतां प्रशमं नयाशु
उत्पातपाकजनितांश्च महोपसर्गान् ।३४।

प्रणतानां प्रसीद त्वं देवि विश्वार्तिहारिणि ।

त्रैलोक्यवासिनामीड्ये लोकानां वरदा भव ।३५।

देव्युवाच ।३६।

वरदाहं सुरगणा वरं यन्मनसेच्छथ ।
तं वृणुध्वं प्रयच्छामि जगतामुपकारकम् ।३७।

देवा उचुः ।३८।

सर्वाबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि ।
एवमेव त्वया कार्यमस्मद्वैरिविनाशनम् ।३९।

देव्युवाच ।४०।

वैवस्वतेऽन्तरे प्राप्ते अष्टाविंशतिमे युगे ।
शुम्भो निशुम्भश्चैवान्यावुत्पत्स्येते महासुरौ ४१।
नन्दगोपगृहे जाता यशोदागर्भसम्भवा ।
ततस्तौ नाशयिष्यामि विन्ध्याचलनिवासिनी ।४२।
पुनरप्यतिरौद्रेण रूपेण पृथिवीतले ।
अवतीर्य हनिष्यामि वैप्रचित्तांस्तु दानवान् ।४३।
भक्षयन्त्याश्च तानुग्रान् वैप्रचित्तान्महासुरान् ।
रक्ता दन्ता भविष्यन्ति दाडिमीकुसुमोपमाः ।४४।
ततो मां देवताः स्वर्गे मर्त्यलोके च मानवाः ।
स्तुवन्तो व्याहरिष्यन्ति सततं रक्तदन्तिकाम् ४५
भूयश्च शतवार्षिक्यामनावृष्ट्यामनम्भसि ।
मुनिभिः संस्तुता भूमौ सम्भविष्याम्ययोनिजा ४६

ततः शतेन नेत्राणां निरीक्षिष्यामि यन्मुनीन् ।
कीर्तयिष्यन्ति मनुजाः शताक्षीमिति मां ततः ।४७।
ततोऽहमखिलं लोकमात्मदेहसमुद्भवैः ।
भरिष्यामि सुराः शाकैरावृष्टेः प्राणधारकैः ।४८।
शाकम्भरीति विख्यातिं तदा यास्याम्यहं भुवि ।
तत्रैव च वधिष्यामि दुर्गमाख्यं महासुरम् ।४९।
दुर्गा देवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ।
पुनश्चाहं यदा भीमं रूपं कृत्वा हिमाचले ।५०।
रक्षांसि भक्षयिष्यामि मुनीनां त्राणकारणात् ।
तदा मां मुनयः सर्वे स्तोष्यन्त्यानम्रमूर्तयः ।५१।
भीमा देवीति विख्यातं तन्मे नाम भविष्यति ।
यदारुणाख्यस्त्रैलोक्ये महाबाधां करिष्यति ।५२।
तदाहं भ्रामरं रूपं कृत्वाऽसंख्येयषट्पदम् ।
त्रैलोक्यस्य हितार्थाय वधिष्यामि महासुरम् ।५३।
भ्रामरीति च मां लोकास्तदा स्तोष्यन्ति सर्वतः ।
इत्थं यदा यदा बाधा दानवोत्था भविष्यति ।५४।
तदा तदावतीर्याहं करिष्याम्यरिसंक्षयम् ।ॐ। ॥५५॥

इति श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णिके मन्वन्तरे देवीमाहात्म्ये
देव्या स्तुतिर्नामैकादशोऽध्यायः ॥११॥
उवाच ४, अर्धश्लोकः १, श्लोकाः ५०,
एवम् ५५, एवमादितः ॥६३०॥

अनुग्रह नवश्लोकाः

१. ॐ विश्वेश्वरीं जगद्धात्रीं स्थितिसंहारकारिणीं

करोतु सा नः शुभहेतुरीश्वरी शुभानि भद्राण्यभि हन्तु चापदः।

२. ॐ स्तुतासुरैः पूर्वमभीष्ट संश्रयास्तथा सुरेन्द्रेण दिनेषु सेविता० करोतु०

३. ॐ या साम्प्रतं चोद्धत दैत्यतापितैरस्माभि रीशा सुरैर्नमस्यते। करोतु०

४. ॐ या च स्मृता तत्क्षणमेव हन्ति नः सर्वापदोभक्त विनम्रमूर्तिभिः। करोतु

५. ॐ सर्वाबाधाप्रशमनं त्रैलोक्यस्याखिलेश्वरि। करोतु०

६. ॐ सर्वमङ्गल मंगल्ये शिवेसर्वार्थ साधके० करोतु०

७. ॐ सृष्टि स्थिति विनाशानां शक्ति भूतेसनातने० करोतु०

८. ॐ शरणागतदीनार्ति परित्राण परायणे करोतु०

९. ॐ सर्वस्वरुपे सर्वेशि सर्व शक्ति समन्विते। करोतु०

क्षमा प्रार्थना

अपराधसहस्राणि क्रियन्तेऽहर्निशं मया ।
दासोऽयमिति मां मत्वा क्षमस्व परमेश्वरि ॥१॥
आवाहनं न जानामि न जानामि विसर्जनम् ।
पूजां चैव न जानामि क्षम्यतां परमेश्वरि ॥२॥
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वरि ।
यत्पूजितं मया देवि परिपूर्णं तदस्तु मे ॥३॥
अपराधशतं कृत्वा जगदम्बेति चोच्चरेत् ।
यां गतिं समवाप्नोति न तां ब्रह्मादयः सुराः ॥४॥
सापराधोऽस्मि शरणं प्राप्तस्त्वां जगदम्बिके ।
इदानीमनुकम्प्योऽहं यथेच्छसि तथा कुरु ॥५॥
अज्ञानाद्विस्मृतेर्भ्रान्त्या यन्न्यूनमधिकं कृतम् ।
तत्सर्वं क्षम्यतां देवि प्रसीद परमेश्वरि ॥६॥
कामेश्वरि जगन्मातः सच्चिदानन्दविग्रहे ।
गृहाणार्चामिमां प्रीत्या प्रसीद परमेश्वरि ॥७॥
गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ।
सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादात्सुरेश्वरि ॥८॥
॥ श्रीदुर्गार्पणमस्तु ॥

मुद्रक : इन्डो प्रिन्टिग प्रेस वज़ीर बाग श्रीनगर–काश्मीर

90 4920
91 7200
92 7200
93 1200

20520

(۱) ہیہ مہ، زا، سُوتم، بچھے گنیشم، الینہ، نندنم۔ ایکہ دنتہ، وکرتُنڈہ، ناگہ، یگہ سُوترکم، رکھتہ، گاترہ، دُومر، نیہر، شُنکلہ دستر، فنڈتم۔ کلپہ ورکھ، بچھتہ، رکھشیہ نموسُتُوتے، گزانہ نم،

(۲) پاشہ، پانے، چکرپانے، مُوشہ کادِ، رودہنہ نم۔ اگنی کوُٹے شُریہ جوُتے، وزرہ، کوُٹے، نرلم، چترباله، بچھتی جالہ، بھالہ چندرہ، شُوبھتم۔ کلپہ ورکھ، بھکتہ، رکھشیہ نموسُتوتے، گزانم۔

(۳) بُوتہ، بوے، ہوے، کوے، بھرگو، بھارگو ارچیتم۔ دیوے، وہنے، کالہ، جالہ، لوکہ پالہ، ویندیے تم، بُورنہ برہمہ

سُوریہ، ورنہ، پوُرشم، پُورانتکم۔ کلپہ ورکھ، بھکتہ، رکھشیہ، نموسُوتے، گزانہ نم

(۴) وِشو، وِریہ، وِشو سُریہ، وِشو کرم، نرلم۔ وِشو، ہرتا، وِشو کرتا، یتر، نسر، پُوجیتم، چُتر، مکھم، چُتر بھوجم، شُو بھِتم، چُتر یگم۔ کلپہ، ورکھشیہ، بھکتہ، رکھشیہ نموسُتُو، تے۔ گزانہ نم۔

(۵) رِدھی، بُدھی، اشٹہ سِدھی، نوندانہ، دایکم۔ یگیہ کرمہ سرو دھرمہ، سرو، ورنہ، ارچہ نم، پُوتہ، دُھوہر، دوشٹہ مُوشٹہ، دایکم، ویپایکم۔ کلپہ ورکھشیہ، بھکتہ، رکھشیہ، نموسُتوتے۔ گزانہ نم ٭

47
44
50
75
216
20
236
6
237

35
41
10
12
13
61
20
19
51
27
5
5
25
11

61
20
19
100
15 100
10
9
1 50
4 50
5.50
3
4 50
1 50
54.5

[illegible]

381
237
144
30
114

99
40
59
11
48